

T.C.
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI
BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

CUMHURİYETİN İLK DÖNEMLERİNDE (1923-1950) BOLU'DA
YAPILAN BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR FAALİYETLERİ

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Zafer ÖZGÜN

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Sabri ÖZÇAKIR

BOLU, AĞUSTOS-2019

YÜKSEK LİSANS TEZ ONAY FORMU

Zafer ÖZGÜN tarafından hazırlanan “Cumhuriyetin İlk Dönemlerinde (1923-1950) Bolu’da Yapılan Beden Eğitimi ve Spor Faaliyetleri” adlı çalışma, jürimiz tarafından Beden Eğitimi Öğretmenliği Anabilim Dalı, Beden Eğitimi Öğretmenliği Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir. (08.08.2019)

Akademik Unvan ve Adı Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı) : Dr. Öğr. Üyesi Sabri ÖZÇAKIR
Üye : Doç. Dr. Ünal KARLI
Üye : Doç. Dr. Uğur SÖNMEZOĞLU

Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün Onayı

Prof. Dr. Türkan ARGON

Eğitim Bilimleri Enstitü Müdürü

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum, “Cumhuriyetin İlk Dönemlerinde (1923-1950) Bolu’da Yapılan Beden Eğitimi ve Spor Faaliyetleri” başlıklı çalışmanın yazılmasında bilimsel ve etik kurallara uyduğumu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda atıfta bulunduğumu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, tezin tamamının ya da bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitede bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim. 08/08/2019

Zafer ÖZGÜN

Aileme ve Eşime

TEŞEKKÜR

Bir öğrenme yolumun daha sonuna gelirken Edward Young'ın sözü aklımın dehlizlerinde bir kez daha yankılandı; öğrenmenin sonsuzluğu, insana ne kadar az bildiğini gösterdiğini, tez çalışmam sürecinde bir kez daha anladım. Her öğrenme başka yeni öğrenmeleri de beraberinde getirmekte ve bu insan yaşamına dair sonsuzluk döngüsü olduğunu hatırlatmaktaydı. Öğrenme sonsuzluğunda her adımımı daha sağlam atabilmem için çaba sarf eden ve beni yüksek lisans öğrencisi olarak kabul ederek onurlandıran değerli hocam Dr. Öğretim Üyesi Sabri ÖZÇAKIR' a emeklerinden dolayı minnettarım.

Teşekkürün az kalacağı, çalışmam süresince beni destekleyen, benden hiçbir zaman desteklerini ve güvenlerini esirgemeyen bu hayattaki en büyük şansım olan annem Hacer ÖZGÜN, babam Hamdi ÖZGÜN ve çalışmama ayrı katkı sağlayan ablam Esra ÖZGÜN ÜNAL' a sonsuz teşekkürler.

Bu yoğun koşuşturmada kendisi de tez yazma sürecinde olmasına rağmen her konuda olduğu gibi araştırmamın ortaya çıkma sürecinde sabırla bana yardımcı olan, sıkıntılarımı paylaşan, maddi manevi her açıdan desteklerini esirgemeyen kıymetli eşim Meral ÖZGÜN'e yürekten teşekkür ederim.

Zafer ÖZGÜN
Ağustos 2019, Bolu

İÇİNDEKİLER

YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY FORMU	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUĞUNA İLİŞKİN BEYAN	ii
İTHAF	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR DİZİNİ	ix
ÖZET	x
ABSTRACT.....	xii
I. BÖLÜM.....	1
1. Giriş	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	4
1.5. Varsayımlar.....	5
II. BÖLÜM	6
2. Yöntem.....	6
2.1. Araştırmanın Modeli	6
2.2. Evren ve Örneklem	7
2.3. Veri Toplama Aracı.....	7
2.4. Verilerin Toplanması.....	8
2.5. Verilerin Analizi	8
III. BÖLÜM	9
3.1. Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Beden Eğitimi ve Sporun Görünümü	9
3.2. Cumhuriyetin İlk Dönemlerinde Beden Eğitimi ve Spor Faaliyetleri	12
3.3. Cumhuriyetin İlk Dönemlerinde Bolu'daki Eğitim Faaliyetleri	16
3.4. Cumhuriyetin İlk Dönemlerinde Bolu'daki Okullarda Yürütülen Beden Eğitimi ve Spor Faaliyetleri.....	18
3.4.1. İzcilik.....	19

3.4.2.	Atletizm	27
3.4.3.	Futbol	31
3.4.4.	Basketbol ve Voleybol	32
3.4.5.	Hentbol	33
3.4.6.	Kayak.....	35
3.5.	Bolu Halkevi	36
3.5.1.	Dil, Edebiyat ve Tarih Şubesi	38
3.5.2.	Güzel Sanatlar Şubesi.....	39
3.5.3.	Temsil Şubesi.....	39
3.5.4.	Spor Şubesi	40
3.5.5.	Sosyal Yardım Şubesi	41
3.5.6.	Halk Dershaneleri ve Kurslar Şubesi	42
3.5.7.	Kütüphane ve Yayın Şubesi	43
3.5.8.	Köycülük Şubesi	44
3.5.9.	Müze ve Sergi Şubesi	45
3.6.	Bolu Halkevi Spor Şubesi Tarafından Yapılan Beden Eğitimi ve Spor Faaliyetleri ile Bolu'daki Diğer Spor Etkinlikleri	46
3.6.1.	Kayak.....	48
3.6.2.	Futbol	56
3.6.3.	Güreş	62
3.6.4.	Atletizm	65
3.6.5.	Kampçılık ve Dağcılık.....	68
3.6.6.	Su Sporları	70
3.6.7.	Voleybol	72
3.6.8.	Avcılık ve Atıcılık.....	73
3.6.9.	At Yarışları	74
3.6.10.	Bisiklet.....	75
3.6.11.	Diğer Sporlar.....	76
3.7.	İlgili Literatür/Araştırmalar	78
3.7.1.	Bolu Halkevi ile İlgili Çalışmalar	78
3.7.2.	Bolu'daki Okullar ile İlgili Çalışmalar.....	80
3.7.3.	Farklı İllerde Yapılan Spor Faaliyetleri ile İlgili Çalışmalar	82

IV. BÖLÜM.....	84
4. Sonuç	84
KAYNAKÇA.....	92
EKLER	106
Ek 1. Arşiv Belgeleri	107
Ek 2. Gazete ve Dergiler	110
Ek 3: “Darül Eytem (Yetim Öksüz Yurdu) Menfaatine, Karaçayır At Koşusu Hatırası.1339/1923”	114
Ek 4: Raşit Pehlivan’ın Beşkavak’ta taş kaldırma gösterisi, 29 Mayıs 1925.....	115
Ek 5: 1928 – 1929 Futbol Takımı.....	116
Ek 6: 20.06.1929 Futbol Takımı.....	117
Ek 7: 18.07.1930 Futbol Takımı.....	118
Ek 8: 18.03.1932 Futbol Takımı.....	119
Ek 9: 1935 Yılında Bolu Orta Mektebi Öğrencileri Beden Eğitimi Dersinde	120
Ek 10: 1935 İzçiler Abant’ta	121
Ek 11: Mudurnu Halkevi Voleybol Takımı Kırmızı Beyaz Formasıyla, 1935 Sonrası	122
Ek 12: 1935 – 1936 Yılları Arasında Cimnastik	123
Ek 13: 1937 - 1938 Yılları Arasında Bolu’da Güreş	124
Ek 14: 1938 Yıllarına Ait Atletizm (Kros) Yarışmaları	125
Ek 15: 1938 Yılına Ait Atletizm Müsabakası	126
Ek 16: 1938 - 1939 Yılları Arasında Kayak.....	127
Ek 17: 1939 - 1940 Bolu’daki Voleybol Çalışmaları	128
Ek 18: 1940’lardan Bir Kartpostal. Orta Mektep Hatırası, Okuldan ve Öğretmenlerden Görüntüler (Semih Dimicioğlu Arşivi)	129
Ek 19: İzçilerin Gezi Hatırası (Murat Peçenek Arşivi).....	130
Ek 20: Halkevi Önünde Sporcularla (Murat Turan Arşivi)	131
Ek 21: Karadeniz Sahilinde Yapılan Kürek Müsabakalarından Görüntüler	132
Ek 22: Bayram Kutlamaları.....	132
Ek 23: 1950 Öncesi Bolu’da Bisiklet Sporu	133
Ek 24: Cimnastik Hareketleri	133
Ek 25: Kayak Sporlarından Bir Poz.....	134

Ek 26: Bolu Halkevine ait Fotoğraflar	134
Ek 27: Tez Başlık Değişikliği Tutanağı.....	138
ÖZGEÇMİŞ	139

KISALTMALAR DİZİNİ

Akt.	: Aktaran
BCA	: Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi ¹
BTGM	: Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü
BTK	: Beden Terbiyesi Kanunu
CHF	: Cumhuriyet Halk Fırkası
CHP	: Cumhuriyet Halk Partisi
km.	: Kilometre
m.	: Metre
M.E.B.	: Milli Eğitim Bakanlığı
TİCİ	: Türkiye İdman Cemiyeti İttifakı
TSK	: Türk Spor Kurumu

¹ 9 Temmuz 2018 tarih ve 30473 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 703 sayılı KHK ile 3056 sayılı Başbakanlık Teşkilatı hakkında KHK’nın değiştirilerek kabulü hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmış ve Başbakanlık Merkez Teşkilatı başkaca bir işleme gerek kalmaksızın kapatılmıştır. Böylece Başbakanlık merkez teşkilatı olan Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü kapatılmıştır. 16 Temmuz 2018 tarih ve 30480 sayılı Resmi Gazete’de 11 numaralı Devlet Arşivleri Başkanlığı hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi yayımlanmış olup Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı kurulmuştur.

ÖZET

CUMHURİYETİN İLK DÖNEMLERİNDE (1923-1950) BOLU'DA YAPILAN BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR FAALİYETLERİ

ÖZGÜN, Zafer

Yüksek Lisans Tezi

Beden Eğitimi Öğretmenliği Anabilim Dalı

Beden Eğitimi Öğretmenliği Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Sabri ÖZÇAKIR

Ağustos-2019, xiii + 140 Sayfa

“Cumhuriyet’in İlk Dönemlerinde (1923-1950) Bolu’da Yapılan Beden Eğitimi ve Spor Faaliyetleri” başlıklı tez çalışması ile 1923-1950 yılları arasında Bolu’da yapılan beden eğitimi ve spor faaliyetleri ayrıntılı bir biçimde incelenmiştir.

Araştırmanın verileri nitel araştırma yöntemlerinde sıklıkla kullanılan doküman analizi tekniği, diğer bir ifadeyle belgesel tarama tekniği ile elde edilmiştir. Dönemin yerel gazetesi olan “Bolu Gazetesi” ile ulusal gazeteler, Bolu Halkevi tarafından çıkarılan “Duygular” ve “Abant” dergileri ile Muallimler Birliğinin Bolu Şubesi öğretmenleri tarafından “Altın Yaprak” ve “Yeşil Yaprak” adıyla çıkarılan eğitim dergileri, çeşitli kitap, makale ve dokümanlar ile Başbakanlık Cumhuriyet Arşivinden elde edilen belge ve resimler taranarak bilgi edinilmeye çalışılmıştır. Ayrıca konu ile ilgili olarak birçok araştırma, eser ve makale incelenerek değerlendirmeye alınmıştır. Kısaca 1923-1950 yılları arası döneme ait ana kaynaklar olan gazete, dergi, doküman, kitap ve arşiv belgeleri kullanılmıştır.

Çalışmamız sonucunda beden eğitimi ve spor alanında Bolu’daki en aktif okulların başında Bolu Orta Mektep ve Bolu Orman Mektebi, ilçelerde ise Düzce Orta Mektebi olduğu, okullarda hemen hemen tüm spor branşlarının yapılmaya çalışıldığı, bu branşlardan en çok izciliğe önem verildi görülmüştür. Okullarda yürütülen spor

faaliyetlerinin önderi Beden Eğitimi Öğretmeni Mehmet Can Bey (Canyolaç) olmuştur. Cumhuriyetin ilk dönemlerinde Bolu'nun spor hayatını okullar kadar Bolu Halkevi de canlandırmıştır. Okullarda yapılan spor etkinliklerinin yanında halkla birlikte öğrenciler de Bolu Halkevi'nin spor şubesine kayıt olup spora devam etmişlerdir. Cumhuriyetin ilk dönemlerinde açılan Bolu Halkevi spor faaliyetlerinin daha disiplinli ve daha sistemli yapılmasını sağlamıştır. Kayaktan masa tenisine kadar pek çok alanda Halkevi tarafından gençlere eğitim verilmiş, müsabakalar düzenlenmiştir. İlin coğrafi yapısı ve iklim koşullarının elverişli olması nedeniyle Bolu'da ve Halkevi bünyesinde yürütülen spor etkinlikleri arasında en aktif sporlardan biri kayak olarak görülmektedir. Kayak merkezi olarak çoğunlukla Abant ve Gerede'de bulunan Esentepe tercih edilmiştir. Ayrıca spor alanı olarak kullanılan Abant çok çeşitli spor dallarının merkezi görünümünde olmuştur. Bolu'da yapılan spor faaliyetleri özellikle milli bayramlar ile Atatürk'ün Bolu'ya gelişi olana 17 Temmuz gibi il için önemli ve özel günlerde bir spor şöleni olarak kutlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Cumhuriyet, Bolu, Halkevi, Beden Eğitimi, Spor.

ABSTRACT**PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS ACTIVITIES IN BOLU IN THE
EARLY YEARS OF THE REPUBLIC (1923-1950)**

OZGUN, Zafer

Master Thesis

Department of Physical Education Teaching

Field of Physical Education

Thesis Advisor: Assistant Professor Sabri OZCAKIR

August-2019, xiii + 140 Pages

With this thesis study titled as “Physical Education and Sports Activities in Bolu in the Early Years of the Republic (1923-1950)”, physical education and sports activities carried out in Bolu were analyzed in detail.

The data of the study was obtained by the document analysis method, which is commonly used in qualitative research methods, in other words, documentary scanning method. The local newspaper of the era “Bolu Gazetesi (Bolu Newspaper)” and national newspapers, the "Duygular (Emotions)" and "Abant" magazines issued by Bolu People’s House and the educational magazines "Altın Yaprak (Golden Leaf)" and "Yeşil Yaprak (Green Leaf)”which were issued by the Teachers of Bolu branch of The Teachers Union, various books, articles, documents and also documents and pictures obtained from the Prime Ministry Republic Archive were analyzed to obtain information. In addition, many relevant researches, works and articles have been evaluated. Briefly, newspapers, magazines, literature, books and archives as the main sources of the period between the years 1923-1950, were used.

As a result of our study, Bolu Middle School and Bolu Forestry School were the most active schools in Bolu in the field of physical education and sports, and Düzce Middle School in the districts. In addition, almost all sports branches were tried to be

done in schools and scouting was the most important among these branches. The leader of the sports activities carried out in schools was the physical education teacher Mehmet Can Bey (Canyolaç). Also, in the first years of the Republic, Bolu People's House played the role of Bolu's sports life as much as the schools. In addition to sports activities in schools, the public and the students also enrolled in the sports branch of Bolu People's House and continued to sport. Bolu People's House, which was opened in the first years of the Republic, enabled the sports activities to be more disciplined and systematic. In many areas from skiing to table tennis, People's House provided training and competitions for young people. Skiing was one of the most active sports activities within the People's House and in Bolu, due to its geographical structure and favorable climate conditions. Esentepe, a ski center located in Gerede, and Abant were preferred as ski resorts. In addition, Abant, which is used as a sports field, has been in the center view of a wide range of sports branches. The sporting activities in Bolu were celebrated as a sports feast especially on the national holidays and important and special dates for the province, like 17th of July, which is the visiting date of Atatürk to Bolu

Keywords: Republic, Bolu, People's House, Physical Education, Sports.

I. BÖLÜM

1. Giriş

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmaya ait “Problem Durumu”, “Araştırmanın Amacı”, “Araştırmanın Önemi”, “Araştırmanın Sınırlılıkları” ve “Sayıtlar”a yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Cumhuriyet öncesi dönemlerde at yarışları, güreş ve avcılık Bolu’da en aktif olan spor etkinlikleridir. Özellikle düğün ve bayramlarda buzağı, koç ve altın ödülü karşılığında daha çok yağlı ve karakucak olarak yapılan güreş çok yaygın bir eğlence sporu olarak görülmekteydi. O dönemlerde at yarışları da güreş kadar önemli ve iddialıydı. Yine düğün ve bayramlarda düzenlenen at yarışları genellikle merkezde Karaçayır Mevkiinde ve Düzce’de Maarif Çayırında yapılmıştır. Bolu’nun ve çevresinin ormanlık bir alan olması nedeniyle avcılık da ön plandadır. Ancak Cumhuriyetin ilanından önceki dönemlerde avcılık spordan çok ekonomik ihtiyaçları karşılamak için yapılmıştır (Bolu 1998 İl Yıllığı, 1998, 300).

Cumhuriyetin ilk dönemlerinde Bolu’da bulunan Orta Mektep, Erkek Sanayi Mektebi, Bolu İmam Hatip Mektebi, Muallim Mektebi ve Bolu Orman Mektebi gibi okullar arasında beden eğitimi ve spor faaliyetleri bakımından en aktif okullar Bolu Orta Mektep, Bolu Orman Mektep ve Düzce Orta Mektebidir (Kılıç, Solak ve Tarhan, 2016; Kılıç ve Tarhan, 2018). Bu okullarda spor ve izci birlikleri kurularak sporun daha sistemli ve düzenli yapılması sağlanmıştır. Bolu İmam Hatip Mektebinde izci ve spor birliği kurulması (Kılıç ve Tarhan, 2018, 77), Bolu Orman Mektebinde ise 1940-1950

yılları arasında futbola, atletizm ve güreş kadar büyük bir önem verilmesi, halkın takdirlerini kazanmalarını sağlamıştır (Bolu 1998 İl Yıllığı, 1998, 304).

1925-1944 yılları arasında Bolu ortaokulunda görev yapan Beden Eğitimi Öğretmeni Mehmet Can Bey'in (Canyolaç) örnek çalışmalar yaptığı ve beden eğitimi ve spor faaliyetlerinde ön planda olduğu görülmektedir. Mehmet Can Bey Bolu'dan ayrıldığı 1944 yılına kadar hemen hemen tüm spor faaliyetlerinde aktif görev almıştır. Bolu'da beden eğitimi ve sporun gelişmesi için çok çalışmış ve her kesimden insanın takdirini toplamıştır (Bolu 1998 İl Yıllığı, 1998, 300).

1912 yılında kurulan ve 10 Nisan 1931 tarihinde de misyonunu tamamlayan Türk Ocaklarının yerine, 19 Şubat 1932 tarihinde halkevleri kurulmuştur (Zeyrek, 2006, 12-14; Kaya, 2013, 143-144; Polat, 2010, 14). İlk kurulan halkevlerinden biri olan Bolu Halkevi resmi açılışını 26 Şubat 1932 tarihinde yapmıştır (Özçelik, 2018, 57; Cumhuriyetin 15. Yılında Bolu, 1938, 70; Cumhuriyetin Onuncu Yıl Dönümü Çalışma Broşürü, 1933, 1; Polat, 2010, 73; Akşam Gazetesi, 1957 SÇ 05-4767.Sayı-0183, 16 Kanunusani 1932, 2; Hakimiyeti Milliye Gazetesi, 1957 SÇ 25 3817.Sayı-0450, 29.02.1932, 1; Akşam Gazetesi, 1957 SÇ 05-4817.Sayı-0803, 8.03.1932, 10). Bolu Halkevi diğer kültür etkinliklerinin yanı sıra beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin daha sistemli, düzenli ve disiplinli bir şekilde gerçekleşmesini sağlamıştır (Zeyrek 2006; Özçelik, 2018). Okullarda yapılan spor etkinliklerinin yanında halkla birlikte öğrenciler de Bolu Halkevinin spor şubesine kayıt olup spora devam etmişlerdir (C.H.F. Halkevleri Talimatnamesi, 1932, 5).

Kayaktan masa tenisine kadar pek çok alanda Halkevi tarafından gençlere eğitim verilmiştir. Çeşitli spor dallarının gerçekleşmesinde büyük bir hız kazandığı görülmüş, hatta 1934 yılında Bolu Halkevi tarafından "Yeşilova" adıyla bir spor kulübü kurularak bölgede spora karşı ilgi artmıştır (Hakimiyeti Milliye Gazetesi, 1957 SÇ 25-4778.Sayı-0342, 12 İkinci Teşrin 1934, 9; Bolu Gazetesi, İkinci Teşrin 1934, 2). Yeşilova Spor Kulübünün kurulmasından sonra "Abant" spor kulübünün kurulması bu hareketliliği perçinlemiştir (Bolu Gazetesi, 26.09.1935, 2).

3530 sayılı kanun gereği olarak kurulmuş olan Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü ülke genelinde teşkilatlarını yaygınlaştırmış, bu teşkilatlanma içerisinde Bolu Bölge Başkanlığı da 1941 yılında kurulmuştur. Beden Terbiyesi Bölge Müdürlüğünün kurulmasından sonra kadrolu antrenör olarak Halit Timoçin'in görev yapmıştır. Halit Timoçin her türlü sportif faaliyetin başında bulunmuştur (Bolu 1998 İl Yıllığı, 1998, 303-304). Bolu'da yapılan spor faaliyetleri özellikle milli bayramlar ile Atatürk'ün Bolu'ya gelişi olana 17 Temmuz gibi il için önemli ve özel günlerde bir spor şöleni olarak her yıl kutlanmıştır.

Sonuç olarak, Cumhuriyetin ilk dönemlerinde (1923-1950) Bolu'daki okullar ile Bolu Halkevi Spor Şubesi tarafından düzenlenen beden eğitimi ve spor faaliyetleri ve o dönemlerde Bolu'da yapılan diğer spor faaliyetlerinin her yönüyle araştırılması çalışmanın temel problemini oluşturmuştur.

1.2. Araştırmanın Amacı

Yapılan araştırmaların incelenmesi sonucunda Cumhuriyetin ilk dönemlerinde Bolu'da yapılan beden eğitimi ve spor faaliyetlerine yönelik bir çalışmanın yapılmadığı görülmüştür. Bu çalışma ile **“Cumhuriyetin İlk Dönemlerinde (1923-1950) Bolu'da Yapılan Beden Eğitimi ve Spor Faaliyetleri”**'nin ortaya çıkarılması ve Bolu'daki okullarda uygulanan beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Cumhuriyetin ilk dönemlerinde Bolu'daki eğitim kurumlarının (Orta Mektep, Muallim Mektebi vb.) beden eğitimi ve spor faaliyetleri nelerdir?
2. Bolu Halkevi Spor Şubesi tarafından yapılan beden eğitimi ve spor faaliyetleri nelerdir?
3. Cumhuriyetin ilk dönemlerinde Bolu'da bulunan spor kulüpleri tarafından yapılan faaliyetler nelerdir?
4. Cumhuriyetin ilk dönemlerinde Bolu'da beden eğitimi ve spora karşı öğrenciler ile halkın ilgisi nasıldır?

5. Cumhuriyetin ilk dönemlerinde Bolu’da yapılan spor branşları nelerdir?
6. Cumhuriyetin ilk dönemlerinde Bolu’da beden eğitimi ve spor alanında görev alan kişiler kimlerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Cumhuriyet döneminde Bolu’nun sosyal ve kültürel olarak en doğru biçimde anlaşılması için Cumhuriyetin ilk dönemlerinde Bolu’da yapılan beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin nerede, nasıl ve hangi şartlar altında yapıldığının bilinmesi gerekmektedir. Yapılan araştırmaların incelenmesi sonucunda Cumhuriyetin ilk dönemlerinde Bolu’da yapılan beden eğitimi ve spor faaliyetlerine yönelik bir çalışmanın yapılmadığı göz önüne alınarak Cumhuriyetin ilk dönemlerinde Bolu’da yapılan beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin ortaya çıkarılması hedeflenmiştir. Ana kaynakların kullanımı ile sadece Cumhuriyetin ilk dönemlerinde Bolu’da yapılan beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin ortaya çıkması değil, Bolu’nun eğitim ve spor tarihi alanına da katkı sağlandığı düşünülmektedir. Ayrıca bu çalışmanın, Cumhuriyetin ilk dönemlerinde Bolu ile ilgili yapılacak çalışmalara da katkı yaparak yeni araştırmalara ve araştırmacılara ışık tutması da beklenmektedir.

Bolu spor tarihinin ayrıntılı olarak incelenebilmesi için o dönemin ana kaynakları incelemek önem arz etmektedir. Bu nedenle yararlanılan ana kaynakların yayım dönemleri ile Bolu’nun spor hayatının gelişmesine katkı sağlayan Bolu Halkevinin kapanmasına kadar geçen süre, Bolu’da modern sporların ortaya çıktığı ve yaygınlaştığı bir dönem olan 1923-1950 yılları arası araştırmanın ana konusunu oluşturmaktadır.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Bu araştırma, çalışma kapsamı içinde yer alan ilgili konu alanlarında literatürde yayınlanmış ve arşivlerde yer alan belgelerle sınırlıdır.

2. Bu araştırma 1923 – 1950 yılları ile sınırlıdır.

1.5. Varsayımlar

Bu araştırmada, kaynaklardan elde edilen bilgilerin gerçeği yansıttığı ve sınırlanan zaman dilimi içinde incelenen konuların, Cumhuriyetin ilk dönemlerinde Bolu’da yapılan beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin anlaşılması için yeterli olduğu varsayılmaktadır.

II. BÖLÜM

2. Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve verilerin analizi hakkında bilgiler verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, mevcut durumun belirlenmesi ve analiz edilmesine yönelik bir araştırma olup, 1923-1950 yılları arasında Bolu'da yapılan beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin belirlenmesi ve bu faaliyetlerin değerlendirilmesi amacıyla "Nitel Araştırma" yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmanın kabul gören, herkes için geçerli genel geçer bir tanımı yoktur. Birçok araştırmacı da bu tanımı yapmaktan çekinmektedir. Bunun bir takım sebepleri vardır. Nitel araştırma içinde birçok kavramı barındırmaktadır ve bu yüzden şemsiye kavram olarak kullanılmaktadır. Bu şemsiye altında yer alan kavramların değişik disiplinlerle yakından ilişkili olmasının sonucudur (Yıldırım, 1999, 9). Nitel araştırmalar; Etnografik Araştırma, Tarihi Araştırma, Eylem Araştırması, Olgubilim Çalışmaları, Kuram Oluşturma Çalışmaları, Durum Çalışması ve Anlatı Araştırması olarak yedi desene ayrılmaktadır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012, 18-22). Bu desenlerden araştırma için "Tarihi Araştırma" deseni kullanılmıştır. Tarihsel araştırmalar, araştırılacak olan dönemin kaynaklarının dikkatli bir şekilde inceleyerek o dönemlerde yaşamış kişilerle görüşmeler yapılarak "geçmişte neler oldu?" sorusunun cevabı aranmaktadır. Araştırmacı o yıllarda nelerin yaşandığını anlamaya çalışır ve dokümanlarla ortaya koyar (Büyüköztürk ve Diğerleri, 2012, 19). Ayrıca araştırmada veri toplama tekniği olarak doküman analizi kullanılmıştır. "Yapılacak olan çalışma ile ilgili mevcut kayıt ve belgeleri toplayıp belirli norm veya sisteme göre kodlayıp inceleme işlemine doküman

analizi denir” (Çepni, 2007, 76). Bazı araştırmacılar doküman incelemesi tekniğini belgesel gözlem tekniği olarak da adlandırmaktadırlar. Rummel (1968) ve daha birçoğu belgesel gözlem tekniği yerine doküman inceleme tekniği ismini kullanmışlardır (Akt. Karasar, 2009, 183).

Sonuç olarak; bu araştırmada nitel araştırma yaklaşımının sıklıkla başvurduğu veri toplama tekniklerinden olan doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Doküman incelemesi tekniği daha derinlemesine bilgi toplayabilmek ve dönemde yayımlanan verilere ulaşabilmek için tercih edilmiştir.

2.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini geçmişten günümüze kadar Bolu’da gerçekleşen beden eğitimi ve spor faaliyetleri oluşturmaktadır. Tüm evren üzerinde yapılacak bir araştırma çok kapsamlı ve genel olacağından evreni temsil eden küçük bir küme (örneklem) seçilmiş ve Cumhuriyetin ilk dönemlerinde (1923-1950) Bolu’da yapılan beden eğitimi ve spor faaliyetleri araştırmanın örnekleme olarak belirlenmiştir.

2.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmanın temel dayanağı olan veriler, araştırma sürecinde problemlere cevap aramak ve sonuca ulaşmak için nitel araştırma yaklaşımının sıklıkla kullandığı tekniklerden biri olan doküman incelemesi tekniği ile toplanmıştır. *“Yapılacak olan çalışma ile ilgili mevcut kayıt ve belgeleri toplayıp belirli norm veya sisteme göre kodlayıp inceleme işlemine doküman analizi denir. Doküman analizi belgesel gözlem ya da belgesel tarama olarak da tanımlanmaktadır”* (Çepni, 2007, 76).

2.4. Verilerin Toplanması

Araştırma verileri, araştırma sürecinde problemlere cevap aramak ve sonuca ulaşmak için nitel araştırma yaklaşımında kullanılan doküman incelemesi tekniği ile toplanmıştır. İlk olarak ne tür dokümanlara ihtiyaç olduğu literatür taraması yapılarak saptanmış ve konu ile ilgili kaynaklara ulaşılmıştır. Kaynaklar üçe ayrılmaktadır. Devrinde oluşturulmuş kaynaklara ana kaynak adı verilmekte ve tarih araştırmalarında son derece önemli bir yer tutmaktadır. Ana kaynak grubuna olay hakkında aracısız bilgi veren kitap, hatıra, seyahat, arkeolojik malzeme ve devletin resmi evrakı girmektedir (Çandarlıoğlu, 2003, 52). *“Birincil veri kaynakları araştırılan konuya fiziki olarak en yakın olan veri kaynaklarıdır... İkincil kaynaklar ise birincil kaynaklardaki bilgilerden yararlanarak oluşturulmuş kaynaklardır”* (Karasar, 2014, 135). Bu araştırmanın ana kaynaklarını Milli Kütüphane ile Bolu Kent Müzesinden ulaşılan Bolu Gazetesi, Abant Dergisi, Duygular Dergisi ve ulusal gazeteler oluşturmaktadır. Bunun yanında ana kaynaklardan olan devletin resmi evraklarına Başbakanlık Cumhuriyet Arşivinden ulaşılmıştır. Birincil ve ikincil kaynaklara ulaşılma aşamasında ise genel olarak Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu Merkez ve Bolu Valiliği Kütüphanelerden yararlanılmıştır. Bu çalışmada konu ile ilgili tüm ana ve birincil kaynaklara ulaşılmaya çalışılmış, ulaşılamaması durumunda ise ikincil kaynaklar kullanılmıştır.

2.5. Verilerin Analizi

Bu çalışmada kullanılan bütün dokümanlar ilk olarak bir sınıflandırmaya tabi tutularak, kullanılacak olan dokümanlar işlenmemiş veri düzeyinden işlenmiş veri düzeyine getirilmiştir. Ardından işlenmiş verilere yorumlar eklenmiştir. Bu yorumlar araştırmacının araştırma boyunca elde ettiği deneyimlerin sonucudur. Bu işlemlerin sonucunda tarihi araştırmalarda sıklıkla kullanılan en son aşama olan terkip ve sentez aşamasına gelinmiştir. *“Farklı bir ifadeyle hazırlık çalışmaları tamamlanmış, konunun kaynakları süzgeçten geçirilmiş, artık sıra toplanmış malzemelerin bir sanat eseri haline konulması yoluyla onlara geçerli bir şekil vermeye gelmiştir”* (Halkın, 2000; akt. Özçakır, 2013, 20).

III. BÖLÜM

3.1.Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Beden Eğitimi ve Sporun Görünümü

Türkler, bilinen ilk tarihlerden itibaren hem doğa ile mücadeleleri hem de düşmanları ile mücadeleleri gereği olarak beden eğitimi ve spora büyük önem vermişlerdir (Kafesoğlu, 1998, 287-292). Osmanlı Devleti sporu, topraklarının korunması olarak düşünmüş ve güreş, okçuluk, cirit ve binicilik faaliyetler askeri ve dini eğitimle birlikte yürütülmüştür (Bilge, 1994, 2191). Halk arasında yapılan beden eğitimi ve spor faaliyetleri ise eğlence amaçlı ve seyirlik olarak yapılmıştır (Evcin, 2015, 305).

Osmanlı padişahları her dönemde beden eğitimi ve spora ilgi duymuşlar ve bu sebeple Osmanlı Devleti'nde beden eğitimi ve sporun gelişmesine katkı sağlamışlardır (Soyer, 2004, 211; Tayga, 1990, 62-104). II. Mahmut'un yaptığı ıslahatın olumlu etkileri, Tanzimat'ın ilan edilmesiyle birlikte daha da kuvvetlenmiştir. Spor, padişahın özellikle güreş ve okçuluğa olumlu bakışı ve katkılarıyla gelişmiştir. Okçuluk "Meydan-ı Kemankeşani" denilen ok meydanlarında, güreş ise "Pehlivanlar Tekkesi" denilen alanlarda yapılmıştır (Atabeyoğlu, 1985, 1474). Mimari düzen ve faaliyetleri bakımından klasik tekkelere benzemeyen Okçular Tekkesi (Kemankeş Tekkesi) okçulardan oluşan bir ocak niteliği taşımıştır (Gündüz, 2007, 339-340). Güreş ise Anadolu'da daha çok harman yerlerinde, panayırlarda ve düğünlerde "Karakucak" şeklinde, Rumeli'de ise "Yağlı" olarak yapılmıştır. Rumeli'deki güreşler geleneksel olarak Kırkpınar çayırında yapılmış ve Türk güreşinin en büyük gösterisini teşkil etmiştir. II. Mahmut'un padişah olduğu dönemlerde başlayan "Huzur Güreşleri" ise padişahın önünde yapılmış ve 1880'lere kadar sürmüştür. II. Mahmut ve Abdülaziz gibi padişahların güreşe olan merakı Türk güreşinin gelişmesine katkı yaparak büyük pehlivanların bu dönemde yetişip ortaya çıkmasına neden olmuştur (Atabeyoğlu, 1985, 1474).

Osmanlı Devleti'nin son dönemleri sporda olduğu gibi eğitimde de batıya açılan kapı olarak değerlendirilebilir. Nitekim Tanzimat Dönemi'nde batı tarzı okullar açılarak bu okullarda Osmanlı reformlarının öncüleri yetişmiştir (Önsoy, 1991, 2). Bu sebeple, Osmanlı Devleti'nde beden eğitimi ve modern sporlar Avrupa'ya paralel bir yapıda ilerlemiştir. Beden eğitimi ve sporun ilk örneklerinin batı tarzında bir askeri okul olan Mekteb-i Harbiye'de yüzme, cimnastik ve eskrim dersleri ile başladığı görülmektedir (Özçakır, 2017, 21). Hatta cimnastik dersinin Mekteb-i Harbiye'nin müfredatına girmesiyle birlikte cimnastik aletleri hemen kurulmuştur ve aletli cimnastik çalışmalarına da başlanılmıştır (Özçakır, 2013, 62). Mekteb-i Harbiye'de başlayan beden eğitimi ve spor hareketleri daha sonra diğer askeri okullara da yayılmış, bu okullarda uygulanan beden terbiyesi basit fiziki idmanlar ve çeşitli mücadele sporları olacak şekilde ders programına girmiştir (Unat, 1964; akt. Akın, 2004, 50). Askeri okullardan sonra sivil okullara da yayılan beden eğitiminin ilk örneklerine kuruluşundan beri programında cimnastiğe yer veren Mekteb-i Sultani'de (Galatasaray Lisesi) ve bünyesinde modern sporları barındıran Robert Koleji'nde rastlanılmaktadır (Özçakır, 2017, 21; Atabeyoğlu, 1985, 1474). 1869'da uygulamaya konulan Maarif-i Umumiye Nizamnamesi'nin 23. maddesine göre de cimnastik dersleri bütün Rüştiyeler için zorunlu hale getirilmiştir (Kodaman, 1991; akt. Akın, 2004, 50). Hatta Fransız cimnastik modelinin şartlarının zor olması nedeniyle isteyen herkesin beden eğitimi ya da spor yapmasına olanak tanınamasından dolayı cimnastik dışında başka spor dallarına yönelim olduğu görülmüştür. Beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin kesintisiz devam ettiği Mekteb-i Sultani'de, öğrenciler tarafından atletizm, yüzme, kürek, bisiklet sporu ve futbol yapılmaya başlanmıştır (Bilge, 1989; akt. Sivaz, 2016, 163).

Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde okullardaki beden eğitimi ve spor faaliyetleri yabancı öğretmenlerin öncülüğünde başlamıştır (Özçakır, 2017, 21). Mekteb-i Sultani'de görev yapan yabancı öğretmenlerin modern tarzda sürdürdüğü spor faaliyetleri Türk öğrenciler arasında yayılma imkânı bulmuştur (Atabeyoğlu, 1985, 1475). Mekteb-i Sultani'de görev yapan bu öğretmenlerin yetiştirdikleri öğrenciler arasında ilk büyük isim Ali Faik Bey (Üstünidman) olmuş ve ilk Türk cimnastikçi olarak tanınmıştır. Ali Faik Bey daha sonra 1923 yılına kadar 44 yıl boyunca Galatasaray Lisesi'nde cimnastik öğretmeni olarak görev yapmıştır. Faik Hoca adıyla

tanınan Ali Faik Üstünidman birçok öğrenci yetiştirmiştir (Güven, 1996, 71; Atabeyoğlu, 1985, 1475). Ali Faik Bey'in yanı sıra Rıza Tefvik ve Selim Sırrı Tarcan da Türk sporu adına öne çıkmışlardır (Sivaz, 2009, 17-30). Selim Sırrı Tarcan, 1908 yılı Eylül ayında İstanbul'da Mercan yokuşunda özel bir "Terbiye-i Bedeniye Mekteb'i" açmıştır. Ancak 1909 yılında Selim Sırrı Tarcan'ın ordu tarafından İsveç Stockholm'e Yüksek Beden Eğitimi Enstitüsüne tahsile gönderilince okul kapanmıştır (Ergin, 1977; akt. Güven, 1996, 72). Nisan 1909 ile Mayıs 1910 tarihleri arasında İsveç'te kalan Selim Sırrı Tarcan burada öğrenimini tamamladıktan sonra ülkeye dönmüş ve askerlikten istifa ederek Terbiye-i Bedeniye Umum Müfettişliğine atanmıştır (Akt. Özçakır, 2013, 147-148). Beden eğitimi dersinin az olduğu o dönemlerde, beden eğitimi dersinin tesis ve teftiş görevini üstlenerek, ülkede beden eğitimi ve spor faaliyetlerine hız vermiş ve beden eğitimi ve sporun gelişmesi için çok çaba sarf etmiştir (Güven, 1996, 72-73; Tayga, 1990, 110).

Bu dönemde yabancı öğretmenler, okullarda olduğu gibi okul dışındaki alanlarda da gayrimüslim azınlıklarla beraber sporun öncülüğünü yapmışlardır. Hatta ilk kurulan spor kulüpleri bu gruplar tarafından kurulmuştur (Özçakır, 2017, 21-22). Aynı dönemde birçok spor kulübünün kurulmasının en büyük sebebi, 1908'de Meşrutiyet'in ilanı ile cemiyet kurmanın serbest hale gelmesi gösterilebilir. Beşiktaş, Galatasaray ve Fenerbahçe gibi spor kulüpleri ile başka birçok spor kulübü bu dönemde Cemiyetler Kanunu hükümlerine göre kurulmuştur (Atabeyoğlu, 1985, 1477). Ancak uzun süren savaşlar neticesinde spor kulüpleri sporcularını cephelere göndermiş ve bu durumdan olumsuz etkilenmişlerdir. Bunun yanında özellikle İstanbul ve İzmir'in işgal altında olması ve işgalci kuvvetlerin askerleri ile maçlar yapılması futbolun "milli dava" olarak görülmesini sağlamıştır. Hatta o dönemde kurulan kulüplerin futbol takımlarının kazandıkları galibiyetler günümüzde bütün ülkeyi kapsayan futbol sevgisinin başlamasına vesile olmuştur (Arıpınar, 1992; akt. Özçakır, 2017, 22-23).

1900'lü yılların başında spor kulüplerinin sayılarının artmasıyla birlikte müsabakalar yapabilmek için çeşitli organizasyonlar düzenlenmiştir. Bu organizasyonlar; İstanbul Futbol Birliği (1903-1910), İstanbul Futbol Kulüpleri Ligi (1910-1914), Cuma Ligi (1913-1915), Cuma Birliği (1915-1919), Türk İdman Birliği

(1919-1923), Pazar Ligi (1920-1922) olarak adlandırılmışlardır. Bu dönem ayrıca beden terbiyesi ve spor programlarının eğitim sisteminde tam anlamıyla yer aldığı, okullarda ve hatta medreselerde bile terbiye-i bedeniye derslerinin düzenli olarak yapıldığı bir dönemdir (Akın, 2004, 54-55).

3.2. Cumhuriyetin İlk Dönemlerinde Beden Eğitimi ve Spor Faaliyetleri

Cumhuriyet'in ilk dönemlerinde eğitim süratle gelişmeye başlamış ve eğitim öğretim alanında bir takım yeni düzenlemeler yapılmıştır. Eğitimin gelişmesinde en önemli etmen ve düzenleme 3 Mart 1924 günü Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun kabulü olmuştur. Bu kanun ile ikilik ortadan kalkmış, okullarda birlik sağlanmış, tüm okullar Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlanmıştır. Bundan sonra tüm okulların eğitim öğretim programları bu bakanlık tarafından yapılmıştır (Alpargu, Özçelik ve Yavuz, 2003, 208). Diğer önemli bir etmen ise 1 Kasım 1928 yılında Latin alfabesinin kabul edilmesidir (Önsoy, 1991, 5-7).

O dönem okulların müfredatlarında beden eğitimi ve spora ilişkin dersler de bulunmaktadır. 1924 yılının kız ve erkek İlk Mektepler haftalık ders dağılım cetveline bakıldığında “Terbiye-i Bedeniye” dersinin birinci, ikinci ve üçüncü sınıflarda haftada iki saat, dördüncü ve beşinci sınıflarda ise haftada bir saat olduğu görülmektedir (Maarif Vekâleti, 1924; akt. Arslan, 2011, 725). Beden Eğitimi dersi “Beden Eğitimi ve Ulusal Oyunlar” adı altında Köy Enstitülerinin tüm sınıflarında da haftada bir saat olarak müfredatta yer almıştır (Bilir, 2008, 148). 1937-1938 eğitim öğretim döneminde ise genel ortaokul ve liselerin programında cimnastik derslerinin bulunduğu ve tüm sınıflarda haftada bir saat olacak şekilde düzenlendiği görülmektedir (Turan, 2008, 129).

Modern sporun temelleri de Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde atılmıştır. Cumhuriyet döneminde beden eğitimi ve spor alanındaki çalışmalar da Osmanlı'dan devralınan miras üzerinde şekillenmiştir. Bu dönemde beden eğitimi ve sporun temel amacı uzun süren yorucu ve yıpratıcı savaşlardan dolayı, fiziksel ve psikolojik olarak

yorgun, güçsüz ve sağlıksız düşen bir nesli kısa sürede eski gücüne ve sağlığına kavuşturmak, vatandaşların sağlık seviyelerini iyileştirmek, üretken kapasitesini artırmak ve onları her yönden güçlü, sağlıklı ve verimli bir hale getirmektir (Akın, 2004, 43-221; Özçakır, 2017, 23).

Cumhuriyet tarihi boyunca Türk Sporunu geliştirebilmek adına çeşitli teşkilatlanmalara gidilmiş, birlikler kurulmuş ve kanunlar çıkartılmıştır. Bu dönemde sporun kurumsallaştırılması yönünde atılan ilk ve en önemli adım 1921'de kurulan ve İstanbul'daki spor kulüplerinin temsilcilerinin oluşturduğu İdman İttifakı Heyet-i Muvakkatesi'dir. Organizasyon biçimi olarak İsviçre Spor Federasyonu'na benzer olarak tasarlanmıştır. Bu kurumun statüsü itibarıyla geçici olması nedeniyle yerini 1922'de Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı'na (TİCİ) bırakmıştır (Fişek, 1998, 349-350; Yazar, 2014, 308).

Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk merkezi spor teşkilatı, 1922 yılında yasal oluşumunu tamamlayan 1923'de de merkezi Ankara'ya alınan TİCİ adıyla faaliyete geçen yönetim örgütüdür (Özmaden, 2010, 1441). Aralarında Beşiktaş, Galatasaray ve Fenerbahçe kulübü yöneticilerinin de bulunduğu 13 yönetici tarafından kurulan bu ittifakın amacı; spor kulüplerinin bir çatı altında toplanıp, her anlamda kendi kendilerini yönetmelerini ve Türk sporunu belli bir düzen içinde ilerlemesini sağlamaktır (Fişek, 1985, 99; Bayazit ve Boz, 2017, 216). 1920'li yıllarda Türk spor tarihi ile ilgili önemli gelişmelerden biri de sporu ülke geneline yayma çabasıdır. Bir diğer gelişme ise spor branşlarının çeşitlenmesini sağlamaktır. TİCİ'nin ilk kongresine çeşitli illerden temsilcilerin katılması, sporu ülkenin en ücra köşesine yayma gayreti içinde olduğunun göstergesidir. İlk olarak futbolu düzenlemek amacıyla kurulan TİCİ daha sonra diğer spor branşlarını da kapsamıştır. Bu dönemde Futbol Federasyonu'nun kurulmasından sonra atletizm, güreş, basketbol, halter, bisiklet, binicilik, boks, yelken, hokey, eskrim, tenis ve voleybol federasyonları da kurulmuştur. Çeşitli alanlarda kurulan bu federasyonların uluslararası başvuruları yapılmış, tüm branşların kuralları ve yönetmelikleri Türkçeye çevrilmiş ve basit organizasyonlar yapılarak altyapılar oluşturulmaya başlanmıştır (Akın, 2004, 57-58). Bunun yanında yaşanan tüm zorluklara rağmen uluslararası müsabakalara da katılım olmuştur. Olimpiyatlara katılmak amacıyla

20-21 Mart 1924'de İstanbul, Adana, Ankara, İzmir ve Trabzon şehirlerindeki sporcuların katılımı ile Eskişehir'de seçmeler yapılmış ve bu seçmelerde hükümet ve TİCİ yetkilileri de hazır bulunarak seçmeleri yakından takip etmişlerdir. Sporcular, yapılan seçmeler sonucunda İstanbul'da oluşturulan olimpiyat köyünde kampa girmişler ve sıkı bir antrenman yaparak hazırlanmışlardır. 1924 yılında Paris'te yapılan bu müsabakalara 40 sporcu katılmış, ancak herhangi bir derece elde edilememiştir. Sporcular, 1924 Paris Olimpiyatları'nda başarı gösteremese de sporcuların bu organizasyonda yer almaları olimpiyat ruhunu yaşamalarını, farklı spor dalları ve tekniklerini görerek bilgilerini arttırmalarını, gelecek oyunlar için istekli ve azimli olmalarını sağlamıştır. Aynı zamanda bu organizasyonda yer almak Türkiye Cumhuriyeti'nin propagandası ve tanıtımı adına çok önemli bir gelişme olmuştur (Özdemir, 2013, 731-742).

Bağımsız bir kuruluş olarak faaliyetlerini sürdüren TİCİ'nin 1936 yılında yaptığı son genel kurulu çok tartışmalı geçmiş ve sonunda TİCİ'nin ismi "Türk Spor Kurumu" (TSK) olarak değiştirilmiştir (Fişek, 1998, 369-370). TİCİ'nin kapatılıp TSK'ya dönüştürmenin en büyük sebebi kurultayda da tartışıldığı üzere, TİCİ'nin yapısı itibari ile sporu geliştirip yaymanın mümkün olamayacağını düşünülmesidir (Fişek, 1985, 117).

Cumhuriyet Halk Partisi'ne bağlı yarı resmî bir kuruluş olan TSK'ya bakıldığında merkezinin Ankara olduğu, başkanlık görevini ise aynı zamanda Türkiye Millî Olimpiyat Komitesi başkanlığını da yapan Ali Hikmet Ayerdem'in yaptığı görülmektedir (M.E.B., 2017; akt. Bayazit ve Boz, 2017, 216). TSK'nın amacı, Türkiye'de sporun yayılmasını sağlamak ve Türk sporunu yurt içinde ve dışında temsil etmektir (Fişek, 1998, 378). O dönem tüm devlet işlerinin tek partiyle yürütüldüğü ve partiden direktif alınarak yapıldığı bir dönemdir. Sporun da aynı şekilde yürütülmüş olması, TSK'nın ara rejim olarak görülmesine ve ömrünün kısa sürmesine sebep olmuştur (Fişek, 1985, 118-119). Yine de TSK dönemi TİCİ dönemine göre daha başarılı bir dönem olarak yorumlanmıştır. Spor organizasyonlarının, programların ve spor tesislerinin sayısında TSK döneminde bir artış gözlemlenmekte olup, ülkenin ilk gerçek stadyumunun inşaatı da bu dönemde tamamlanmış ve bu stadyum 15 Aralık

1936 günü Ankara’da açılmıştır (Akın, 2004, 75). TSK 1938 yılına kadar ülke sporuna hizmet etmiş ve yerini Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü’ne (BTGM) bırakmıştır (M.E.B., 2017; akt. Bayazit ve Boz, 2017, 216).

1938 yılında 3530 sayılı “Beden Terbiyesi Kanunu” (BTK) ile Başbakanlığa bağlı olarak kurulan BTGM ile spor bir kamu hizmeti olduğu düşünülüp, spor yönetimi tam anlamıyla devletin kontrolüne bırakılmıştır. Aynı zamanda, spor bakımından gelişmiş batı ülkelerine en kısa sürede yetişebilmek, ulusal ekonomi yönünden güçlü ve sağlıklı genç işgücü kaynaklarını seferber edebilmek ve ulusal savunma yönünden de orduya çevik ve güçlü elemanlar yetiştirebilmek amaçlanmıştır (Fişek, 1985, 123-125). Türk sporuyla her bakımdan ilgili bir kanun olan Beden Terbiyesi Kanunu Atatürk’ün istek ve direktiflerine göre düzenlenmiştir (Sarı, 1999, 186; Altınok, 1992, 29).

Beden Terbiyesi Kanunu ile BTGM’nin başkanlığına Tümgeneral Cemil Tahir Taner, Danışma Kuruluna ise General Mazlum Baysan, emekli Albay Mazhar Kazancı, Aydın Milletvekili Adnan Menderes, emekli Amiral Fahri Engin ve Burhan Felek atanmışlardır. Danışma kurulunun oluşturulmasından sonra ise mevcut tüm federasyonlar feshedilerek yeni federasyonlar kurulmuştur. Bu federasyonlar atletizm, futbol, güreş (boks ve halter), su sporları, bisiklet (motosiklet), atıcılık, dağcılık ve kış sporlarıdır. Tenis, hentbol, basketbol, voleybol ve diğer oyunları kapsayacak şekilde birde sportif oyunlar federasyonu kurulmuştur. Bunun yanında İzcilik Federasyonu ise 1940 yılında eklenmiştir (Akın, 2004, 79 – 80).

Beden Terbiyesi Kanunu, TİCİ gibi oluşumlarda görülen sporda disiplin, elit atletler yetiştirmek gibi amaçlar yerine, bütün gençlerin ortalama fiziki yeterlilik seviyelerini ve morallerini yükseltmek, milli müdafaa için hazırlık ve profesyonellik gibi amaçları ön planda tutmuş ve ülke geneline yayılmıştır. BTK’nın gençlere serbest zamanlarda kulüplere girme ve fiziki egzersizlere katılma yükümlülüğü getirmesi ile sporu kurulacak kulüplerde ve gruplar aracılığıyla yapmasını zorunlu tutması, sporun yaygınlaşmasını sağlamıştır. Hatta daha sonra yayımlanan nizamnameye göre; köylerde dahil olmak üzere her idari yönetim bölgesinde, fabrikalarda, bankalarda ve çalışan

sayısı 550 kişiden çok olan işletmelerde Gençlik Kulüpleri kurulmuştur (Akın, 2004, 80-82).

3.3. Cumhuriyetin İlk Dönemlerinde Bolu'daki Eğitim Faaliyetleri

1870'li yıllara kadar Bolu'da eğitim ve öğretim mahalli imkânlarla devam etmiş, medrese ve okullar bağlı buldukları vakıflar aracılığıyla ya da mahalli komisyonlarca yönetilmiştir. Eğitim ve öğretimi yürütecek bir kurum ancak Maarif-i Umumîye Nizamnamesi'nin (1869) yayınlanmasından sonra oluşturulmuştur. İlk olarak İdadî (eskiden lise derecesindeki okullara verilen ad) müdürlüklerince yürütülen eğitim, daha sonra illerde maarif müdürlüklerinin kurulmasıyla, Bolu'nun bağlı bulunduğu Kastamonu Müdürlüğü tarafından yürütülmeye başlanmıştır. İlk mekteplerin yönetimini ise okul müdürlerinden oluşan bir komisyon mülki amirlerin başkanlığında yürütmüştür. 1908 yılında Bolu, Kastamonu ilinden ayrılmış ve yeni bir maarif müdürlüğü kurulmuştur. 1911 yılında maarif müdürlüğünün kaldırılmasıyla bu görevi tekrar idadî müdürleri üstlenmiştir. 1914 yılında Maarif Müfettişliği adıyla yeniden kurulan teşkilatın ardından 5-6 ay geçmeden tekrar Maarif Müdürlüğü açılmıştır. Bu süreden Cumhuriyet'in ilanına kadar geçen süre içerisinde Bolu merkez ve ilçelerinde çok sayıda yeni okul açılmıştır (Bolu 1998 İl Yıllığı, 1998, 248).

Bolu'da Cumhuriyetin ilanından sonra 15 yıl içinde 104 okul binası özel idare ve köy bütçeleri tarafından tamir ve ıslah edilmiş, ayrıca bazı okul binaları yeniden yapılmıştır. Cumhuriyet yönetimi sayesinde bu binalar sıhhi ve teknik şartlara kavuşmuştur. Yeni talimatname ile köy ve kasabalar için ayrı ayrı müfredat programları oluşturulmuş ve bu müfredat programları üzerinde ihtiyaçlara göre zaman zaman değişiklikler yapılmıştır. Müfredat programları, köy ve kasaba hayat şartları ve ihtiyaçlarına göre tanzim edilmiştir (Cumhuriyetin 15. Yılında Bolu, 1938, 60-61).

Cumhuriyetin ilanından sonra Bolu'da bulunan ilkokullar ilk yıllarda ülke ortalamasının altında kalsa da ilk gelişimini 1933-1943 döneminde göstermiştir. 1923-1933 dönemine göre ilkokul sayısı yüzde 394 artmıştır. 1923-1924 eğitim öğretim

döneminde okul sayısı 20, öğretmen sayısı 42 ve öğrenci sayısı ise 710 kişidir. 1933-1934 eğitimi öğretim yılında ise okul sayısı 32, öğretmen sayısı 66 ve öğrenci sayısı 3.692 kişidir. Bu dönemlerde en büyük artışın yaşandığı 1943-1944 yılında ise okul sayısı 158, öğretmen sayısı 198 ve öğrenci sayısı 11.136 kişi olmuştur (Bolu 1998 İl Yıllığı, 1998, 260).

Cumhuriyetin ilk dönemlerinde Bolu'da faaliyet gösteren ilkokullara bakılacak olursa bunlardan ilki 1886 yılında kurulan ve çeşitli bina ve isim değişiklikleri geçiren İnkılap İlkokuludur (Bolu 1967 İl Yıllığı, 1968, 242, İnkılap İlkokulu, 2015). Bir diğer okul ise 1908 yılında açılan Gölyüzü İlkokuludur. Gölyüzü İlkokulunun adı daha sonra değişerek 27 Mayıs İlkokulu olmuştur. Bu okulun günümüzdeki adı ise Milli Egemenlik İlkokuludur (Bolu 1967 İl Yıllığı, 1968 242; Milli Egemenlik Ortaokulu, 2012). Bu okulları 1926 yılında kurulan Cumhuriyet İlkokulu (Bolu 1967 İl Yıllığı, 1968, 242), 1929 yılında açılan Gazipaşa İlkokulu ve (Bolu 1967 İl Yıllığı, 1968, 242; Gazipaşa İlkokulu, 2012) 1932 yılında Yatılı Bölge Okulu ismiyle açılan şimdiki Sakarya İlkokulu takip etmiştir (Bolu 1967 İl Yıllığı, 1968, 242; Sakarya İlkokulu, 2012).

Bolu'da ortaöğretim kademesinde ilk defa 1887-1888 öğretim yılı sonunda idadi (lise derecesindeki okul) açılmıştır. Daha sonraki yıllarda bu kurum sultani olmuş ancak hiç mezun vermemiştir. Sultani, 1924-1925 öğretim yılında lise adını almış ancak bir sonraki sene ikinci kısım açılmadığından tekrar ortaokul olmuştur. Bunun dışında 1922 yılında Düzce'de açılan İdadi Mektebi ise Bolu'daki ikinci ortaokul olma özelliğini göstermektedir. Ancak bu okulda 1925 yılında çeşitli sebeplerden dolayı kapanmıştır. Düzce'de bulunan İdadi Mektebi 1933 yılında İkmal Mektebi adıyla tekrar açılmıştır. 1953 yılına kadar geçen süre içerisinde ildeki ortaokullar bu iki okuldan ibarettir. 1923-1924 eğitim öğretim döneminde ilde bir ortaokul bulunurken buradaki öğretmen sayısı ise 10'dur. 1933-1934 eğitim öğretim döneminde okul sayısı iki, öğretmen sayısı ise 22 kişiye ulaşmıştır. Bu sezonda öğrenci sayısı ise 274 kişi olmuştur. 1943-1944 eğitim öğretim döneminde okul sayısı yine iki kalırken öğretmen sayısı 47, öğrenci sayısı ise 1.707 kişi olmuştur (Bolu 1998 Yıllığı, 1998, 265).

Bolu'da lise açılması için çalışmalar Cumhuriyet'in ilanının öncesine dayanmaktadır. 1886 yılında Rüştiye (ortaokul derecesindeki eğitim kurumu) ile öğrenime başlanmış, 1914'de ise Sultani olmuştur. Ancak ikinci dönem öğrenci bulunamamıştır. 1924-1925 öğretim yılında Sultani olan okul lise ismini almış ancak bir sonraki yıl ikinci devre oluşturulamadığı için lise, Orta Mektep olmuş ve 1954 yılına kadar da Orta Mektep olarak devam etmiştir (Bolu 1998 İl Yıllığı, 1998, 266).

Cumhuriyetin ilk dönemlerinde eğitim hayatına devam eden Bolu İmam Hatip Okulu Cumhuriyetten önce açılmıştır (Bolu 1998 Yıllığı, 1998, 280). Bolu'daki ilk meslek okulu ise 1 Aralık 1937 yılında Tarım Bakanlığı'na bağlı olarak açılan Orman Okulu'dur (Özdemir, 2016, 60). Bu okul da 1951'de kapatılmıştır. Diğer bir okulda 1941-1942 eğitim öğretim yılında açılan, orta ve enstitü olarak iki kısımdan oluşan Bolu Kız Sanat Enstitüsü'dür. 1945 yılında Bolu Orta Sanat Okulu açılmıştır. 1948-1949 eğitim öğretim yılında ise bu okul enstitü haline dönüştürülmüştür (Bolu 1998 İl Yıllığı, 1998, 270). Bunların dışında Bolu Halkevi, Bolu Hapishanesi ile Bolu Piyade Alayı ve Jandarma Kıtasında ulus okulları açılmış ve bu okullarda 1928 yılından 1938 yılına kadar olan süreçte ulus okullarına devam eden 36.591 kişiye okuryazarlık belgesi verilmiştir. Okullarda verilen eğitimin dışında halkevi tarafından çeşitli kurslar da düzenlenmiştir (Süme, 2013, 55).

3.4. Cumhuriyetin İlk Dönemlerinde Bolu'daki Okullarda Yürütülen Beden Eğitimi ve Spor Faaliyetleri

Cumhuriyetin ilk dönemlerinde Bolu'daki okullarda yürütülen beden eğitimi ve spor faaliyetleri Bolu Orta Mektep, Düzce Orta Mektep, Erkek Sanayi Mektebi, Muallim Mektebi, Bolu İmam Hatip Mektebi ve Bolu Orman Mektebi bünyesinde gerçekleşmiştir. Bu okullardan beden eğitimi ve spor alanında en aktif olan okul Bolu ve Düzce Orta Mektep ile Bolu Orman Mektebi olarak görülse de diğer okullarında çaba sarf ettikleri görülmektedir. 15 Aralık 1925 tarihinde yayımlanan "Yeşil Yaprak" Dergisinde; Erkek Sanayi Mektebi'nde bir spor kulübü kurulacağına haber alınması ve buna önyak olanların tebrik edildiği bir bölümün de bulunması, buna örnek olarak

gösterilebilir. Bunun yanında, Bolu İmam Hatip Mektebi'nde kurulan öğrenci spor kulübünün herhangi bir faaliyet göstermediğinin ve olumlu herhangi bir çalışma yapmadıklarının üzücü olduğu ve Bolu gibi halk arasında hiçbir spor teşkilatı olmayan bir bölgede öğrencilerin örnek olması gerektiği ve bu sebeple bir an önce harekete geçmeleri gerektiği ile ilgili bir haber de yayımlanmıştır (Kılıç ve Tarhan, 2018, 77). Ayrıca 1937 yılının son aylarında açılan Bolu Orman Mektebi de beden eğitimi ve spor alanında gerek spor tesisleri gerekse spor teşkilatı bakımından o yıllarda adından söz ettirmeyi başarmıştır. Okulun spor teşkilatı 19 Mayıs 1938 yılında törenle açılmış ve okul bünyesinde kayak, futbol, voleybol ve güreş alanında başarılı çalışmalar yapılmıştır (Özdemir, 2016, 60).

Bu bölümde Bolu'daki okullarda yürütülen beden eğitimi ve spor etkinlikleri izcilik, atletizm, futbol, basketbol ve voleybol, hentbol ile kayak olmak üzere ayrı başlıklar halinde sunulmuştur.

3.4.1. İzcilik

Cumhuriyetin ilk dönemlerinde Bolu'daki okullarda en fazla öneme sahip sporların başında izcilik gelmektedir. Törenlerde, milli bayramlarda ve düzenlenen gezilerde izciler ön plana çıkmaktadır. İzciler için düzenlenen yemin törenlerine halkın her zaman büyük bir ilgisi olmuştur. Törenler devlet büyükleri, öğrenci velileri ve halkın katılımıyla kalabalık bir topluluk önünde yapılmaktadır. 1925 yılında 27 erkek Orta Mektep izcisinin katıldığı bir yemin töreni yine kalabalık bir heyet önünde gerçekleşmiştir (Kılıç, Solak ve Tarhan, 2016, 35). Orta Mektep spor ve izci birliğinin 1924-1925 eğitim öğretim döneminde üçüncü yaşına girdiği, bu birliğin etkinliklerine devam ettiği ve ayrıca bu durumdan çok hoşnut kalındığı Yeşil Yaprak Dergisi tarafından aktarılmıştır (Kılıç ve Tarhan, 2018, 75).

1925 yılının Nisan ayında Bolu İmam Hatip Mektebi tarafından beden eğitimi öğretmeni Mehmet Can Bey'in başkanlığında bir kongre düzenlenerek okulda izci ve spor birliği kurulmasına karar verilmiştir. Kongrede birliğin idare heyetine Muhsin,

Mahmut, Tahir, Fettah İdris ve İlyas efendiler seçilmiştir (Kılıç ve diğerleri, 2016, 115). İmam Hatip Mektebi'nin bu çabaları dönemin şartlarında en az Orta Mektep kadar beden eğitimi ve spor alanında aktif olma isteğine işaretir.

Yine 5 Mayıs 1925 tarihinde yayımlanan Altın Yaprak Dergisi'nde; Bolu Orta Mektebi Müdürü İbrahim Bey ve Beden Eğitimi Öğretmeni Mehmet Can Bey'in izci grubunun yetiştirilmesindeki çabaları takdir edilecek derecede sürdürdükleri ile ilgili bir haber de yayımlanmıştır (Kılıç ve diğerleri, 2016, 123). Bu arada 1925-1944 yılları arasında Bolu'da görev yapan Beden Eğitimi Öğretmeni Mehmet Can Bey'in (Canyolaç) örnek çalışmalar yaptığı ve beden eğitimi ve spor faaliyetlerinde ön planda olduğu görülmektedir. Mehmet Can Bey Bolu'dan ayrıldığı 1944 yılına kadar hemen hemen tüm spor branşlarında çevre halkına ve özellikle de öğrencilerine iyi bir önder olmuş, Bolu'da beden eğitimi ve sporun gelişmesi için çok çalışmış ve her kesimden insanın takdirini toplamıştır (Bolu 1998 İl Yıllığı, 1998, 300). Bu haberden ve Bolu'daki okullarda yapılan beden eğitimi ve spor faaliyetlerinden de anlaşıldığı gibi Cumhuriyetin ilk dönemlerinde Beden Eğitimi Öğretmeni Mehmet Can Bey'in izcilik ve Bolu'da yapılan spor faaliyetleri için ne kadar önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir.

İzciler için düzenlenen yemin törenlerinde olduğu gibi milli bayramlarda da izcilere ilgi büyüktür ve izciler bu bayramlarda en önemli pay sahibidir. 23 Nisan 1925 tarihinde düzenlenen ve sabah saat yedide başlayan tören için bütün erkek mektepleri saat altıda toplanmıştır. En önde Orta Mektep izcileri ile bir hitabe taşıyan süslenmiş izci arabası vardır. Her okulun kendi marşıyla çarşıya kadar gelmiş, belediye önünde bekleyen yetim yurdu öğrencileri de alınarak valilik önüne geçilmiştir. Kız mekteplerinin de gelmesiyle meydan hınca hınç dolmuştur. Törene Sanayi Mektebi bandosunun istiklal marşını çalmasıyla başlanmıştır. Muallimler birliği adına Orta Mektep Öğretmeni Faruk Bey, Mektepliler adına Orta Mektep son sınıf öğrencisi Tevfik Bey ve İmam Hatip Mektebi öğrencisi Muhsin Bey ile Türk Ocağı adına idare heyeti üyesi Tayyar Bey birer konuşma yaparak günün anlam ve önemini anlatmışlardır. Müftünün fetvasının ardından merasim salonuna çıkılmıştır. Bu törende İmam Hatip Mektebi öğrencilerinin hal ve hareketleri çok beğenilmiştir (Kılıç ve diğerleri, 2016,

133-135). İzcilerin törenlerde aktif olduğu 23 Nisan günü düzenlenen bu törenden de anlaşılmaktadır.

İzciler için yapılan yemin törenlerinden biri de Bolu Erkek Orta Mektep izcileri tarafından, 29 Kasım 1926 Cuma günü öğleden sonra okulun zemin katında bulunan müsamere salonunda düzenlenmiştir. O gün yapılan töreni Beden Eğitimi Öğretmeni ve aynı zamanda müzik eğitimi de veren Mehmet Can Bey idare etmiştir. Yeşil Yaprak Dergisi Mehmet Can Bey hakkında; daima zinde ruhu ve cevval fikirleriyle yetiştirdiği izcilerin başında, gerek yemin töreni sırasında gerekse onları idare ederken çaldığı parçalarda memleket hayatının ve memleket gençliğinin canlı bir örneği olduğunu aktarmıştır. Bunun yanında, kendisinin gurur duyulacak bir kişi olduğu ve saatler süren törendeki disiplini ve yetiştirdiği öğrencilerin efendiliğinin takdir edilecek bir seviyede olduğu anlatılmıştır. Bu törenden sonra izciler ve vali bey başta olmak üzere grup halinde fotoğraflar çekilmiş, Vali Bey'in konuşmasından sonra törene son verilmiştir (Kılıç ve Tarhan, 2018, 141).

O dönemlerde Bolu'nun birçok okulunda spor ve izci birlikleri bulunmaktadır. Merkez İlk Mektebi de spor ve izci birliğine, okulun öğretmeni Ahmet Tevfik Bey ve bu birliği kurmak isteyen öğrenciler sayesinde 1926 yılının Mayıs ayında kavuşmuştur. Kurulan bu birlikte spora 60 üye, izciliğe ise 30 üye kaydedilmiş ve izcilerin kıyafetleri eksiksiz olarak sağlanmıştır. Okulun önünde bir basketbol sahası yapılarak serbest zamanlarda ve beden eğitimi derslerinde basketbol çalışmaları yapılmıştır (Kılıç ve Tarhan, 2018, 295).

Cumhuriyetin ilk dönemlerinde izcilik faaliyetleri okul tatillerinde de devam etmektedir. 1930 yılının okul tatilinde Bolu Orta Mektep izcileri Akçaşehir (Akçakoca) sahilinde ağaçlar arasında bir kamp kurmuştur. İzciler bu kampta özellikle atış antrenmanları yapmışlardır (Vakit Gazetesi, 62 SÇ 102-4518.Sayı-0367, 7.08.1930, 15).

Bolu'nun merkezinde bulunan okullar kadar Düzce'deki okullarda da izciliğe büyük önem verilmekte ve Düzce'de de Bolu'da olduğu gibi izciler için törenler düzenlenmektedir. 18 Aralık 1925 Cuma günü Düzce Orta Mektep İzcileri tarafından

bir tören düzenlenmiştir. Dönemin Düzce Kaymakamı Mithat Kemal Bey'in önderliğindeki törene İstiklal Marşı okunarak başlanmıştır. Beden Eğitimi Öğretmeni ve Ocak Beyi Necati Bey izciliğin anlam ve önemi hakkında bir konuşma yaptıktan sonra yemin törenine geçilmiştir. Vatan ve millete karşı görevlerini yapacaklarına, başka insanlara yardım edeceklerine ve izci töresine uyacaklarına namus ve şerefleri üzerine yemin eden izciler, belgelerini kaymakam beyden aldıktan sonra arkadaşları tarafından tebrik edilmiş ve böylelikle törene son verilmiştir (Kılıç ve Tarhan, 2018, 83).

Düzce izcileri kendileri düzenledikleri programlar kadar, Bolu'da bulunan okullarla ortak izcilik programları da düzenlemişlerdir. Düzce Orta Mektep izcileri sınav tatillerini fırsat bilerek 22 Mart 1925 Pazar günü güneşli ve ılık bir günde inceleme gezisi yapmak üzere Bolu'ya gelmişlerdir. Bolu'da onları kalabalık bir seyirci grubu karşılamıştır. Sanayi Mektebi öğrencileri ile bandonun katılımıyla hükümet önünde vali ve müdürlerin huzurunda bir geçit töreni yapmışlardır. İzcilerden 17 numaralı Kemal Efendi ziyaretin amacını anlatan bir konuşma yaptıktan sonra Vali Bey de kısa bir konuşma yapmıştır. Geçit töreni ve konuşmaların ardından belediyeyi ziyaret etmişler ve daha sonra istirahat etmeleri için kendilerine tahsis edilen Erkek Sanayi Mektebine geçmişlerdir. Pazartesi günü şehrin pazarını gezen izciler, akşamında ise Sanayi Mektebinde kendileri için düzenlenen gösterilere katılmıştır. Salı günü bütün mektepleri ziyaret eden izciler öğleden sonra ise Orta Mektep Spor ve İzci Bölüğü tarafından şereflerine verilen çay ziyafetine katılmışlardır. İki izci oymağı bu sebeple yakından tanışmış ve fotoğraf çektirmiştir. Aynı günün gecesinde ise Bolu Orta Mektep İzcileri tarafından müsamere salonunda bir gösteri gerçekleştirilmiştir. Perşembe sabahı valilik binasının alt salonunda Düzce Orta Mektep İzcileri için düzenlenen gösteriden sonra herkesle vedalaşan izciler Bolu izcilerini de Düzce'ye davet ederek öğretmenleriyle birlikte Bolu'dan ayrılmışlardır (Kılıç ve diğerleri, 2016, 75). Düzce ve Bolu izcilerinin ortak etkinlikler düzenlemeleri, izciliğin dostluğu geliştirdiği ve birleştirici bir güce sahip olduğunu kanıtlamaktadır.

Yine 1925 yılında Düzce Orta Mektep izcileri diğer arkadaşlarının da katılımıyla maarif müdürleri şerefine "Melen"e kadar gezi düzenlemişler ve izcilik tatbikatı yapmışlardır. İzcilerin olgunluğunu, yardımlaşmalarını ve öğrencilerin birlik ve

beraberliklerini Maarif müdürü ve öğretmenler takdirle karşılamışlardır. İzciler de, maarif müdürü ve öğretmenlerinin başlarında olmalarından ve desteklemelerinden çok memnun olmuşlardır. Gezi sonrası akşamüstüne doğru izciler bir kır yemeği yedikten sonra şehir merkezine dönmüşlerdir (Kılıç ve diğerleri, 2016, 161).

Aynı yıllarda izciliğe verilen önem “Altın Yaprak” dergisinin 19 Mayıs 1925 tarihli altıncı sayısında Sinan bey tarafından şu şekilde anlatılmıştır:

“Genç nesli aydınlık bir istikbale koşturacak olan vasıtalarından biride izciliktir. Hayatın birer dikenli çığıra benzeyen çetin yollarında bilmeden, yorulmadan, emniyetle yürüyebilmek için bu yolları oldukları gibi bilmek lazımdır.

Denenmiş şeyleri birer hakikat olarak kabul, bizi mecbur eden ilm ışığı bu yolları göstermekte ise de denemeyerek öğrendiğimiz ve ilm-i lisanında “mefhum” denilen bu şeylere, nefsimiz, denemek ihtiyacından dolayı her zaman birer “hakikat” demek istemez. Bunlar elimizden eren, gücümüz yetenleri mefhum olarak beklemekle beraber deneyerek hakikate çevirmeye çalışırız. Bu hal; gençlerde çocukken filiz veren ve süratle ilerleyen “tecessüs hissi” dediğimiz varlıkla başlar...

... İşte; bir taraftan “mefhumlar”ı “hakikat” olarak tabiatın göğsünde göstermek, bir tarafta hakikatları seçmek kabiliyeti olan bu varlığı keskinleştirmek için “izcilik” bu asr ilminin muvaffakiyetle ortaya koyduğu çok faydalı bir iştir.

Her şey, her hakikat kendisinden olan en bilgili hocamız şüphe yok ki tabiattır. İzcilik genç nesli hepimizin çömezi olduğumuz bu ihtiyar hocaanın onunsa gösteren öğütlerini belleten bir sağdııcıdır.

Coğrafya hocasının cihandan başlayarak öğrettiği dağları, dereleri, genç izci dershanede iken dimağına birer “mefhum olarak yatırır tabiatın karşısına çıkıncaya kadar öğrendiklerini onların hikmet-i vücudunu vüzu ile anlayamaz. “İzcilik” her ilmin kendi sahasında ayrı ayrı birer mefhum olan tabiatın bu eşyasıyla izci arasında ülfet vücuda getirir:

Yürürken istikameti değişen izci ayrıldığı noktanın nerede kaldığını, varsa elindeki pusula ve saatle yoksa rüzgârların seyriyle gece ise yıldızlarla bulur. Ve bilir ki şimalden ayrıldığına göre şu dakikada şark veya garptadır. Tesadüf ettiği dağlar; şurada bir orman muntıkasıdır. Ötede yalçın kayalık ve diğer cihette çıplak bir baş gibidir. Yatağında sayıklayarak akan su deredir. Öbür tarafta içi çakıl dolu bir toprak oyuğuna da dere derler.

Coğrafya ilminin derinleştiremediği bu değişiklikler –tabiatıyla baş başa kalınca- izcide sebeplerini aramak hissini uyandırır.

İşte: Bu taşlar, dereler, tabiatla birer hakikat ve onlara kaide olarak dershanede öğretilenlerde birer mefhumdur. Artık “İzci” hakikatlerin hikmet-i vücudunu onlara vasıl olduktan sonra arar ve bulmaya çalışır. İlk işi hakikate erkektir ki izciliğin ilk hedefini bu teşkil eder. Bir cihetten de izci tabiatdaki eşyayı adlı adsız öğrenir. Vücutların sebeplerini iyi ve fena değişkenlerini arayıp seçmeye ve bu yolda katiyete yakın ispatlar göstermeye alışır ki bu da hakikatlere temasın neticesi ve izcinin tabiat karşısındaki bilgisidir.

Yumru yumru taş ve toprak yığınlarının tabiatla teşekkül-ü vücut ifade ettiğini gözle görmeden bir derenin vücudunu delalet ettiği sair eşyanın yardımıyla görmüş gibi kabul ederek ve mefhumları, hakikatlerin doğurduğu izci için meçhul kalmaz.

Muhtelif terbiye ölçülerini kullanmış olan Avrupalılar “heves” ve “irade” terbiyesini kolaylaştıran bizde pek layık olarak “izcilik” adını alan, İngilizlerin “Boy Sekavet”, Fransızların “Eklarur”, Almanların “Fat Falitdir” dedikleri bu teşkilat sayesinde gençlerini hayata hazırlamaktadırlar. Gençlerimiz kadar genç olan bu teşkilat bizde irfan ordusunun ve onun arkasını yürüyecek genç insanların pişdarlığını yapacağına göre çok büyük ehemmiyetlerle dikkat ve yardıma layıktır.

Türk gücünü yüceltecek Türk izcileri kabiliyetlerini toplayacak, kendilerini başarılı bir hale koyacak olan bu teşkilatın içinde öğrendikleriyle hayatta umduklarına ereceklerdir.

Onun için temenni olunur ki “izcilik” basit bir eğlence vasıtası telakki edilmesin” (Kılıç ve diğerleri, 2016, 177).

Görüldüğü üzere gençler için izciliğin ne kadar önemli olduğu, öğrencilerin okullarda coğrafya derslerinde öğrendikleri dere, vadi, plato gibi terimleri, izcilik sporu sayesinde teoriden çıkartarak pratiğe dönüştürdükleri söylenebilir. Yine gerçek bilgiye izcilik sayesinde ulaşılacağı savunulmuştur. Ayrıca yabancı ülkelerin çeşitli isimlerle adlandırdıkları izcilik, yurt dışında ve ülkemizde de beden ve irade terbiyesi olarak görülüp gençleri hayata hazırlayan bir teşkilat olduğuna vurgu yapılmıştır. Bu sebeple izciliğin basit bir eğlence aracı olarak görülmemesi gerektiği dile getirilmiştir.

İzciliğin önemine dair benzer bir yazıda yine Yeşil Yaprak dergisinde “İzciliğe Dair Bir İki Söz” başlığı altında Mehmet Sermet Bey tarafından şu şekilde kaleme alınmıştır:

“Bolu Orta Mektebi izcilerinin yaptıkları yürüyüşlerin, ufak seyahatlerin hatıra defterini okuyunca gözümün önünde o ana kadar bilmediğim yeni bir ufuk açıldı.

İnsan bilmediği şeyin ne kadar kara cahili imiş meğerse. Doğru görmek şümüllü derin görmek için ne kadar her şeyi bilmek ihtiyacında imişiz! Etrafımızda cereyan eden yeniliklere yabancı, lakayd kalmak ne kadar fena imiş.

Anladım, öğrendim ki izcilik, aynı zamanda büyüğünden küçüğüne kadar bütün tafsilatıyla ruhumuzu kendine, celp ve bent eden dağları, ovaları, suları, yerleri gökleriyle tabi manzaralar ressamlığı imiş! Genç vatan çocuklarının sağlam ayaklarının ilk defa olarak bastığı sabahlarda, taze zekâlarının toplandığı bu renkli hissiyat ve efkâr, fırçaya, boyaya muşambaya muhtaç olmadan kâğıt üzerine geçebiliyormuş!

İşte yazı yazmak ve yazdırmak için mekteplerin mahpus muhitlerinin haricinde kanaatle karşı karşıya yüksek hudutsuz bir mükemmel derslane mevcut imiş te benim hala haberim yokmuş! Fikirler orada küme küme, hayaller orada renk renk, hisler orada açık kapalı kendilerini teşhir etmiş, görenleri, gösterenleri bekliyormuş meğer!

Akşam evine daha neşeli olarak aydet eden izci! Demek sen, vatanındaki kıymetli ufukların arkasında, dağların, denizlerin, ovaların müntehasında o muazzam güneş lambası kısılıp söndükten sonra, o günkü gördükleri ki masa başında kâğıt üzerine bir fotoğraf makinası gibi geçirebiliyormuşsun! Hem senin görüşün o kadar hassas, o kadar taze ve renklidir ki değil gündüzlerin yalnız şedit renklerini gecenin sükûnunu, hüznünü, esrarını yıldızlarıyla, ilk haleleriyle mehtaplarıyla bülbülleriyle de nakş edebilecektir.

Demek oluyor ki izcilik aynı zamanda edebiyat dershanesi imiş! Ve pek mümkündür ki tabiat aleminin edebiyatı, memleket münazırı edebiyatı, hars edebiyatı, istikbalde bir gün gelip izcilerimizin arasından çıkmış olsun.

Bu maksatla ve bunu göstermek için Bolu Orta Mektebi izcilerinin hatıralarını “yeşil yaprak” bu nüshadan itibaren sırasıyla bir bir neşr edecektir” (Kılıç ve Tarhan, 2018, 237).

Mehmet Sermet Bey’in kaleme aldığı yazıda izcilerin doğada buldukları sürede yaptıkları yürüyüş ve diğer etkinlikler aracılığıyla öğrenmeye devam ettikleri ve izciliğin okul dışında da devam eden eğitici rolüne vurgu yapıldığı görülmektedir. Ayrıca yazar Bolu Orta Mektep öğrencilerinin izciliğe dair hatıralarından yararlanarak izciliğin öneminden bahsetmiştir.

Yine Yeşil Yaprak dergisinde Orta Mektep altıncı sınıf öğrencisi Sabri Gündüz, izcilikle ilgili hatıralarını ve izcilik faaliyetinde bir gününü şu şekilde anlatmaktadır:

“Muallimimiz Mehmet Can Bey Terbiye-i Bedeniye'nin uzviyyet ve ruh üzerinde yaptığı mühim tesirleri ve faideleri anlatmış, bizde spora, bedeni harekate dair büyük bir alaka ve zevk uyandırmıştı. Muallimimizin daimi telkin ve faaliyetleri sayesinde haluk-i vatanperver olmak için hepimizin birer sporcu ve bilhassa birer izci olma fikrimiz fikr ve kanaati zihinlerimizi işgal ediyordu. Muallimimiz izcilik teşkilatına bir an evvel başlamak için çırpınıyor, her zaman söylüyor, faidesi hakkında daima telkinatda bulunuyordu. Fakat muhitimizin henüz böyle teşkilata ünsiyeti olmadığından birçok arkadaşların velileri çocuklarının izci olmasına mani oluyordu. Bu muhalefet şekle ve izcilerin yapacağı seyahatlere karşı idi.

Muallimimizin cesaret-i medeniye, gayret-i fevkaladesi bu menfi muhalefeti yıktı ve eritti. İzci teşkilatı yapmak imkan dahiline girdi. Kat-i ve şiddetli bir teşebbüs muvaffakiyet için kafi idi. Mektepliler bayramına, on beş mayısa birkaç gün kalmıştı, muallimimiz her halde o gün lise izcilerinin mevcudiyetini göstermek istiyordu. Bu arzusunun husuli için her türlü mevani ve müşkilatı göze aldı. Bir hafta zarfında bizzat kendisi çalışarak uğraşarak On Beş Mayıs Mektepliler Bayramı gününe elbiseleriyle otuz izci hazırladı.

İzcilerin değneklerini vesair nevakısını bizzat sabahlara kadar çalışmak suretiyle kendisi vücuda getirdi. İzci elbise ve levazımı ikmal edilmekle beraber izciliğin fikr ve ruha aid terbiye mesaili de oldukça öğretilmiştir. Aynı zamanda biz izcilere birçok müsaid marşlar öğretilmişti. On beş mayıs geldi. Her mektep intihab olunan Akçakavak Mahalline münferiden hareket edecekti. Bizde mektebimizle beraber saat alaturka on birde yola çıktık.

Üzerimize izci elbisesi giymiş, şen ve şatır-ı ciddi, vakur oymak beyimiz Mehmet Can Bey olduğu halde yola koyulduk. Bizden evvel birkaç mektep hareket etmişti. İzci her şeyin fevkinde; her şeyin ilerisinde olduğu için bizde pek çok ilerimizde bulunan mektepleri geçmeği ve kafi irfanının rehberi olmayı istedik. Muntazam ve seri adımlarla mektepli arkadaşlarımızı selamlayarak ileriye geçtik. Pek çok yorulduğumuz halde izci elbisesinin altında izci ruhunun duyduğu tesir ile duyduğumuz zevk, yorgunluğumuzu bize unutturmuştu. Akçakavak'a bayram yerine en evvel vardık. Nihayet bütün mektepliler yavaş yavaş geldiler. Arkalarından pek çok memurin ve eşraf aileleri geliyordu. Nihayet büyük kafiye vasi-i çeyrek gölgelik olan münasip mahallerine işgal etti. Bütün mekteplerin arabalarda bulunan eşyaları da yarım saat zarfında yerleşmiş herkes istirahat etmek için bir gölgeliğe çekilmişti. İzcilerde hep birer tarafa dağılmışlardı. Oturup dinlenmiyorlar, sevinçlerinden mütemadiyen geziniyorlardı.

Zevale doğru bütün mektepliler öğle yemeklerini yediler. Yemek yerken muhtelif vaziyetlerde fotoğraflar alındı. Müsabakalara başlamak için herkes vali beyin gelmesini bekliyordu. Saat altıya doğru Vali Ali Rıza Bey Maarif Müdürü Sabri Bey ve diğer zevat-ı muhtereme, otomobil ile geldiler. Bir müddet istirahatten sonra müsabakalara başlandı. Evvela izciler tarafından “Mektepliler Bayramı Marşı” tahanni edildi ve bu mütakip ellerde bayraklarla seri ve muntazam idman hareketleri yapıldı. Sonra yine izcilerin bir kısmı tarafından yapılan ihramın etrafında ve Kız Sanayi İzcileri ile Cumhuriyet Marşı okunarak pek çok alkışlandı. Bunlardan sonra koşular ve atlamalar gibi diğer müsabakalara başlandı....

... Saat on a gelmişti. Maatteessüf müsabakaların bir kısmı ve futbol ikmal edilemedi. Fakat diğer bir günde Karaçayırda ikmal edilmesi kararlaştırıldı. Sonra grup halinde müteaddid fotoğraflar alınarak herkes yerine dağılıp eşyalar toplanmağa başladı. Bir parça yemek yedikten sonra bizde eşyalarımızı arabalara yerleştirdik. Bir kısım mektepler hareket ettiler. Güneş grub ederken bizde hareket ettik. Yollarda “Çoban” ve “Palandöken” gibi şarkılar okuyarak muntazam bir suretle ilerledik. Yollar pek eğlenceli idi. Saat bire doğru İzci Marşını taganni ederek kasabaya girdik” (Kılıç ve Tarhan, 2018, 265-269).

Orta Mektep altıncı sınıf öğrencisi Sabri Gündüz’ün yazısından da anlaşılacağı gibi Mehmet Can Bey, beden eğitimi, spor ve izciliğin gelişmesi için çok çaba sarf etmiştir. İzcilerin kıyafetlerinden söyledikleri marşlara kadar her ayrıntıyı düşünmüştür. Bazı velilerin izciliğe ve izcilik için yapılacak seyahatlere karşı olmasına rağmen yine de bu işi başararak izciliği geliştirmiştir. Ayrıca, öğrencilerin izcilik faaliyetlerini zevkle ve eğlenerek yaptıkları anlaşılmaktadır.

3.4.2. Atletizm

Cumhuriyetin ilk dönemlerinde Bolu’da bulunan okullarda izcilik kadar atletizm de yapılmakta ve zaman zaman çeşitli mesafelerde atletizm müsabakaları düzenlenmekteydi. 15 Mayıs 1924 tarihinde düzenlenen mektepliler bayramında diğer branşların yanı sıra bir de atletizm müsabakası yapılmıştır (Kılıç ve Tarhan, 2018, 267-269). Mektepliler Bayramı, Cumhuriyet Döneminin ilk bayramlarından ve ilk olarak 16 Mayıs 1924 tarihinde İstanbul’da kutlanmıştır. Daha sonraki yıllarda da Mayıs ayında kutlanmaya devam edilmiştir (Alkan, 2001; akt. Özçakır, 2013, 196). Bolu’da düzenlenen mektepliler bayramının İstanbul’da düzenlenen mektepliler bayramından bir

gün önce yapıldığı burada açıkça görülmektedir. Bu da mektepliler bayramı gibi bayramların örneklerinin taşrada da aynı dönemlerde yapıldığını kanıtlamaktadır. 15 Mayıs 1924 tarihindeki müsabakaların büyükler kategorisinde yapılan sürat koşusunda liseden Fuat Efendi birinciliği alırken, küçüklerin koşusunda ise yine lise izcilerinden Nejat Efendi birinciliği almıştır. İkinci ve üçüncüler de yine lise izcilerinden olmuştur. Sürat koşusundan sonra yapılan atlama müsabakalarında ise büyükler arasında birinciliği 2.55 metre (m) ile liseden Fuat Efendi alırken küçükler arasında birinciliği ise 2.20 m atlayan Nejat Bey elde etmiştir. Atlama müsabakalarında büyükler ve küçükler kategorisinde ikincilik ve üçüncülüğü yine liseli sporcular ve izciler elde etmiştir. Hızlanarak adım atlama müsabakalarında birinciliği büyüklerde liseden 3.65 m atlayan Fuat Efendi elde ederken küçüklerde ise liseden 4 m atlayan Nejat Efendi elde etmiştir. Daha sonra yapılan yüksek atlama müsabakalarında lise izcilerinden Ali Efendi 1.50 m atlayarak birinci olurken, küçüklerde ise 1.28 m atlayan izci Nejat Efendi birinci olmuştur. Tahammül (dayanıklılık) koşusunda küçüklerden izci Nejat Efendi birinci olurken, çok heyecanlı geçen büyükler koşusunda ise birinciliği liseden Mehmet Hulusi Efendi, ikinciliği liseden Osman Efendi alırken, birinci gelmesi beklenen ancak diğer müsabakalarda yorulduğu için geride kaldığı düşünülen Fuat Efendi ise üçüncü olmuştur. Bu müsabakadan sonra yapılan lise ve kız sanayi izcileri arasında yapılan küçükler bayrak koşusunu lise izci takımı kazanmıştır. Büyüklerin bayrak koşusunda ise lise izci takımına rakip çıkmamıştır (Kılıç ve Tarhan, 2018, 265-269). Atletizm müsabakalarında izciler yine ön plandadırlar ve müsabakalarda ilk sıralarda yer almışlardır. Bunun yanında kız öğrencilerin de yarışmalarda yer aldıkları görülmektedir.

26 Şubat 1925 Perşembe günü Orta Mektep Spor ve İzcilik Birliği tarafından altı kilometrelik (km) mukavemet koşusu yapılmıştır. Birlik başkanı Mehmet Can Bey ve öğrencisi Fazıl Efendinin bisikletle takip ettiği bu mukavemet koşusuna üç sporcu katılmıştır. Sporcular birinci km'yi üç buçuk dakikada, ikinci km'yi yedi dakikada, üçüncü km'yi 11 dakikada, dördüncü km'yi 17 dakikada, beşinci km'yi 21.5 dakikada ve altıncı km'yi ise 25.5 dakikada bitirmişlerdir. Koşu sonrası sporculara çay ikram edilmiş ve masaj yapılarak yorgunluk hissetmemeleri sağlanmıştır. 1924 yılında düzenlenen beş km'lik mukavemet koşusunun 25 dakikada sonuçlandığı düşünülürse,

1925 yılındaki koşuda büyük bir farkla rekor kırılmış ve altı km'lik koşu 25.5 dakikada bitirilmiştir. (Kılıç ve diğerleri, 2016, 45).

Bu dönemde bayramların ve şenliklerin bir parçası olarak da düzenlenen atletizm müsabakaları çeşitli kategorilerde ve etaplarda yapılmıştır. 12 Haziran 1925 Cuma günü Türk Ocağı tarafından Karaçayır mevkiinde düzenlenen at yarışlarının arasında beş kişinin katıldığı mektepliler sürat koşusu gerçekleştirilmiştir. Bu koşuda birinciliği Nejat, ikinciliği Nazmi, üçüncülüğü ise Hıfzı elde etmiştir. Yine aynı gün yapılan 1.600 m mukavemet koşusunda birinciliği Orta Mektepten Ahmed, ikinciliği Sanayi Mektebi'nden İsmail ve üçüncülüğü ise yine Orta Mektepten İsmail kazanmıştır. Bu koşulara sivil gençlerin katıldığı 1.600 m mukavemet koşusu ile devam edilmiştir. Bu koşuda birinciliği Elmalıktan Hesami elde ederken ikinciliği ise Kebekzade Mehmet kazanmıştır. Son olarak yapılan Jandarma koşusunda ise ilk sırayı Ahmed Çavuş ikinciliği ise Ali Çavuş almıştır (Kılıç ve diğerleri, 2016, 195). Türk Ocağı'nın etkinliğinde at yarışlarının yanı sıra öğrenciler ve askerlerin de katıldığı koşu yarışmaları düzenlenmiştir. Bu yarışların toplumun farklı kesimlerinin ilgisini çektiği görülmektedir.

1926 yılının Mayıs ayında basketbol ve voleybol müsabakalarından sonra atletizm müsabakaları da yapılmış ve bir önceki seneye oranla büyük farklarla yeni rekorlar kırılmıştır. Yaşı 10 ile 16 arasında olan öğrencilerin katıldığı müsabakaların rekorları şöyledir:

Bir adım hız almadan atlama birincisi: (2.40) ile Hilmi Bey,
 Bir adım hız alarak atlama birincisi: (4.80) ile Suat Bey,
 Üç adım hız alarak atlama birincisi: (9.50) ile Hilmi Bey,
 Sehpadan yükseğe atlama birincisi: (1.32) ile Hüseyin Bey.

Yaşı 16'yı geçen öğrenciler arasında yapılan müsabakaların rekorları ise şöyledir:

Bir adım hız almadan atlama birincisi: (2.80) ile Hıfzı Bey,

Bir adım hız olarak atlama birincisi: (5.36) ile Nejat Bey,
 Üç adım hız olarak atlama birincisi: (11.28) ile Nejat Bey
 Sehpadan yüksek atlama birincisi: (1.82) ile Hıfzı Bey
 Sehpadan yüksek atlama ikincisi: (1.77) ile Nejat Bey (Kılıç ve Tarhan, 2018, 75-77).

1924 yılından 1926 yılına geçen sürede yapılan atletizm müsabakalarının benzerleri 1946 yılında da yapılmıştır. 1926 ve 1946 yılları arasında okullarda atletizm müsabakalarının yapıldığı düşünülse de, çalışmamızda bu etkinliklere dair bilgilere ulaşamamıştır. 1946 yılının Aralık ayında kalabalık bir seyirci önünde Mohaç kır koşuları düzenlenmiştir (Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-9116.Sayı-0908, 3.12.1946, ?; Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-9115.Sayı-0901, 2.12.1946, ?). Bu yarışın Mohaç Meydan Muharebesi adına düzenlendiği düşünülmektedir. Bu koşuların günümüzde de okullarda zaman zaman düzenlendiği bilinmektedir (Elevülü, 2014). Bu koşular üç kategoriden oluşmuştur. Koşulara Orman Okulu, Gençlik Kulübü, Sanat Okulu ve Kız Enstitüsü katılmıştır. Üç km ve beş km mesafedeki koşuların birden üçüncüye kadar derecelerini Orman Okulu atletleri, Gençlik Kulübü atletleriyle başa baş giderek kazanmışlardır. Bayan sporcuların koştuğu 1.000 m koşusunda ilk sırayı Kız Enstitüsü'nden İlder Duman alırken, ikinciliği Hikmet Vardar, üçüncülüğü ise Naciye San elde etmiştir. 3.000 m üzerindeki koşuyu ise Orman Okulu'ndan 10.8 dakikada koşan İsmail Ün birinci olurken, 10.18 dakikada koşan Mahmut Gündoğdu ikinci, 10.19 dakikada koşan Bülend Özbabacan ise üçüncü olmuştur. Son kategori olan 5.000 m koşusunda ise 19.44 dakikalık derecesiyle Orman Okulundan Suat Ergün birinci olurken, 19.51 dakikalık derecesiyle Adil Servili ikinci, 20.1 dakikalık derecesiyle Yaşar Yirmibeşoğlu ise üçüncü olmuştur (Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-9116.Sayı-0908, 3.12.1946, ?; Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-9115.Sayı-0901, 2.12.1946, ?).

1948 yılında yapılan 5.000 m Mohaç koşusunda ise 18 dakikayla Orman Okulu'ndan Suat Ergun birinci, Bülent Özbabacan 18.02 dakika ile ikinci ve Muzaffer Demirtaş ise 18.4 dakika ile üçüncü olmuştur (Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-9890.Sayı-0060, 17.1.1949, 5).

3.4.3. Futbol

Bolu'daki okullarda futbol da kendine diğer sporlar kadar yer bulmuştur. 1926 yılı Nisan ayının bir Cuma gününde havaların güzel gitmesi sebebiyle Erkek Sanayi Mektebi ile Orta Mektep sporcuları arasında Karaçayır'da bir futbol maçı düzenlenmiştir. Bu maç için birkaç gün önceden davetiyeler bile hazırlanmıştır. Öğleden sonra saat üçe doğru Vali Bey ve Maarif Müdürü ile çoğu öğretmenin hazır bulunduğu maçta oldukça kalabalık bir seyirci kitlesi de toplanmıştır. İki okulun isteğiyle maçın hakemliğini Orta Mektep Beden Eğitimi Öğretmeni Mehmet Can Bey yapmıştır. Sporcular saat tam dört buçukta sahaya çıkmışlardır. Kırmızı beyaz formayla sahaya çıkan Orta Mekteplilerin kadrosunu Hüseyin, Ekrem, Hilmi, Fikret, Hıfzı, Sadık, Ahmet, Nihat, Nejat, Cahit ve Fazıl oluştururken Kırmızı Yeşil formayla sahaya çıkan Sanayi Mektebinin kadrosunu Durmuş, Kamil, Hurşit, Vehbi, Hakkı, Hüsnü, Galip, Niyazi, Rıfat, Kamil ve Naki oluşturmuştur. Maçın başlamasıyla birlikte Orta Mektep oyuncuları tehlikeli bir atak gerçekleştirmiş olmasına rağmen bu atağın hücum oyuncusunun kendi başına yaptığı bir atak olduğundan atağın devamı gelmemiştir. Orta Mektep oyuncularından hücum bölgesinde oynayan Ekrem, Cahit ve özellikle de Ahmet, canla başla mücadele etse de antrenmansızlıkları bu çabalarını boşa çıkarmıştır. İlk hücum atlatıldıktan sonra topun hâkimiyeti vücut yapıları itibariyle daha iri olan Sanayi Mektebi oyuncularına geçmiştir. Sanayi mektebi oyuncularının diğer arkadaşlarıyla oynamaya alışık olduğu da gözden kaçmamıştır. İlk yarı Orta Mektep kalecisinin üstün çabasına rağmen Sanayi Mektebi'nden Kırık Niyazi Efendinin attığı tek golle tamamlanmıştır. İkinci yarı başladığında beraberliği yakalamak isteyen Orta Mektep oyuncuları çok çalışmıştır. Özellikle hücum oyuncusu Necat Bey birkaç defa Sanayi Mektebi kalesi önünde oldukça tehlikeli pozisyonlar yaratmıştır. Ancak Orta Mektep sporcularının bütün bu atakları yetersiz kalmış, Sanayi Mektebinin hücum oyuncusu Rıfat Bey ikinci yarının yirminci dakikasında golü bularak Sanayi Mektebinin ikinci golünü kaydetmiş ve maçın bu skorla bitmesini sağlamıştır. Büyük fedakârlık gösteren Orta Mektep kalecisi Hüseyin Efendinin çok çalışması durumunda iyi bir kaleci olacağı bellidir. Savunma oyuncusu Ekrem ve orta saha oyuncusu Hıfzı ile hücum oyuncuları Fazıl, Cahit, Ahmet ve özellikle Nejat çok güzel bir oyun çıkarmışlardır. Sanayi Mektebinden ise orta saha oyuncusu Hakkı ve Vehbi ile hücum

oyuncularından Rıfat, Naki, Galip ve Niyazi çok güzel oyun çıkarmışlardır. Sportmenliğin ön planda olduğu maçta hakemlik görevini üstlenen Orta Mektep Beden Eğitimi Öğretmeni Mehmet Can Bey de kendi okulunun takımına hiçbir ayrıcalık göstermeden maçı çok güzel idare etmiştir. Bu güzel futbol maçı sayesinde Bolu'da heyecanlı bir gün yaşanmıştır (Kılıç ve Tarhan, 2018, 271-273). Bu müsabakanın okul bahçesi gibi küçük bir yer yerine Karaçayır'da yapılması, önceden davetiyelerin hazırlanması, Vali Bey, Maarif Müdürü ve öğretmenlerin katılması bu işin ne kadar ciddi yapıldığının göstergesidir. Bunun yanında her iki okulun isteğiyle Mehmet Can Bey'in karşılaşmanın hakemliğini yapması ve bunu yaparken de tarafsız olması, Bolu'da beden eğitimi ve sporu geliştirmek adına ne kadar çok çaba sarf ettiğini kanıtlar niteliktedir.

1948 yılında ise Bolu şampiyonluğunu elde etmek isteyen Düzce Gençlik ile Orman Okulu arasında yapılan maçı Ankara hakemlerinden çağrılan Selâhaddin Tetik ve Ekrem Emiroğlu yönetmiştir. Orman Okulu diğer maçlarını da kazandığı için 1948-1949 Bolu şampiyonluğunu ulaşmıştır (Ulus Gazetesi, 1957 ŞÇ 25-9890.Sayı-0060, 17.1.1949, Sayfa 5).

3.4.4. Basketbol ve Voleybol

Cumhuriyetin ilk dönemlerinde okullarda takım sporlarından basketbol ve voleybolda yapılmaktadır. Bu iki branşın okullarda birlikte yapılmasından dolayı çalışmada aynı anda değerlendirilmiştir. 11-12 Mayıs 1926 tarihlerinde Orta Mektep Spor ve İzcı Birliği ilkbahar mevsimine özel, birtakım müsabakalar düzenlemiştir. O sene atletizm müsabakalarının mektepliler bayramında yapılması kararlaştırıldığından sadece sınıflar arasında basketbol ve voleybol müsabakaları yapılmıştır. İlk gün birinci ve üçüncü sınıf öğrencilerinden oluşan karma takım ile ikinci sınıf öğrencileri arasında voleybol müsabakası yapılmış, soğukkanlı ve sakinlik içerisinde geçen maçı ikinci sınıf öğrencilerinden oluşan takım kazanmıştır. İkinci gün ise yine birinci ve üçüncü sınıf öğrencilerinden oluşan karma takım ile ikinci sınıf öğrencilerinin oluşturduğu takım arasında basketbol müsabakası yapılmıştır. Ancak ne yazık ki öğrenciler voleybol

maçında olduğu gibi soğukkanlı davranmamışlar ve sert geçen bir oyun oynamışlardır. Devrenin sonunda karma takım öğrencilerinden oyuna gerekli önemi vermeyen bir öğrenci dışarı çıkartılmış ve bu sebeple takımda panik başlamıştır. İkinci sınıf takımı son dakika yaptığı sayı ile dörde karşı beş sayı ile maçı kazanmış ve Mehmet Can Bey tarafından ödül olarak verilen 12 lira değerindeki gümüş saatin sahibi olmuştur (Kılıç ve Tarhan, 2018, 295). Düzenlenen bu sınıflar arası müsabakalarda ödül verilmesi, özellikle günün şartları düşünüldüğünde dikkat çekicidir. Bu uygulama, öğrencilerin spora katılmaları için teşvik edildiklerinin bir göstergesidir.

Yine mevsim sonlarına doğru sınıflar arasında ödüllü basketbol ve voleybol müsabakaları düzenlenmiştir. Hakemliğini Beden Eğitimi Öğretmeni Mehmet Can Bey'in yaptığı müsabakalar, tüm öğrencilerin canla başla ve soğukkanlı oynamaları sayesinde çok heyecanlı geçmiştir. Gerek basketbolda gerekse voleybolda liderliği ikinci sınıf takımları, ikinciliği ise üçüncü sınıf takımları kazanmıştır. İkinci sınıf takımının müsabakalarda başarılı olmasındaki en büyük etmen, serbest zamanlarında antrenman yapmaları, müsabakalarda seri ve soğukkanlı bir oyun oynamalarıdır. Her iki müsabakada da ikinci sınıfların kaptanı Nejat Bey başarılı bir oyun sergilemiş ve takımının kazanmasında büyük pay sahibi olmuştur. (Kılıç ve Tarhan, 2018, 75).

3.4.5. Hentbol

Orta Mektep tarafından o yıllarda yapılan sporlardan biride hentboldur. 1927 yılının Şubat ayında mevsim şampiyonası olarak düzenlenen hentbol müsabakalarına 110 sporcu katılmıştır. Turnuva usulüyle yapılan müsabakalar iki sahada 15 gün boyunca devam etmiştir. Müsabakalar hararetli geçmiş ve özellikle final müsabakası çok heyecanlı olmuştur. Finale kalan Hilmi Oğuz Bey ile Mehmet Ayhan Bey arasında oynanan müsabakanın hakemliğini Mehmet Can Bey yapmıştır. Bu müsabakayı spora meraklı birçok gençte yakından takip etmiştir. Maçın ilk dakikalarda Mehmet Ayhan Bey'in isabetli çelişleri ve atik hareketleri Hilmi Oğuz Bey'i baya bir şaşırtmış ve güzel sayılar kazandırmıştır. Hatta bir ara Hilmi Oğuz Bey ümitsizliğe kapılmış ve yorulmuş izlenimi bile vermiştir. Mehmet Ayhan Bey rakibinin bu durumunu fırsat bilmesi

gerekirken rakibini ihmal etmiş ve lüzumsuz hareketlere başlamıştır. Bu arada arka arkaya beş sayı kazanan Hilmi Oğuz Bey oyuna tekrar ortak olmuş yorgunluğu ve ümitsizliğinden eser kalmayarak şansının da yardımıyla durumu tamamen değiştirmiştir. Mehmet Ayhan Bey'in bütün çabalarına rağmen her zaman iki puan geride kalmıştır. Yarım saat süresince çekişmeli devam eden müsabakayı Hilmi Oğuz Bey 23 sayıya karşılık 25 sayı kaydederek mevsim şampiyonu olmuştur. Beden Eğitimi Öğretmeni Mehmet Can Bey tarafından mevsim hentbol şampiyonuna ödül olarak oldukça zarif ve üzerinde spora ait arma bulunan bir çift kol düğmesi verilmiştir (Kılıç ve Tarhan, 2018, 337). Yeşil Yaprak dergisinde her ne kadar bu sporun hentbol olduğu belirtilse de aslında yapılan sporun günümüzdeki salon hentbolu olmadığı, açık alan el topu (açık alan hentbolu) olduğu düşünülmektedir. Açık alan hentbolu İstanbul'da ilk kez 1927 yılında oynanmaya başlanmış, ilk açık alan hentbol maçı ise 1938 yılında yapılmıştır. 1974-1975 yıllarına kadar geçen sürede açık alan sporu olarak devam etmiştir. Bu tarihten sonra hentbol günümüzdeki salon sporu halini almıştır (Spor Ansiklopedisi, 2005, 137; Türkiye Hentbol Federasyonu, 2019).

Bolu'da da yavaş yavaş el topunun (hentbol) yapılmaya çalışıldığını Halit Timoçin Abant Dergisinin 1944 yılında yayınlanan birinci sayısında bize şöyle aktarmaktadır: *“Futbol kadar zevkli oynayış tarzı futbola yakın fakat faide bakımından devletin mecburi sporlar meyanına aldığı (eltopu – Hendbol) büyük şehirlerimizde taammüm etmiş ve futbolun yerini almaya başlamıştır. Talebelerin spor kulüplerine girmelerine vekalce müsaade edilmiş olduğundan Bolu'da da bu faydalı sporun inkişafına çalışılacaktır”* (Abant Dergisi, 1944, (1) 45-47). Halit Timoçin'in sözlerinden de anlaşıldığı üzere o dönemde hentbolun oynandığı, futbol kadar zevkli olduğu ve spor açısından faydalı olduğu üzerinde durulmuştur. Ayrıca Bolu'da da hentbolun yaygınlaştırılmaya çalışıldığı aktarılmıştır.

Yukarıda anlatılan hentbol müsabakasında sporculardan birinin 23 diğerinin ise 25 sayı kaydetmesi o denemde hentbolun bireysel bir spor olarak mı yapıldığı, hentbolun karşılıklı iki kişi tarafından mı oynandığı sorularını akla getirmektedir. Ancak Halit Timoçin'in aktardığı bilgilerde hentbolun futbol ile karşılaştırılması ise bize takım sporu olduğunu hatırlatmaktadır.

3.4.6. Kayak

Bolu’da Orta Mektep ve Orman Mektebi öğrencilerinin kış sporlarına da ilgisi olduğu bilinmektedir. Orta Mektep öğrencileri tarafından kış sporlarının yapıldığını Yeşil Yaprak dergisinin “Bolu’da Kış Sporları” başlıklı yazısının şu sözlerinden anlaşılmaktadır:

“Havaların bozulması; her tarafın karla örtülmesi birçok halkı düşündürmeye başladı. Maalesef hiçbir spor teşkilatı olmayan Bolu gençlerini havası tefessih etmiş kahvelerde tavla domine başına toplayarak paralarını sıhhatlerini feda ederek atıl günler yaşamalarına aslanlar gibi gençlerin miskin durmalarına sebep olmuştur. Bolu’da bu vaziyetten memnun olan pek az kimselerdir; onlar da avcılar, küçük çocuklar ve muntazam teşkilatları olan Bolu Orta Mektep gençleridir...” (Kılıç ve Tarhan, 2018, 337).

Ayrıca 19 Mayıs 1938 yılında Bolu Orman Mektebinde açılan spor teşkilatının çeşitli alanlarla birlikte kayak sporunda da başarılı çalışmalar yaptıkları bilinmektedir (Özdemir, 2016, 60).

Bunun yanında Bolu, kayak sporu bakımından her zaman tercih edilen bir yer olmuştur. 1942 yılının ocak aylarında 12 kişilik bir grup başlarında ortaokul cimmastik öğretmenleri ile birlikte on gün boyunca kamp yapmışlardır (Ulus Gazetesi, 1957 ŞÇ 25-7346.Sayı, 20.1.1942, Sayfa 2).

Kayak sporunun ulusal basında da kendine yer bulması Bolu’nun kayak sporu için elverişli bir bölge olduğunu göstermektedir. Ayrıca Orta Mektep ve Orman Mektebi öğrencilerinin, her branşta olduğu gibi kayak sporunda da aktif oldukları görülmektedir.

Cumhuriyetin ilk dönemlerinde Bolu’nun spor hayatını okullar kadar Bolu Halkevi de canlandırmaktadır. Okullarda yapılan beden eğitimi ve spor etkinliklerinin yanında halkla birlikte öğrenciler de Bolu Halkevi’nin spor şubesine kayıt olup spora devam etmektedirler. Bu sebeple bu bölümde Bolu Halkevini ve spor şubesinin faaliyetlerini inceleyeceğiz.

3.5.Bolu Halkevi

25 Mart 1912 yılında kurulan ve 10 Nisan 1931 tarihinde de misyonunu tamamlayan Türk Ocakları'nın yerine, 19 Şubat 1932 tarihinde halkevleri kurulmuştur (Zeyrek, 2006, 12-14; Kaya, 2013, 143-144; Polat, 2010, 14). İlk olarak 14 ilde kurulan halkevleri arasında Bolu Halkevi de bulunmaktadır (Özçelik, 2018, 57; Cumhuriyetin 15. Yılında Bolu, 1938, 70; Polat, 2010, 73; Akşam Gazetesi, 1957 SÇ 05-4767.Sayı-0183, 16 Kanunusani 1932, 2; Hakimiyeti Milliye Gazetesi, 1957 SÇ 25 3817.Sayı-0450, 29.02.1932, 1; Akşam Gazetesi, 1957 SÇ 05-4817.Sayı-0803, 8.03.1932, 10). Daha sonraki yıllarda Bolu'nun ilçelerinde de Halkevleri kurulmuştur. Düzce Halkevi 22 Şubat 1934 günü 25 Halkevi ile birlikte açılırken, Akçakoca, Gerede, Göynük ve Mudurnu ilçelerinde Halkevi açılmasına 22 Şubat 1935 günü izin verilmiştir (Cumhuriyetin 15. Yılında Bolu, 1938, 68-74).

Bolu Halkevinin açılış töreni 19 Şubat Cuma günü yapılması planlanmış, ancak Bolu dağının kar yağışı nedeniyle kapalı olmasından dolayı Bolu Milletvekili Cevat Abbas Gürer Bey Bolu'ya ulaşamamıştır (Özçelik, 2018, 61-62). Bu sebeple açılış töreni bir hafta sonra yani 26 Şubat 1932 Cuma günü yapılmıştır (Cumhuriyetin Onuncu Yıl Dönümü Çalışma Broşürü, 1933, 1). Tören yaklaşık bin kişinin katılımıyla, Bolu'nun Fırka Tepesi adıyla anılan Hıdırlık Tepesinde bulunan Cumhuriyet Halk Fırkası binasındaki büyük salonda yapılmıştır. Törene Can Bey'in öğrencilerle birlikte bando eşliğinde İstiklal Marşı'nı söylemesiyle başlanılmıştır. Daha sonra Cumhuriyet yemininin edilmesi, Türk'e Dua isimli canlı tablo gösterimi, Bolu Milletvekili Cevat Abbas Bey'in konuşması ve Atatürk'ün Bolululara göndermiş olduğu mektubun okunması, Cumhuriyet Halk Fırkası (CHF) Bolu İdare Heyeti Azalarından Saip Bey'in konuşması, yine CHF Reisi Akif Bey'in halkevi talimatnamesini tarif etmesi ve son olarak da Orta Mektep Türkçe Öğretmeni Avni Mengü Bey'in konuşması ile törene devam edilmiştir. Tören, Can Bey'in öğrencilerle birlikte söylediği Cumhuriyet Marşı ile son bulmuştur (Akt. Özçelik, 2018, 61-62).

Atatürk'ün emriyle kurulan halkevleri yapısal açıdan bakıldığında yarı resmi, uygulama açısından bakıldığında ise bugünkü sivil toplum örgütlerine benzemekte ve o

dönemin en büyük gönüllü kuruluşlarından biri olarak tanımlanmaktadır. Halkevleri toplam 19 yıl boyunca çalışmış ve 1951 yılında kapatılmıştır (Zeyrek, 2006, 19) Halkevlerinin kurulmasının en temel amacı; Atatürk ilke ve inkılaplarını yaymak, benimsetmek, halkı sosyal, kültürel ve ekonomik bakımdan geliştirmek, halkın, bilgi, kültür, görgü ve işgücünü yükseltmek, bireyler arasında karşılıklı sevgi, saygı ve dayanışma duygularını arttırmak ve toplumun kalkınmasını sağlamaktır. Halkevleri bütün vatandaşlara hizmet vermektedir. Ancak, halkevi yönetim kurulu ile şube yönetim komitelerinde üye olabilmek için Cumhuriyet Halk Partisi'ne kayıtlı olma şartı aranmaktadır. Memurların bu görevleri almalarında da kanuni yönden bir engel bulunmamaktadır (C.H.F. Halkevleri Talimatnamesi, 1932, 5).

Halkevleri amaçları doğrultusunda vatandaşlara en iyi faydayı sağlamak için, vatandaşların kabiliyet, yetenek ve ihtisas alanlarına göre beğenebilecekleri bir alan bulabilmeleri adına dokuz şubeye ayrılmıştır. Bunlar;

- 1- Dil, Tarih, Edebiyat Şubesi
- 2- Güzel Sanatlar Şubesi
- 3- Temsil Şubesi
- 4- Spor Şubesi
- 5- İhtimai (Sosyal) Yardım Şubesi
- 6- Halk Dershaneleri ve Kurslar Şubesi
- 7- Kütüphane ve Neşriyat (Yayın) Şubesi
- 8- Köycüler (Köycülük) Şubesi
- 9- Müze ve Sergi Şubesidir (C.H.F. Halkevleri Talimatnamesi, 1932, 6).

Bir halkevinin kurulabilmesi için yukarıda belirtilen tüm şubelerin açılması şart değildir. Kademe kademe bu şubeler daha sonra da açılabilir. En az üç şubede faaliyete geçecek imkân ve elemanı olan her yerde bir halkevi açılması uygun bulunmuştur (C.H.F. Halkevleri Talimatnamesi, 1932, 6). Bu bölümde Halkevlerinin şubelerine kısaca değinilecektir.

3.5.1. Dil, Edebiyat ve Tarih Şubesi

Bu şubenin amacı; halkın genel bilgisini arttırmak, parti ilkelerinin kökleşmesini, yurt sevgisini ve vatandaşlık görevleri duygusunun yükselmesine yarayacak çeşitli konferanslar ve konuşmalar düzenlemektir. Ayrıca, dil ve edebiyat konularında çalışarak Türk dilini geliştirmek, eski yazılarda ve aşiretlerde araştırmalar yaparak Öz Türkçeyi derlemek, onu halk içinde kullanmak, yazınımızı etkilerden koruyarak; bilim, sanat ve yazın alanında yetişmiş Türk büyüklerini anmak, önemli günleri ve yıldönümlerini kutlamak, yazın alanında yeni gençler yetiştirmek gibi konulardır. Ayrıca matbaa kurmamak koşuluyla, kütüphane ve yayın kolu ile birlikte Halkevleri dergilerini çıkarıp, kitaplar yayımlamaktır (CHF Halkevi Talimatnamesi, 1932, 10). İnönü Zaferleri, 30 Ağustos Zafer Bayramı, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı, il ve ilçe kuruluş günleri gibi ulusal bayram ve günler her yıl bu şube tarafından birçok halkevinde kutlanmıştır. Ayrıca, Türk büyükleri yıl dönümlerinde ve anma günlerinde çeşitli yönleriyle anılmış, konferanslar düzenlenmiş ve haklarında birçok makale yazılmıştır (Zeyrek, 2006, 46).

Bolu Halkevinin bu şubesi kuruluş amacına uygun olarak faaliyet göstermiştir. Bolu ve çevresindeki yerel edebiyat ile ilgili çalışmalar yürütmüş ve edebi bir kültür çevresi oluşturmaya çalışmıştır. Halkevi dergisinin çıkarılmasını sağlamış, tarih, dil, edebiyat ve coğrafya konularında kitaplar yayımlamıştır. 1933 yılı içerisinde 15 günde bir halka açık konferanslar hazırlamıştır. Ayrıca ulusal bayram, kutlama ve anma törenlerinin de yapılmasını sağlamış, Türk büyükleri adına ve Türk edebiyatına hizmet etmiş edebiyatçılar adına geceler düzenlemiştir. Bolu'nun edebiyat tarihi açısından birçok etkinlik de gerçekleştirilmiştir (Cumhuriyetin Onuncu Yıl Dönümü Çalışma Broşürü, 1933, 1; Özçelik, 2018, 76-100).

3.5.2. Güzel Sanatlar Şubesi

Güzel Sanatlar Şubesine “Ar Şubesi” de denilmektedir (Zeyrek, 2006, 47). Güzel Sanatlar Şubesinin amacı müzik, resim, heykeltçilik, mimarlık gibi alanlarda profesyonel ve amatör kişileri bir araya toplayarak, bu alanlardaki yetenekli kişileri korumak ve gelişimlerine yardımcı olmaktır. Ayrıca halkın güzel sanatlara ilgisini arttırmaktır. Bunun yanında yine halk arasında, köylerde ve aşiretlerde söylenen halk türkülerini ortaya çıkartmak, bu türkülerin aslını bozmadan söylemek, ulusal marşları öğretmek, halka müzik zevkini aşılama, yerli ve ulusal dansları aslına uygun öğretmektir. İmkânların el verdiği ölçüde atölyeler kurarak fotoğraf, resim, heykel, güzel sanat eserleri yaptırarak, Türk büyükleri ve ulusal kahramanlık olayları için resim ve yazı kompozisyonları düzenlemek ve sergilemek, sergilerde yarışmalar düzenleyerek gerekirse ödüller vermektir de güzel Sanatlar şubesinin görevleri arasındadır (CHF Halkevleri Talimatnamesi, 1932, 11-12).

Bolu Halkevi'nin Güzel Sanatlar Şubesinde bando ve orkestra takımı oluşturulmuş (Cumhuriyetin Onuncu Yıl Dönümü Çalışma Broşürü, 1933, 2), evrensel musiki, keman, mandolin, piyano, akordeon ve nota dersleri verilmiştir. Bu bando takımından hariç belediye çalışmalarında teşekkül eden bir bando takımı daha kurulmuştur. Bayram, tören, balo, çaylı dans ve şöenlerde aktif görev almışlardır. Bunun yanında bando, her hafta cumartesi ve salı akşamları halkevi önünde konser vermiş, Köycülük Şubesi tarafından köylerde düzenlenen gecelere katılmışlardır. Ayrıca amatör resim ve fotoğraf sergileri açılmış, çeşitli illerde açılan sergilere de katılım sağlanmışır (Özçelik, 2018, 100-114).

3.5.3. Temsil Şubesi

Temsil Şubesine “Gösteri Şubesi” de denilmektedir. Temsil Şubesinin amacı yetenekli kişilerin ortaya çıkartmak, onları düşünmeye yönlendirmek, güzel ve serbest konuşmaya alıştırmak, iyi konuşmacı yetiştirmek ve kadınlara roller vererek onları

toplumda etkin duruma getirmektir. Bunun yanında halkın tiyatro, piyes gibi ihtiyaçlarını da karşılanmış ve birçok oyun sergilenmiştir (Zeyrek, 2006, 49-66).

Bolu Halkevi Temsil Şubesi 1933 yılına kadar sahne sorunu nedeniyle halka açık olarak sadece iki oyun sergileyebilmiştir (Cumhuriyetin Onuncu Yıl Dönümü alışma Broşürü, 1933, 2). Şube bu süreyi, ilk ve ortaokullarda tiyatroya meraklı olan öğrencilere oyunculuk dersleri vererek geçirmiştir. Bundan sonra da çeşitli zamanlarda imkânlar dâhilinde çeşitli piyesler oynanmış, gösteriler yapılmış ve film gösterimleri düzenlenmiştir (Özçelik, 2018, 114-135).

3.5.4. Spor Şubesi

Spor Şubesinin en büyük amacı, Türk halkında, özellikle gençlerde spora karşı sevgi ve ilgi uyandırmak, sporu bir kitle hareketi yapmak ve sporu gelenekselleştirmek, faydalı sporları halka yaymaya ve kökleştirmeye çalışmak, gelenekselleşmiş sporların devamını sağlamak ve diriltmektir. Spor yaymak ve yaptırmak kadar, gerekliliğini ve faydasını halka öğretmek de bu Şubenin amacını oluşturmuştur. Bunun yanında Halkevlerinin Spor Şubeleri Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı ile ortak çalışarak, kuruma girmiş ya da girmemiş spor kulüplerinin gelişmesine, ilerlemesine ve yayılmasına yardımcı olmuş, hiç kulüp olmayan bölgelerde kulüp kurarak bölge halkının bu ihtiyacını gidermiştir. Geleneksel sporların yanında yeni branşlara da bünyesinde yer vermiştir. Bütün halkevlerinde spor Şubeleri aktif bir şekilde çalışmış ve bölgelerindeki spor kulüplerine ellerinden gelen desteği sağlamışlardır (C.H.F. Halkevleri Talimatnamesi, 1932, 11-14). Ayrıca, çeşitli mesleklerden kişilere okulların tatil olduğu dönemlerde cimnastik hareketleri ile birlikte güreş, boks, eskrim, cirit oyunları, avcılık ve bisiklet gibi sporları yaptırmak, uygun yerlerde yüzücülük ve kürek yarışları düzenlemek, kayak öğretmek, dağcılık ve kır gezileri gibi etkinlikler yaptırmak spor Şubesinin görevidir. Kısaca sporu halka mal ederek sağlıklı bir toplum yaratmak ve toplumu birbiriyle kaynaşmalarını sağlamaktır (Zeyrek, 2006, 66; C.H.F. Halkevleri Talimatnamesi, 1932, 11-14). Spor Şubesinin 1938 yılında kabul edilen Beden

Terbiyesi Kanunu ile kurulan BTGM ile ortak çalışması gerektiği de kanunda belirtilmiştir (Resmi Gazete, 16 Temmuz 1938; akt. Özçelik, 2018, 136).

Sonuç olarak Spor Şubesi her zaman gençlerin ilgisini çeken başarılı bir şube olmuştur (Zeyrek, 2006, 67). Halkevlerinin sekizinci yılı olan 1940'da Türkiye'deki spor şubelerinde aşağıdaki durum, bu şubelerin ne kadar sevildiğini bize kanıtlar niteliktedir. 1940 yılında;

- 50 Halkevinde içinde cimnastik, eskrim ve güreş yapmaya uygun salon mevcuttur. Hatta dört salonda cimnastik tesisleri bulunmaktadır.
- 60 Halkevinde cimnastik alanı yapımına uygun avlu mevcuttur.
- 18 Halkevinin avlusunda azda olsa cimnastik aleti bulunmaktadır.
- 15 Halkevinde güreş minderi mevcuttur.
- 50 Halkevinde voleybol malzemesi vardır.
- 7 Halkevinde basketbol malzemesi vardır.
- 30 Halkevinde satranç takımı mevcuttur.
- 6 Halkevinde kayak malzemesi vardır.
- 12 Halkevinde dağ sporları, 14 Halkevinde ise su sporları ile ilgili çalışmalar yapılmaktadır.
- 30 Halkevinde Atlı Cirit'i yapmaya teşvik etmekte aynı zamanda bu sporu korumaktadır (Halkevleri 1940, 1940, 17).

Bolu Halkevi'nin Spor Şubesi faaliyetlerine ayrıntılı olarak sonraki bölümlerde değinilecektir.

3.5.5. Sosyal Yardım Şubesi

Sosyal Yardım Şubesi ilk olarak "İçtimai Yardım Şubesi" olarak adlandırılmıştır. 1940 yılında ise ismi "Sosyal Yardım Şubesi" olmuştur (Zeyrek, 2006, 68-69). Bu şubenin amacı, halkımızda zaten var olan karşılıklı yardımlaşma duygusunu güçlendirmek, milletin gerek birey olarak gerekse toplu halde birbirine karşı sevgi ve

şefkat hislerini arttırmak, bölge halkından yardıma muhtaç kimselere yardım etmektir. (C.H.F. Halkevleri Talimatnamesi, 1932, 14). Sosyal Yardım Şubesi bu amacı gerçekleştirmek için bölgede bulunan hayır kurumları ile işbirliği içerisinde hareket etmiştir. Böyle bir kurum yoksa açılması için ön ayak olmuştur. Ayrıca kimsesiz çocukların giyecek, yiyecek ve barınma gibi ihtiyaçlarını karşılama, kimsesiz hastalara, doğum yapanlara yardım etme, tedaviye ihtiyaç duyduğu için köyden gelen hastaların barınma ihtiyaçlarını karşılama, işsizlere iş bulmaları için yol gösterme, yoksul işçilere yardımda bulunma, çocukların dilencilik yapmalarını önleme, cezaevindeki yoksullara yardımcı olma ve halkın sağlığını korumak için konferanslar verme gibi sayısız konuda imkânlar dâhilinde çalışmıştır. Bu şube amacına uygun çalışmış ve başarılı olmuştur (Zeyrek, 2006, 68-69).

Bolu Halkevinin Sosyal Yardım Şubesi ise belirtilen hedefler doğrultusunda faaliyetlerini gerçekleştirmiştir. Bolu'daki kimsesiz çocuklar için sünnet töreni düzenlenmiş, ayrıca kimsesiz çocuklara giyecek ve yiyecek yardımı yapılmıştır. Tespit edilen ihtiyaç sahipleri parasız muayene ettirilmiş ve ilaçları temin edilmiştir (Cumhuriyetin Onuncu Yıl Dönümü Çalışma Broşürü, 1933, 4). Ayrıca şube, Bolu'da ve Bolu dışında okuyan öğrencilere de yardımda bulunmuştur. Yardım kutuları oluşturularak toplanan paralarla Bolulu olsun olmasın tüm ihtiyaç sahiplerine yardımda bulunulmuştur. Yardımlar maddi yardım olarak sınırlı kalmamış ve 1936 yılında basımevinden siparişe getirttiği kitapları birden beşe kadar sınıflara dağıtarak da yardımcı olmuştur. 1936 yılının kurban bayramında 470 kilo et ve 20 kilo yağ toplayarak bunları öğrencilerin öğle yemeğinde yemesi için okullara dağıtmıştır. Bir yıl sonra 85 ihtiyaç sahibine sıcak yemek vermiştir. Bunun yanında bazı zamanlar yardıma muhtaç kişilere yardım toplamak için spor müsabakaları gibi bazı organizasyonlar da düzenlenmiştir (Özçelik, 2018, 162-180).

3.5.6. Halk Dershaneleri ve Kurslar Şubesi

Halk Dershaneleri ve Kurslar Şubesinin amacı; halkın bilgi düzeyini yükseltmek, her türlü okuma, yazma ve yetiştirme faaliyetlerinin gelişmesini ve

korumasını sağlamaktır (C.H.F. Halkevleri Talimatnamesi, 1932, 15). Bunun yanında Türkçe, yabancı dil, müzik, resim, fotoğrafçılık, biçki dikiş, çiçekçilik, şapkacılık, dokumacılık, muhasebe, daktilo, steno, motorculuk, şoförlük, fizik, kimya, zehirli gazlardan korunma, hasta bakıcılık, ikmalleri yetiştirme (bütünleme kursları), elektrikçilik, marangozluk, aile bilgisi, zeytincilik, atıcılık, sağlık korucusu, temsil, köy kâtiplerini yetiştirme ve itfaiyecilik gibi kurslar da açılmıştır (CHP Halkevleri ve Halkodalarının 1940 çalışmaları, 67-68; akt. Zeyrek, 2006, 70-71).

Bolu Halkevi'nin bu şubesi de amacına uygun çalışmalar yapmıştır. 1933 yılında bilmeyenler ve az bilenler için Fransızca kursu açılmıştır. Aynı tarihte açılan Usûlü Defteri ve Hesabı Ticari kursu ise çok ilgi görmüştür. 1933 yılında açılan bir diğer kurs ise hanımlara biçki-dikiş, el örgüsü gibi konularda uygulamalı ders veren hayat bilgisi kursudur (Cumhuriyetin Onuncu Yıl Dönümü Çalışma Broşürü, 1933, 4). Bunun yanında çeşitli kurslar açılacağına duyuruları sürekli yapılmıştır. 1936 yılında ise okuma yazma kursları ile yine biçki dikiş kursları düzenlenmiştir. Okulların tatil zamanında Fransızca kursu açılmıştır. 1937 yılında okuma yazma, biçki dikiş kursu devam ettiği gibi Fransızca kursu da devam etmiştir. Yine yaz tatilinde isteyenler için Matematik, Geometri ve Fransızca kursları açılmıştır. Aynı yıl bir de motor kursu ve zehirli gazlardan nasıl korunması gerektiği ile ilgili bir kurs açılmıştır. 1938 yılında hasırdan masa, sandalye, koltuk ve çeşitli mobilya yapımını öğrenmek için bir kurs açılmıştır. Almanca ve Fransızca kursu, motorculuk ve şoförlük kursu ile Türk Hava Kurumundan alınan yüz lira yardımıyla uçak modelcilik (model uçak yapımı) kursu da açılmıştır. Bundan sonraki yıllarda da okuma yazma kurslarına devam edilmiş, hatta cezaevlerindeki okuma yazma bilmeyenler için kurs açılmış ve diplomaları verilmiştir. Çıkrık kursları, dokuma kursları gibi çeşitli kurslar açılmış ve çok sayıda vatandaş bu kurslardan faydalanmıştır (Özçelik, 2018, 181-191).

3.5.7. Kütüphane ve Yayın Şubesi

Halkevlerinin en önemli şubesi olan Kütüphane ve Yayın Şubesinin ilk adı "Kütüphane ve Neşriyat Şubesi"dir. Bu şube de 1940 yılında "Kütüphane ve Yayın

Şubesi” olarak adlandırılmıştır. Halkevinin açılabilmesi için konulan şartlardan birisinin kütüphane ya da okuma odasının olması şartı bu şubeyi en önemli şubelerden biri yapmaktadır. Kütüphane ve Yayın Şubesinin temel amacı; halka okuma zevki aşmak, halkevlerinin yayınlarını basarak halkın bilgisinin gelişmesini sağlamaktır. Bu şube sayesinde Halkevleri birçok dergi çıkartmıştır (Zeyrek, 2006, 72-80).

Bolu Halkevinin Kütüphane ve Yayın Şubesi de tüm illerdeki şubeler gibi halkın okuma sevgisi ve alışkanlığı kazanabilmesi için kütüphaneye önem vermiştir. İlk etapta küçük bir kütüphanesi olan Bolu Halkevi, çeşitli çalışmalar sonucunda oldukça büyük bir kütüphane elde etmiş ve köylerde de halk okuma odaları açmıştır. Bunun yanında bazı broşürler hazırlanmış, gazete ve el ilanları ile okuyucu sayısını arttırmak için çalışmalar yapılmıştır. Kütüphaneyi zenginleştirmek için kitaplar ve broşürler satın alınmış, birçok dergi ve gazeteye abone olunmuş, Bolu ve çevresini ilgilendiren yazılar toplanarak vatandaşın faydalanması için hizmete sunulmuştur (Özçelik, 2018, 191-207).

3.5.8. Köycülük Şubesi

Bu şubenin de ilk adı “Köycüler Şubesi” iken yine 1940 yılında “Köycülük Şubesi” olarak değiştirilmiştir (Zeyrek, 2006, 81). Amacı; köylerin ve dolayısıyla köylünün ekonomik, sosyal, kültürel, siyasal ve sağlık yönünden gelişmesini sağlamak, köylüyü müsamerelere ve eğlencelere davet etmek ya da gerekirse Halkevinin bazı çalışmalarını köylere götürmek, köylünün 15 günde bir olacak şekilde mektubunu yazmak, köylünün il ve ilçedeki sağlık ve resmi işlerini Halkevleri aracılığıyla takip ederek kentte barınacak yeri yoksa yer temin etmek, köylüyü ilgilendiren kurslar açmak, köyle kent arasında ya da köyler arasında yarışmalar ve etkinlikler düzenleyerek köylü kentli arasındaki farkı azaltarak herkesin kaynaşmasını sağlamaktır (CHF Halkevleri Talimatnamesi, 1932, 19-20).

Bolu Halkevinin Köycülük Şubesi de bu amaçlar doğrultusunda çalışmıştır. Köyler dolaşarak sağlık ve sosyal durumları ile köylerin genel ihtiyaçları tespit edilmiştir. Köylerde köy evleri bulunmasının faydaları anlatılmıştır. Yapılan köy evleri,

törenlerle açılmış ve buralarda Köy Kanunu'nun uygulanması hakkında kurslar düzenlenmiştir. Şubenin isteği üzerine her Cuma günü köylerde bayrak çekme töreni yapılmıştır (Cumhuriyetin Onuncu Yıl Dönümü Çalışma Broşürü, 1933, 5-6). Bu şube zaman zaman da köylünün daha verimli işler yapması için dut ağacı yetiştirme ve kozacılığın gelişmesi gibi bazı projeler gerçekleştirmiştir. 1935 yılında kozacılığı geliştirmek için Antalya'dan getirilen Amerikan dut fidanlarını köylere ücretsiz dağıtmıştır. Zaman zamanda köyler dolaşarak köylünün ihtiyacını ve köylü için faydalı olabilecek şeyleri yine ücretsiz olarak kendi bütçesinden dağıtmıştır. Şube, Köy Kanunu'nun köylerde harfiyen uygulanması için çok çaba sarf etmiştir. Köylerin imar, temizlik, meyvecilik ve ziraatçılık işleri ile yakından ilgilenmiştir. Köylerde farklı cinsten 6.000 adet ağaç diktirmiştir. Bunun yanında çamaşırhane, su kuyusu, bir köy adına bakkal dükkânı yaptırmıştır. İki köye su getirtmiş, dokuz köyde telefon tesisatı yaptırmış ve dokuz köyün yollarını yaptırmıştır. İlerleyen yıllarda yapılan işler gözle görülür şekilde artmıştır. Örneğin 1936 yılının sonlarına doğru 300'den fazla köy telefon tesisatına sahip olmuştur. Köy geceleri yapılmış ve bu geceler fazlasıyla rağbet görmüştür. Köylere geziler düzenlenmiş, köylere doktor ve veteriner gibi hizmetler götürülmüştür (Özçelik, 2018, 207-220).

3.5.9. Müze ve Sergi Şubesi

Müze ve Sergi Şubesi'nin en önemli amacı tarihi eserlerin kıymetini bilmek, onların meydana çıkarılmasını ve iyi korunmasını sağlamak, yerel müzeler kurulmasını sağlamak, kurulmuş olan müzelerin korunmasını ve zenginleşmesini sağlamak, tarihi eserlerin ve üzerindeki yazıların fotoğraflarını almak ve mümkünse alçıdan benzerlerini yaptırmak, kaybolmaya yüz tutan milli etnografya belgelerini araştırmak ve toplamaktır (CHF Halkevleri Talimatnamesi, 1932, 20-21).

Bolu Halkevi'nin bu şubesi 1935 yılında il içinde bulunan eserleri toplamaya başlamıştır. Bu eserlerin korunması ve yabancı ellere geçmemesi için önemli çalışmalarda bulunmuş ve halk aydınlatılmıştır. Bulunan eserler yerinde incelenmiş ve

halka tanıtılmıştır. Bir müze oluşturularak, bu müzeyi zenginleştirmek ve korumak için çalışılmıştır (Özçelik, 2018, 220-228).

3.6.Bolu Halkevi Spor Şubesi Tarafından Yapılan Beden Eğitimi ve Spor Faaliyetleri ile Bolu'daki Diğer Spor Etkinlikleri

Cumhuriyet öncesi dönemlerde at yarışları, güreş ve avcılık Bolu'da en aktif olan spor etkinlikleridir. Özellikle düğün ve bayramlarda buzağı, koç ve altın ödülü karşılığında daha çok yağlı ve karakucak olarak yapılan güreş hemen hemen her yerde görülen bir eğlence sporu haline gelmiştir. O dönemlerde at yarışları da güreş kadar önemli ve iddialıdır. Düğün ve bayramlarda düzenlenen at yarışları genellikle merkezde Karaçayır Mevkii'nde ve Düzce'de Maarif Çayırı'nda yapılmaktadır. Bolu'nun ve çevresinin ormanlık bir alan olması nedeniyle avcılık da ön plandadır. Ancak Cumhuriyetin ilanından önceki dönemlerde avcılık spordan çok ekonomik ihtiyaçları karşılamak için yapılmıştır (Bolu 1998 İl Yıllığı, 1998, 300).

Cumhuriyetin ilk dönemlerinde, Osmanlı döneminden gelen sporlar ve gelenekler devam ettiği gibi modern sporlar da Bolu'nun merkez ve ilçelerinde yapılmaya başlamıştır. Bolu Halkevi'nin Spor Şubesi ilin spor hayatını canlandırmakla kalmamakta, bir yandan da bu spor faaliyetlerinin daha disiplinli ve daha sistemli yapılmasını sağlamaktadır (Bolu 1998 İl Yıllığı, 1998, 300). Bolu Halkevi'nin spor faaliyetlerinin neler olduğunu "Duygular" ve "Abant" dergileri, yerel ve ulusal gazetelerdeki spor ile ilgili haberler ve arşiv belgeleri bize aktarmaktadır.

Bolu'da yapılan spor faaliyetleri normal günlerde yapıldığı gibi milli bayramlarda, Bolu için önemli ve özel günlerde de yapılmakta ve bu etkinlikler ulusal ve yerel gazete ile dergilerde kendine yer bulmaktadır. Atatürk'ün Bolu'ya geldiği gün olan 17 Temmuz günü, her yıl çeşitli etkinliklerin yanında spor faaliyetleriyle de kutlanmaktadır. Ulus Gazetesi'nin 3 Temmuz 1937 tarihinde yayımlanan sayısında, "17 Temmuz Bolu'nun Atatürk günüdür. Bu büyük gün için şimdiden hazırlıklar başlamıştır. Bu sene Bolu 17 Temmuzu büyük törenle kutlayacak ve bugün şerefine spor eğlenceleri

de yapılacaktır” haberi yer almıştır (Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-5722.Sayı-0021, 3.7.1937, 4). Yine aynı gazetenin birkaç gün sonra yayımlanan sayısında; 17 Temmuz günü yapılacak spor etkinliklerinin Abant'ta yapılacağı, programın diğer yıllara göre daha zengin içerikli olacağı, etkinliklere herkesin davetli olduğu haberi yapılmıştır (Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-5730.Sayı-0093, 11.7.1937, 4). Aynı zamanda Abant Gölü ve çevresi, ülke genelinin de dikkatini çekmekte ve spor alanı olarak gelişmesi için çalışmalar yapılmaktadır. Beden Terbiyesi Genel Direktörü General Cemil Taner, Abant'a gelmeden önce “...mütehassıs bir heyetle Bolu'da Abad gölüne gideceğim ve bu gölün su sporları tesisatı yapmağa elverişli olup olmadığını tedkik edeceğim. Bu göl matlûbumuza muvafık çıkarsa su sporları tesisatı yaptırılacaktır” demiştir (Akşam Gazetesi, 1957 SÇ 05-7407.Sayı-0427, 6.06.1939, 4). Kısa bir süre sonra da Abant'a gelen General Cemil Taner, Abant'ın spor dâhil her bakımdan faydalanılması gereken bir alan olduğunu, kışın donan gölde buz sporları ile yamaçlarında kayak yapılabileceğini, yazın ise gölde yüzme, yelken ve kayık sporları için çok müsait olduğunu söylemiştir (Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-6430.Sayı-0703, 28.6.1939, 2). 2 Nisan 1945 tarihli cumhurbaşkanı imzalı kararla ise Abant Gölü civarında kayak ve dağ sporlarına elverişli yerlerde bina ve gerekli tesis yapılmasına karar verilmiştir (BCA, Fon Kodu: 30.18.1.2. Yer No: 107.109.2-2). Aynı yıl Bolu Orman İşletmesi tarafından Orman Okulu civarına yeni bir stat yapılmaya başlandığı ile ilgili bir haber de yayımlanmıştır. Abant Dergisi'nin beşinci sayısında yayımlanan bu haberde ayrıca stadın sporculara ve şehre büyük bir kazanç olduğuna değinilmiş, emeği geçenlere teşekkür edilmiştir (Abant Dergisi, 1945, sayı 5, 36). Ayrıca Bolu'nun turistler ve sporcular için eşsiz bir yer olduğundan 1 Ağustos 1941 yılında yayımlanan Duygular Dergisinde de söz edilmektedir (Duygular Dergisi, Sayı 4, 3).

18 Temmuz 1937 tarihinde Abant'ta o güne kadar örneği görülmemiş bir spor bayramı niteliğinde etkinlik yapılmıştır. Daha önceden yolu olmadığı için gitmekte zorlanılan Abant'ın yolu o tarihte yeni açılmış ve o gün bütün sporcular gölün çevresine toplanarak mükemmel bir spor bayramı yapılmıştır. Bu spor bayramına vali, ilçe kaymakamları, belediye başkanı, memurlar, şehrin tanınmış aileleri ile birlikte köylerden yaklaşık iki bin kişiye yakın bir kalabalık seyirci topluluğu katılmıştır. Halkevi bandosuyla birlikte, sporcu ve spor kulüpleri geçiş töreni yapmıştır. Törene vali

ve belediye başkanının konuşmalarından sonra su sporları ve milli oyunlar ile devam edilmiştir. Gece geç saatlere kadar devam eden etkinliklerde sporcular ve halk kaynaşmıştır (Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-5740.Sayı-0190, 21.7.1937, 5).

Bolu'da Beden Terbiyesi Bölge Müdürlüğü'nün kurulmasından sonra kadrolu antrenör olarak Halit Timoçin görev yapmıştır. Halit Timoçin tarafından aktarılan bilgilere göre;

“...özellikle yaz aylarında Gölyüzü çayırında özel futbol karşılaşmalarının yapıldığı, Bolulu avcılar ile dağlık ve ormanlık arazilerde avcılık yapıldığı, Akçakocalı kürekçilerle her yıl Karadeniz sahil şehirlerinde yapılan kürek müsabakalarında Zonguldak, Konya, Eskişehir, İstanbul'da yapılan atletizm grup yarışmalarına ve Uludağ'da yapılan kayak müsabakalarına, Bolu Bölgesi olarak iştirak edildiği, o tarihlerde Bolu Beden Terbiyesi teşkilatının hiçbir tesis, antrenör ve memurunun bulunmadığı ve kendisinin her türlü sportif faaliyetlerin başında bulunduğu” aktarılmıştır. (Bolu 1998 İl Yıllığı, 1998, 303-304).

Bolu'da okul faaliyetleri dışında düzenlenen spor faaliyetlerinin büyük bir bölümü Bolu Halkevi bünyesinde yürütülmüştür. Dolayısıyla bu bölümde Bolu'daki okullar ile Bolu Halkevleri haricinde gerçekleşen spor faaliyetlerine de kısaca yer verilmiştir. Bu bölüm kayak, futbol, güreş, atletizm, kampçılık, su sporları, voleybol, avcılık ve atıcılık, bisiklet, at yarışları ve diğer sporlar olmak üzere ayrı başlıklar halinde sunulmuştur.

3.6.1. Kayak

Bolu'nun coğrafi yapısı ve iklim koşullarının elverişli olması nedeniyle Bolu'da ve Halkevi bünyesinde yürütülen spor etkinlikleri arasında en aktif sporlardan biri kayaktır. Bu sebeple kayak, Bolu'da gittikçe yaygın hale gelmiştir. Bolu'da kar devam ettiği sürece kayak her zaman yapılmaktadır (Abant Dergisi, 1944, 1 (1), 47).

Hatta Gerede Halkevi spor şubesinin kış sporlarına önem verdiği Bolu Gazetesi'nin 14 Kasım 1935 tarihinde yayımlanan sayısında okuyucularına aktarılmıştır (Bolu Gazetesi, 14 İkinci Teşrin 1935, 3). Kayak alanı olarak genellikle Abant Gölü çevresi ve Gerede'de Esentepe bölgesi kullanılmaktadır. Bolu'da özellikle Pazar günleri çocuklar kızaklarla, gençlerse kayakla hafta sonu tatillerini geçirmektedirler (Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-5924.Sayı-0271, 25.1.1938, 6). Halit Timoçin Abant Dergisi'nin 1945 yılında yayımlanan dördüncü sayısında Bolu'da çocukların ve büyüklerin kayak yaptıklarını şu sözlerle aktarmaktadır:

“Her mevsimde tabiat güzelliklerinden birisine şahit olduğumuz Bolu'da, kış mevsiminin de başka bir cazibesi vardır. Dört tarafımızı saran yeşil çamlıklar beyazlara bürünür ve bize daha yaklaştı görünürler. Bu temiz ve güzel mevsimi; çocuklarla, kış sporlarının tadını tatmış gençler adeta hasretle beklerler. İlk kar, Seben dağlarına düştü mü bir hazırlıktır başlar. Çocuklar kızaklarını tamir ederler, büyükler kayaklarını gözden geçirir ve noksanlarını tamamlarlar.

Kış sporları, cesaret, feragat, nefse itimat isteyen ve tabiatla mücadele etmeye kendisinde kudret görenlerin sporudur. Kayağını omuzlamış tabiatla mücadele etmeye giden bir kayakçı, kahve köşesinde titreyen ve bu işin zevkine erişmemiş olanlar gördükleri zaman mutlaka deli demişlerdir. Hâlbuki tertemiz bir havada kimsenin görmediği güzellikleri gören kayakçının duyduğu heyecan her şeyin üstindedir.

Bolu halkevi, gençliğe kayak yapmak imkânını ta yaz aylarından beri hazırlamakla meşguldü. Gençliğin yurt müdafaasına hazırlanması, bünye ve ahlak bakımından sağlam yetişmesi, feragatli ve disiplinli olması için şubat ayında on beş gün devam edecek bir kayak kursunu Gerede'de açmaya karar verildi....” (Abant Dergisi, 1945, (4), 32).

Halit Timoçin'in yazısından da anlaşılacağı gibi Bolu kayak için en uygun bölgelerden biridir ve Bolu Halkevi spor şubesi kayak için çalışmalarına yaz aylarında başlamaktadır.

Zaman zaman kayak yapmak için gereken malzemelerin bulunamadığı da olmuştur. Örneğin Bolu Halkevi Spor Şubesi üyeleri 1937 yılında gerekli malzemeler bulunmadığı için kayak yapamamışlardır (BCA, Fon Kodu 490.1.0.0. Yer No: 982.808.1-89). Ancak daha sonraki yıllarda halkevlerine yirmişer çift kayak ve

ayakkabı gönderilmiştir (CHP Halkevlerinin ve Halkodalarının 1940 Çalışmaları, CHP 1945 Yılında Halkevleri ve Halkodaları; akt. Zeyrek, 2006, 67).

Bölgenin kayakçıları olan 15 kişilik bir grup 14 Şubat 1938 Pazartesi günü Gerede yakınlarında 1.250 rakımda bulunan İbricak Mevkii'nde üç saat boyunca kayak yapmışlardır (Bolu Gazetesi, 17.02.1938, (1135), 1). 1940 yılında ise Bolu kayak bölgesi ilan edilmiştir (BCA, Fon Kodu: 490.1.0.0. Yer No: 1101.22.1-13). Bu sayede Bolu Halkevi için önemli bir yer tutan kayak sporu, daha da önemli hale gelmiştir.

Aynı yıl BTGM, Bolu'nun coğrafi yapısı ve kış sporlarına uygunluğundan en iyi şekilde yararlanabilmek için Bolu ve Gerede'de birer kayak evi yaptırmıştır. Bu amaçla Kış Sporları Federasyonu Başkanı Latif Çıkıgil Bolu'ya gönderilmiş ve buralarda kayak kursu açmak ve yerli kayak imalatı endüstrisinin kurulabilmesi için araştırmalarda bulunmuştur (Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-6855.Sayı-0457, 2.9.1940, 2).

Kayak evlerinin yapılmasından sonra Abant ve Gerede'de açılan kayak kursları daha uzun süreli olarak düzenlenmeye başlamıştır. BTGM tarafından 1941 yılının Şubat ayında Gerede'nin Esentepe mevkiinde açılan kayak kursuna yaklaşık 40-42 sporcu katılmıştır. Ulus Gazetesi kursun toplamda 40 gün boyunca devam edeceğini okuyucularına aktarmıştır (Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-7004.Sayı-0215, 5.2.1941, ?). Kayak kursuna bilgi, birikim ve deneyimlerinden faydalanılmak için çeşitli bölgelerden spor eğitmenleri davet edilmiştir. Bunun yanında öğrendiklerini kursta halka göstermek için Mudurnu'dan iki sporcu da gelmiştir. Kayak kursunu Dağcılık Federasyonu Fahri Başkanı Yüksek Mühendis Latif Çıkıgil, müşavere heyetinden Yüksek Mühendis Daniş, Spor Başkanı Muavini Asım Kurt, Mühendiss Hikmet Tenur ve öğretmen Mehmet Bey'den oluşan bir heyet yönetmiştir. Bu kişilerin dışında kursta bulunan Gerede Beden Terbiyesi mükellefleri de kursa yalnız gündüzleri devam etmişlerdir (Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-7005.Sayı-0221, 6.2.1941, 4). Bilindiği gibi 1938 yılında kabul edilen Beden Terbiyesi Kanunu'nun dördüncü maddesine göre gençler için kulüplere girmek ve serbest zamanlarında beden terbiyesine devam etmek zorunludur. Hangi yaştaki vatandaşların ne kadar süreyle ve hangi mevsimlerde spor mükellefiyeti (yükümlülüğü) altında bulunacakları ve ne gibi resmi dairelerde ve kurum kuruluşlarda beden eğitimi

hareketlerinin uygulanması gerektiği İcra Vekilleri Heyetince belirlenir denilmektedir (Beden Terbiyesi Kanunu, 1938).

Yeni yapılan kayak evinin resmi açılış töreni 8 Şubat 1941 tarihinde yapılmıştır. Törene Vali Bey'in konuşmasıyla başlanmış ve gençlerin çeşitli kayak ve spor gösterileriyle devam edilmiştir. Bu açılışa ilgi büyük olmuş, açılışı kalabalık bir halk kitlesi izlemiştir (BCA, Fon Kodu: 30.10.0.0. Yer No: 145.40.2-2; Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-7008.Sayı-0239, 9.2.1941, 2). Kurs 18 gün devam ettikten sonra Beden Terbiyesi Genel Direktörü'nün da hazır bulunduğu kapanış töreniyle sona ermiştir. Daha sonra da 24 gün devam edecek olan tekâmül (gelişim) kursu açılmıştır. Beden Terbiyesi Genel Direktörü'nün Gerede'de kaldığı süre içerisinde gençlik kulübü kurulmasına karar vermiş, aynı zamanda Gerede'nin spor ve saha eksiklerini de tespit etmiştir (Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-7020.Sayı-0321, 21.2.1941, 4). Aynı yıl 1 Mart tarihinde Gerede kayak kursu sporcuları Abant'a bir kayak gezisi düzenlemişlerdir. Bu sebeple halkevinde sporculara bir çay ziyafeti de verilmiştir (Duygular Dergisi, 1941, (2), 16).

1942 yılının Ocak ayında ise Halkevi tarafından 15 sporcunun katıldığı bir kayak kampı düzenlenmiştir. Küçük Ilıca dağlarında yapılan kamp 10 gün devam etmiştir (Duygular Dergisi, 1942, (7), 16). Ulus Gazetesi kursa 10 sporcunun katıldığını yazmıştır (Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-7358.Sayı-0186, 1.2.1942, 3). Şubat ayında ise 13 kayakçının katıldığı bir gezi düzenlenmiştir. Yine aynı ay içinde Elmalık köyünde 11 kayakçı ile kayak sporu yapılmış ve bu etkinlik iki gün boyunca devam etmiştir (Duygular Dergisi, 1942, (7), 16).

BTGM'nin hazırladığı Türkiye kayak birincilikleri müsabakalarına katılacak kayakçıları seçmek üzere 1942 yılında bir Pazar günü merkez ve ilçelerin katılımıyla Bolu merkeze 48 km uzaklıkta bulunan Karaçalılık sırtlarında, bölge kayak müsabakaları yapılmıştır. Müsabakalar iniş ve mukavemet olmak üzere iki bölümden oluşmuştur. 10 sporcunun katıldığı müsabakaların iniş bölümünde birinciliği Bolu'dan Şeref Erdem, ikinciliği Gerede'den Seyfeddin Erman, üçüncülüğü ise Bolu'dan Taki Çayır elde etmiştir. On km'lik mukavemet yarışında ise birinciliği yine Bolu'dan Şeref

Erdem, ikinciliği Bolu'dan Taki Çayır, üçüncülüğü ise Gerede'den Mustafa Çonkar elde etmiştir. Müsabakaları birçok seyirci ve kayak yapmaya istekli gençlerle beraber Vali, Jandarma Alay Komutanı, Belediye Başkanı ve Emniyet Amiri de takip etmiştir. (Akşam Gazetesi, 1957 SÇ 05-8357.Sayı-0162, 28 Kanunusani 1942, ?; Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-7350.Sayı-0137, 24.1.1942, 2).

1943 yılı Şubat ayında Beden Terbiyesi Bolu Bölgesi ve Bolu Halkevi İşbirliği ile Gerede'de Bölge Asbaşkanı Mehmet Canyolaç'ın idaresinde on günlük bir kayak kampı düzenlenmiştir. Başta 14 kayakçının katıldığı kampa daha sonra Gerede kayakçıları da alınca kamp yaklaşık 30 kişi olmuştur. Kampın sonunda yapılan iki km iniş müsabakası ile 12 km'lik mukavemet müsabakasını Vali Evrendilek dâhil kalabalık bir seyirci grubu takip etmiştir. Müsabakaları başarıyla bitirenlere ödülleri verilmiştir. (Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-7728.Sayı-0232, 8.2.1943, 3). Bu kampın, Beden Terbiyesi ile Bolu Halkevi'nin işbirliğiyle yapılması ve müsabakaların Vali Bey'in de katılımı ile kalabalık bir seyirci önünde gerçekleşmesi, Bolu'da kayak sporunun geliştirilmek ve yaygınlaştırmak istendiğini göstermektedir.

Ayrıca 1943 yılının kış mevsiminde her hafta Pazar günleri aralarında bayan kayakçıların da bulunduğu kalabalık bir grup ile şehirden 15 km mesafede bulunan Elmalık Köyüne gidilmiş ve akşama kadar kayak yapılmıştır (BCA, Fon Kodu: 490.1.0.0. Yer No: 1101.22.1-40). Bunun yanında 1943 yılının Aralık ayında Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü tarafından kayak öğretmeni yetiştirmek için Bursa'nın Uludağ Kayak Merkezinde açılan kursa Bolu'dan da kayakçılar katılmıştır (Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-8048.Sayı 0849, 31.12.1943, 2). Bolu'dan kayakçıların kayak öğretmeni yetiştirmek için Uludağ'da açılan kursa katılmaları, Bolulu kayakçıların faaliyetlerini il dışında da sürdürdüklerinin ve bu işe ne kadar çok önem verdiklerinin bir işaretidir.

Halkevinde 1944 yılında kullanılabilir durumda bulunan beş çift kayak ve kayak ayakkabısı vardır. O yıl hepsi tamir ettirilmiştir. Halkevinde bulunmayan ve ihtiyaç duyulan bazı malzemeler ise Beden Terbiyesi Bolu Bölge Başkanlığı'ndan sağlanmıştır (BCA, Fon Kodu: 490.1.0.0. Yer No: 1101.22.1-23). Aynı yıl yine Beden

Terbiyesi Bolu Bölgesi ile Bolu Halkevi tarafından ortak düzenlenen kayak kampı cumartesi günü son bulmuştur. Bu sebeple son gün yapılan 1.500 m iniş müsabakası ile 12 km üzerinde mukavemet koşusu yapılmıştır. Bu müsabakalarda dereceye girenlere ödülleri verilmiştir (Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-8080.Sayı-0176, 1.2.1944, ?). 1944 yılında yapılan kayak kursları bununla da kalmamış Abant Dergisi'nin 1944 yılında yayımlanan üçüncü sayısında Gerede'de yine bir kayak kursu açılmasına karar verildiği ve kursun hazırlıklarına başlandığı haberi yayımlanmıştır (Abant Dergisi, 1944, 3, 35). Bu haberden sonra Gerede'de 43 kayakçının katıldığı bir kayak kampı daha açılmıştır (BCA, Fon Kodu: 490.1.0.0. Yer No: 1101.22.1-22).

Bolu Halkevi tarafından yaklaşık olarak 1940 yılından başlamak üzere 7 Ekim 1944 tarihine kadar geçen süre içerisinde 260 gence kayak eğitimi verilmiştir. Bu gençlere kayağın bakımı hakkında bilginin yanı sıra düz yürüyüş ve dönüşler, düşme ve kalkma, çıkışlar, az meyilli arazide kayma, iz değiştirme, yerinde sıçrayarak dönüşler, kar sapanı, yamaç kayması, kar sapanı dönüşü ve duruşu, alakomalı dönüşler öğretilmiştir. Daha yetenekli gençlere ise alakomalı kristiyanya, yamaç dibi ve diki kristiyanya gibi çeşitli hareketler öğretilmiştir (BCA, Fon Kodu: 490.1.0.0. Yer No: 1101.22.1-23).

1945 yılında Halkevi tarafından Gerede'de 13 gün süren bir kayak kursu açılmıştır. Çalışmalarına Gerede Halkevi kayakçıların da katıldığı bu kursa Bolu'dan okul haricinde ve şimdiye kadar hiç kayak yapmamış 25 genç katılmıştır. Bu gençlerden 5'i de Bolu'nun köylerinden seçilmiştir. Kurs bitiminde hemen hemen her kampta olduğu gibi müsabakalar düzenlenmiştir. Esentepe'de düzenlenen bu müsabakalar üç kategoriden oluşmuştur. Mukavemet, kapılı iniş ve sürat kategorilerinden oluşan bu müsabakaları kalabalık bir seyirci grubu da takip etmiş ve müsabakalar çok zevkli ve heyecanlı geçmiştir. Dönemin kaymakamı sporculara bir çay ziyafeti vermiş ve dereceye girenlere hediyeler dağıtılmıştır. (Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-8487.Sayı-0363, 14.3.1945, 2). Bu haber Abant Dergisi'nde de yayımlanmış, ancak kursun 15 gün sürdüğü söylenmiştir. Ayrıca hava kayak sporu için müsait olduğu sürece de kayak çalışmaları devam etmiştir (Abant Dergisi, 1945, (4), 35-36). Gerede'de düzenlenen kayak kursunu Halit Timoçin de bize şu sözlerle anlatmaktadır:

“... Bu kursa, okul dışı, köylü ve şehirli gençler davet edildi. Dördü köylü olmak üzere 20 genci teçhiz etmek bir meseledir. Herkesin ayağına göre bir pabuç, boyuna göre kayak, eldiven, tozluk ve saire temini kolay bir iş değildir. Onun için kafilenin 20 kişi oluşu göze az görünmemelidir...”

... Halkevi kayak kursu 31-1-1945 günü sabahı saat sekizde İstiklal marşı ile açıldı ve Gerede'den de aramıza katılan 15 kayakçı ile birlikte Esentepe'de ilk çalışmalara başladık. Her spor çalışmasında olduğu gibi kayakta da işe alfabeden başlamak icap eder. On beş gün için hazırladığımız programa göre ilk günler yalnız yürüme, dönme ve düşme kalkmaya çalıştık. Çocukların kayma isteğini frenlemek hayli müşkül oldu. Gerede'de kayak kursu açacağımızı haber alan Dağcılık Federasyonu Başkanı Sayın Hocam Asım Kurt, kursu şubat ayında açarsak çok iyi kar bulacağımızı bildirmişti. Hocamın hakkı varmış. On beş gün içinde –tipili bir gün müstesna- bütün çalışmalarımızı açık bir havada ve kayakçıların (filmkarı) dedikleri neviden ayaz yemiş toz karda devam etti...

... Çalışmalarımız ilerledikçe gençlerde kayağa karşı heves artıyordu. Çünkü artık sıkıcı hareketler bitmişti. Çalışma sahamızı genişlettik. Turlar yapmaya ve bu turlarda o zamana kadar öğrenilen hareketleri tatbik başladık...

... Gerede'den ayrılmamız yaklaşınca Halkevi Başkanı (Esentepe) kayak müsabakalarını yapma fikrini ortaya attı. Her sene şubat ayında tekrarlanacak olan bu müsabakaya yurdun her tarafından arzu eden kayakçılar iştirak edebileceklerdi. Bu sene ilk müsabakaya bizim gençleri de katmak doğru olacaktı. Çünkü bu bir nevi imtihandı. Gerede'nin yıllardan beri çalışan ve birçok müsabakalara katılmış bulunan kayakçıları arasında derece almayı düşünmedik. Ancak kayakçıya kendi ölçüsünü göstermek ve ileriki seneler için daha iyi hazırlanmak hevesini aşlamayı muvafık bulduk. Müsabakanın hazırlığını yaptık. Birinci gün 18 kilometre mukavemet müsabakası yapıldı. Bu yarışa 17 kayakçı iştirak etti. Çok muntazam ve o nispette de heyecanlı olan yarışı bütün kayakçılar bitirdiler. Sırasile Gerede'den Abdurrahmen Şahin 56 dakika ile birinci, Bolu'dan Ahmet Mızrak ve Zeki Metin 1 saat 3 dakika ile ikinci ve Gerede'den Mehmet Ali Akıskalı 1 saat 3 dakika 30 saniye ile üçüncü oldular. Bizim 15 günlük kayakçıların böyle çetin bir müsabakada kuvvetli rakipler arasında derece alması seyirciler üzerinde hayret uyandırdı...

... İkinci gün müsabakalar çok çetin oldu. Hava güzel olduğu için seyirci de pek çoktu. İnişte ve kapalı inişte dereceler aldık. Gece halkevinde kaymakam sporculara bir çay verdi. Samimi geçen bu toplantının sonunda derece alanlara armağanlara dağıtıldı.

13-2-1945 günü iyi bir havada 15 gün kaynaştığımız, birlikte çalıştığımız Gerede gençliğinden ayrıldık...” (Abant Dergisi, 1945, (4)32-34).

Gerede de düzenlenen bu kurs ile ilgili olarak ulusal bir gazete olan Ulus Gazetesi'nde yer alan bilgiler ile Abant Dergisi'ndeki bilgiler arasında bazı farklılıklar bulunmaktadır. Ulus Gazetesi'nde beş kişi köylerden seçilmek üzere 25 kişinin katıldığından bahsedilen kursa Abant Dergisi'nde Halit Timoçin'in anlatımına göre dördü köylerden olmak üzere 20 kişinin katıldığı söylenmiştir. Buna benzer küçük farklar olsa da bu iki anlatımın aynı kurs ile ilgili olduğu düşünülmektedir. Sonuç olarak bu haberde, Bolu'da kayağın ne düzeyde ve ne şartlar altında yapıldığına dair önemli bilgiler sunulmuştur.

Abant Dergisi'nin Eylül - Ekim 1946 yılında yayımlanan sayısında, Gerede Halkevi tarafından yakında başlayacak kayak çalışmalarının hazırlıklarının tamamlandığı haberi bulunmaktadır (Abant Dergisi, 1946, 2(11), ?). Bu haberde Gerede halkevinin, kayak çalışmaları için hazırlıklara neredeyse sonbahar aylarında başladığı açıkça ortadadır. Bu da Bolu'da kayağa ne kadar çok önem verildiğinin bir göstergesi sayılabilir.

Kayak için gerekli malzemeler bazı zamanlarda CHP Genel Sekreterliği'nden de gönderilmektedir. 1946 yılında Bolu Halkevine hepsinden beşer çift olmak üzere kayak ayakkabısı, rüzgâr ceket, kayak eldiveni ve kayak tozluğu gönderilmiştir (BCA, Fon Kodu: 490.1.0.0. Yer No: 1121.89.3-1). Bazı zamanlarda malzeme gönderilemediği de olmuştur. 1950 yılında Gerede Halkevi adına CHP Genel Merkezine gönderilen telgrafla malzeme istenmiştir. Cevap olarak elde bulunan mevcudun yetmesi için gerekli tedbirlerin alınması ve gençlerin memnun edilmesi istenilmiştir (BCA, Fon Kodu: 490.1.0.0. Yer No: 1101.22.1-1).

1947 yılında da kayak kurslarının devam ettirilmesine, kursun Abant'ta açılmasına ve bu kursa genelde Mudurnu ve Abant'a yakın çevre köylerden gençler seçilmesine karar verilmiştir Böylece çevrede bulunan gençlerinde kayağa ilgisinin artması sağlanmış olacaktır (Abant Dergisi, 1946, 2(10), 32).

Genel olarak bakılacak olursa Bolu kayak sporu için hem coğrafi koşulları bakımından hem de iklim yapısı bakımından oldukça cazip ve elverişli bir bölgedir.

Bolu'da birçok kişi Abant ve Gerede'de kayak yapmakta, kayağı en ince ayrıntısına kadar öğrenmektedir. Bolulu gençler yeri geldiğinde Uludağ'da açılan kayak öğretmenliği kurslarına bile katılmaktadırlar. Bazı kurslara öğrencilerin köylerden seçilmesi, kayak sporunun yayma ve geniş kitlelere ulaştırma çabası içerisinde olduğunun bir göstergesi niteliindedir. Hemen hemen her kursun sonunda yarışmalar yapılmakta hatta sporculara ödüller verilmektedir. Müsabakalar aralarında dönemin yöneticilerinin de bulunduğu kalabalık seyirci toplulukları önünde yapılmaktadır.

3.6.2. Futbol

Futbol tüm ülkede olduğu gibi Bolu'da da sevilen bir spordur ve Bolu için önemli bir yere sahiptir. Ancak nüfus bakımından büyük illerle kıyaslandığında futbol faaliyetlerinin daha az olduğu da söylenebilir. Örneğin 1923-1924 sezonunda bölgelerde başlayan lig maçlarının bitimiyle beraber kendi bölgelerinde lig birinciliğini elde eden takımların katıldığı "Türkiye Futbol Birliği" müsabakaları düzenlenmiştir. 1924 yılında Futbol Federasyonu tarafından ilk kez düzenlenen bu müsabakalara Bolu'dan katılan bir takım görülmemektedir (Sungur, 2002, 60). Yine de Bolu'nun takımları da kendi aralarında ve çevre illerin takımlarıyla futbol müsabakaları yapmaktadır. Özellikle halkevinin kurulmasından sonra Bolu'da futbol maçları gözle görülür biçimde artmıştır. Bununla birlikte maçlardaki başarıda aynı oranda artmıştır. Hatta halkevinin kurulduğu ilk yıl alay zabıtası ile bir maç yapılmış ve bu maçta halkevi sporcuları galip gelmişlerdir (Cumhuriyetin Onuncu Yıl Dönümü Çalışma Broşürü, 1933, 2).

Halkevi futbolcuları çalışmalarını 1933 yılına kadar Karaçayır mevkiinde sürdürmüşlerdir. Bu tarihten sonra belediye, Karagözler Çayırını halkevine tahsis etmiş ve çalışmalar burada yürütülmüştür (Cumhuriyetin Onuncu Yıl Dönümü Çalışma Broşürü, 1933, 2). 1935 yılında yayımlanan Bolu Gazetesi'nde ise Karagözler Çayırının halkevi spor alanı olarak kullanılmasının onaylandığı ve hemen akabinde seyirciler için tribün yapımına da başlandığı ile ilgili bir haber yayımlanmıştır (Bolu Gazetesi, 4.07.1935, 1). Karagözler Çayırının halkevinin kullanımına tahsis edilmesi, o

dönemlerde Bolu için önemli bir gelişmedir. Hatta tribün yapılması, düzenlenen karşılaşmaların izlendiğinin bir kanıtı niteliğindedir. Sonuç olarak Bolu bir spor alanına kavuşmuştur.

Halkevinin kurulmasıyla birlikte hız kazanan futbol müsabakalarından biri de 11 Ağustos 1933 Cuma günü Bolu Halkevi futbol takımı ile Düzce Gençler Birliği futbol takımları arasında oynanmıştır. Kalabalık bir seyirci grubunun da izlediği bu maçı Düzce takımı kazanmıştır. Maçtan sonra Halkevine geçilmiş ve burada sporculara çay ziyafeti verilmiştir (Hakimiyeti Milliye Gazetesi, 1937 SÇ 25-4336.Sayı-0350, 15.08.1933, 3; Cumhuriyetin Onuncu Yıl Dönümü Çalışma Broşürü, 1933, 2-3).

1934 yılı Kasım ayının dokuzuncu Cuma günü toplanan Halkevi spor komitesi gençleri ile memleketin ileri gelenleri yaptıkları toplantı sonucunda “Yeşilova” adlı bir Spor Kulübü kurmaya karar vermişlerdir. Kulübün yarası yapılmış ve idare heyeti de seçilmiştir (Hakimiyeti Milliye Gazetesi, 1937 SÇ 25-4778.Sayı-0342, 12 İkinci Teşrin 1934, 9; Bolu Gazetesi, ikinci teşrin 1934, 2). Yeşilova Spor Kulübü’nün ardından Abant Spor Kulübü de kurulmuştur (Bolu Gazetesi, 26.09.1935, 2). Bolu Halkevi tarafından kurulan bu futbol takımları ilin spor hayatına canlılık katmıştır. Spor kulübünün yarası yapılarak idarecilerinin seçilmesi de futbola bir düzen getirmiştir.

Bolu’da yapılan bir diğer futbol karşılaşması ise 25 Haziran 1935 tarihinde Abant ve Yeşilova takımları arasında yapılmıştır. Ancak maç yağmurdan ötürü yarım kalmıştır. Bir hafta sonra yani 30 Haziran günü tekrarlanan maç serin ve rüzgârlı bir havada oynanmıştır. Yeşilova takımı sarı lacivertli formayla sahaya çıkarken Abant takımı ise kırmızı beyaz formalarla sahaya çıkmıştır. Takımlar genç ve yeni yetişen oyuncularından oluşmuştur. İlk yarıda iyi oynayan taraf Yeşilova takımı olmuştur ve müsabakanın 24. dakikasında buldukları golle ilk yarıyı önde tamamlamıştır. İlk yarıda kötü oynayan Abant takım ikinci yarıda toparlanmış ve iki gol bularak maçı kazanmayı bilmiştir (Bolu Gazetesi, 4.07.1935, 1; Özçelik, 2018, 137).

1935 yılının Ağustos ayında Düzce Halkevi takımı, Yeşilova ve Abant takımlarının karışımı ile oluşan takımla yaklaşık iki bin kişinin izlediği bir müsabaka

yapmışlardır. Düzce sporcularınının 2-1 galip geldiği maç çok heyecanlı geçmiştir (Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-5052.Sayı-0396, 20.08.1935, 5; Akşam Gazetesi, 1957 SÇ 05-6050.Sayı-0755, 22.08.1935, 4). Yine aynı yıl yaz aylarında Bolu'ya maç yapmak amacıyla gelen Gerede Halkevi Spor Şubesi gençleri Bolu Yeşilova Spor Kulübü ile dostane bir maç yapmıştır. Bu maç da Yeşilova Spor Kulübü'nün 5-0 üstünlüğü ile sona ermiştir (Bolu Gazetesi, 29.08.1935, 2).

Yine 1935 yılı Eylül ayının bir Pazar günü Bolu Karagözler Çayırında Bolu karma takımı ile Kocaeli Şampiyonu olan Adapazarı İdman Yurdu takımları arasında maç yapılmıştır. Bu maç ücretli olmasına rağmen halk alanı doldurmuştur. Maça saat 15.30'da başlanması planlanırken saat 14.00'da başlanılmıştır. İlk yarıda rüzgârın Bolu takımının aleyhine olmasından dolayı sürekli akın yapan Adapazarı takımı ilk golü de rahat bulmuştur. Adapazarı takımının bulunduğu golden sonra toparlanan Bolu takımı rüzgâra rağmen ataklar yapmaya başlamış ve golü bularak ilk yarının beraberlikle bitmesini sağlamıştır. İkinci yarıda çok heyecanlı geçmiş ve maçın bitmesine az bir süre kala Bolu takımı bir gol daha bularak skoru 2-1'e getirmiş ve maçı kazanmasını bilmiştir. Maç çok centilmence geçmiş ve maçın hakemliğini yapan Adapazarı kulübü başkanı çok adilane ve tarafsız bir maç yönetmiştir. Çok iyi karşılanan ve uğurlanan Adapazarı takımına ilde gezi düzenlenmiş, şereflerine şölen verilmiştir. Günün sonunda takımlar birbirlerine kulüp bayrağı hediye etmişlerdir (Bolu Gazetesi, Birinci Teşrin 1935, 2). Bu maçın ücretli olmasına rağmen kalabalık bir seyirci önünde yapılması ve alanın dolması futbolun Bolu'da ne kadar çok sevildiğinin en büyük kanıtı niteliğindedir. Bolu, her ne kadar karma bir takımla oynasa da Kocaeli Şampiyonu unvanıyla gelen Adapazarı İdman Yurdu takımını yenmesi büyük bir başarı olarak görülebilir. Bunun yanında bir kulüp başkanının tarafsız ve adilane maçı yönetmesi fair play açısından oldukça dikkat çekicidir. Burada sporun dostluk ve kardeşliği destekleyen yönü temsil edilmiştir.

Bolu merkez ve Düzce ilçesinde olduğu gibi diğer ilçelerde de futbol müsabakaları yapılmıştır. 15 Ekim 1935 Salı günü saat 15'te Mudurnu Gençler Birliği İdman Kulübü ile Jandarma İdman Kulübü arasında kalabalık bir seyirci grubunun

izlediği çok heyecanlı bir maç yapılmıştır. Maç centilmence ve dostça bir havada geçmiştir (Bolu Gazetesi, Birinci Teşrin 1935, 2).

Müşabakalar dışında yapılan antrenmanlarda yerel basında kendine yer bulmuştur. Bolu Gazetesinin 23 Ocak 1936 Perşembe günü yayımlanan sayısında Mudurnu Halkevinin, havaların soğuk olması dolayısıyla futbol antrenmanlarına devam edilemediği bildirilmiştir (Bolu Gazetesi, 23 İkinci Kanun 1936, 2).

1936 yılında da Bolu’da yapılan futbol maçları tüm hızıyla devam etmiştir. Ağustos ayında bir Pazar günü Bolu’ya gelen Zonguldak Halkevi Spor takımı ile Bolu Halkevi Spor takımı arasında bir maç oynanmış ve bu maçı Bolu’nun futbol takımı 3-2’lik skorla kazanmıştır (Akşam Gazetesi 1957 SÇ 05-6443.Sayı-1118, 24.09.1936, ?; Bolu Gazetesi, 20.08.1936, 2). Bu maçtan bir hafta sonra Eylül ayının bir Pazar günü ise Bolu Halkevi sporcuları ile Düzce Siyah Beyaz Spor Kulübü arasında yine Bolu’da heyecanlı bir maç yapılmıştır. İlk yarıyı 2-0 önde kapatan Bolu futbol takımı ikinci yarıda da altı gol daha atarak Düzce futbol takımını 8-0 gibi farklı bir skorla mağlup etmiştir. Maç akşamı da Halkevi salonunda sporculara bir eğlence ve yemek düzenlenmiştir (Akşam Gazetesi 1957 SÇ 05-6443.Sayı-1118, 24.09.1936, ?; Bolu Gazetesi, 17.09.1936, 1). Bu iki maçın haberi ulusal basında Bolu futbol takımı, Düzce futbol takımı ve Zonguldak futbol takımı şeklinde verilse de, maçların Halkevi sporcuları tarafından oynandığı yerel gazeteden anlaşılmaktadır.

Bunun yanında 1936 yılında 30 Ağustos Zafer Bayramı dolayısıyla Sönmez Spor Kulübü ile Siyah Beyaz Spor Kulübü arasında Düzce’de bir maç yapılmış ve maçı Sönmez Spor Kulübü kazanmıştır. Maç sonunda 30 Ağustos hatırası olarak takımlara Tayyare Cemiyeti’nin hazırladığı bayrak verilmiştir (Bolu Gazetesi, 3.09.1936, 2).

4 Temmuz 1937 tarihinin Mudurnu’nun spor günü olarak kabul edilmesi ile birlikte Mudurnu Halkevi sporcuları ile Göynük Halkevi sporcularının bir maç yapacakları ve ilk defa yapılacak maça büyük önem gösterildiği Bolu Gazetesi’nin 1 Temmuz 1937 yılında yayımlanan sayısında “Göynük Halkevi Futbolcuları Mudurnu’da” başlığı altında verilmiştir (Bolu Gazetesi, 1.07.1937, 2).

Aynı yılın sonbahar mevsiminde ise Bolu Yeşilova Spor Kulübü, Düzce Sönmez Spor Kulübü'nü bir maç yapmak üzere Bolu'ya davet etmiştir. Daveti kabul eden Düzce Sönmez Kulübü sporcuları maçtan bir gün önce Bolu'ya gelmiş ve otellerine yerleştirilmiştir. Aynı akşam da Düzce Sönmez Kulübü sporcularına Halkevi salonunda bir davet verilmiş ve davet saat gece geç saatlere kadar devam etmiştir. Maç yapmak için Pazar günü saat 16'da Gölyüzü Çayırına gelen sporcular önlerinde bayraklar ile sahaya çıkmışlardır. Oldukça kalabalık bir seyirci gurubu da maçı izlemek için alanı doldurmuştur. Düzce Sönmez takımının kadrosu Avni, Necati, Hasan, Hilmi, Kemal, Selaheddin, Celal, Himmet, Mahmut ve Ziya Baki'den oluşurken, Bolu Yeşilova takımının kadrosu ise Hakkı, Haydar, Hamdi, Mustafa, Mehmet, İhsan, Fikret, Şevki, Şeref ve Nasım Kani'den oluşmuştur. Takımların yerini almasıyla hakemliğini Teğmen Emin'in yaptığı maç saat 16.10'da başlamıştır. İlk yarı rüzgârın şiddetli bir şekilde Yeşilova takımının aleyhine esmesine rağmen 1-1 beraberlikle sonuçlanmıştır. İkinci yarıda 1 gol daha atan Yeşilova Spor Kulübü maçı 2-1 kazanmıştır. Dostluk çerçevesinde geçen maç iki takımında kaynaşmasına sebep olmuştur. Düzceli sporcular gece saat 23 sıralarında Bolu'dan ayrılmışlardır (Akşam Gazetesi, 1957 ŞÇ 05-6811.Sayı-0023, 2 Teşrinievvel 1937, ?; Ulus Gazetesi, 1957 ŞÇ 25-5809.Sayı-0829, 28.9.1937, 7; Bolu Gazetesi, 30.09.1937, 2).

1937 yılında Bolu'nun futbol takımı da Düzce'ye maç yapmak için gitmiştir. Ancak; Düzce takımının kadrosunda birkaç Adapazarlı oyuncu olmasından dolayı Bolulu sporcular maça itiraz etmiş ve maç oynanmamıştır Bunun nedeni olarak her iki takımında dışarıdan oyuncu getirmemesi şartı olmasına rağmen Düzce takımı bu kurala uymaması gösterilmiştir (Bolu Gazetesi, 23.09.1937, 2-3). Yerel gazetede yer alan bu haberde Bolu'nun hangi takımının Düzce'ye gittiğinden bahsedilmemiştir. Ancak tarih itibari ile halkevinin aktif olduğu bilindiğinden halkevi takımının Düzce'ye gittiği düşünülmektedir.

Bu arada 1937 yılının sonlarına doğru spor kulüplerinde bazı değişiklikler yapılmıştır. Bu değişikliğe göre Bolu'nun halkevi takımları olan Abant Spor Kulübü ile Yeşilova Spor Kulübü, Düzce'nin takımları olan Sönmez Spor Kulübü ile de Siyah

Beyaz Spor Kulübü birleşmiştir. Böylelikle kulüpler daha da güçlenmiştir (Ulus Gazetesi, 1957 SÇ-5882.Sayı-0459, 14.12.1937, 6).

28 Ağustos 1938 Pazar günü saat 16.30'da Bolu Karagözler Çayırında kalabalık bir seyirci grubu önünde Halkevi takımları Sönmez Spor Kulübü ile Siyah Beyaz Spor Kulübü'nün birleşmesiyle kurulan Düzce Gücü ile Abant Spor Kulübü ile Yeşilova Spor Kulübü'nün birleşmesiyle kurulan Bolu Yeşil Abant Spor Kulübü A takımları arasında futbol maçı yapılmıştır. Düzce Gücü'nün kadrosunu Hamit, Hamdi, Cevdet, Selaheddin, Kemal, Hilmi, Mustafa Sabahattin, Beduş Ali ve Süleyman oluştururken; Bolu Yeşil Abant takımının kadrosunu Bekir Hakkı, Necmi, Ziya, Mehmet Çeşme, Akif, Mustafa, Sadettin, Şeref, Osman ve Mustafa oluşturmuştur. Müsabakanın ilk 15 dakikası sönük geçmiştir. Bu sönüklük 16. dakikada Düzce Gücü takımının gol bulmasıyla canlanmıştır. 21. dakikada Bolu takımı bir penaltı kazanmış ancak Osman'ın topu dışarı atmasıyla penaltıdan yararlanamamıştır. 37. dakikada Bolu takımı Şeref'in attığı golle beraberliği yakalamış ve ilk yarı bu sonuçla son bulmuştur. İkinci yarıda Yeşil Abant takımı düzgün ve atak oynasa da golü bulamamıştır. Düzce Gücü takımı maçın sonlarına doğru bulduğu bir golle maçı 2-1 kazanmıştır (Bolu Gazetesi, 2.09.1938, 2).

1941 yılının yaz aylarında Halkevi spor kolu üyeleri arasında bir futbol maçı düzenlemişlerdir. Bu müsabakayı da binden fazla seyirci takip etmiştir (Duygular Dergisi Sayı, 1941, (4), 16).

Ulus Gazetesi'nin 5 Temmuz 1944 yılında yayımlanan sayısında, halkevi tarafından Bolu'da bulunan futbol takımları arasında kupa maçları düzenleneceği ve bu maçların galibi olan takıma kupanın törenle verileceği bildirilmiştir (Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-8235.Sayı-0021, 5.7.1944, 2). Ulusal basında da bahsedilen halkevi futbol teşvik müsabakaları 27 Temmuz 1944 tarihinde başlamış ve müsabakanın birincisine halkevi salonunda törenle kupa verilmiştir (Abant Dergisi, 1944, 1(1), 51).

Bolu'ya başka illerin futbol takımlarının da gelerek maçlar yapmak için planları olmuştur. Ulus Gazetesinin 29 Ağustos 1948 yılında yayımlanan sayısında

bulunan haber aynen şöyle demektedir: “*Barbaros Gençlik Kulübü futbolcuları Eylülün 3 ve 4 üncü günü birer maç yapmak üzere Bolu'ya gideceklerdir.*” (Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-9745.Sayı-0343, 29.8.1948, 2). Bunun yanında 1948 yılında Cumhuriyet Bayramı tatili dolayısıyla iki maç yapmak üzere, Gençlerbirliği Futbol Takımı Bolu'ya davet edilmiştir. Fakat kulüp, lig maçları dolayısıyla bu daveti kabul edemeyeceğini bildirmiştir. (Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-9767.Sayı-0715, 27.10.1948, ?). Buna rağmen Bolu Halkevi sayesinde merkez ve ilçelerde birçok futbol müsabakası yapılmıştır.

Tüm bunların yanında Bolu'da futbolun o yıllardaki durumunu Halit Timoçin Abant Dergisinin birinci sayısında bize şöyle anlatmaktadır: “*Futbol Bolu'da da her yerde olduğu gibi zaman zaman parlamış ve civar vilayet ekipler ile yapılan temaslarda iyi neticeler alınmıştır. Fakat ekibi teşkil eden elemanları uzun müddet bir arada tutmak mümkün olmadığı için bu kuvvet muhafaza edilememiştir*” (Abant Dergisi, 1944, 1(1), 45-47).

Halkevi Bolu futboluna hem kendi takımlarını kurmasıyla rekabet düzeyini arttırarak hem de futbol kulüpleri arasında müsabakalar düzenleyerek hizmet etmiştir. Çeşitli takımlarla yapılan müsabakalar neticesinde sporcular önemli deneyimler ve başarılar kazanmıştır. Bu müsabakaları genelde kalabalık seyirci grupları takip etmiştir. Bu çabalar Bolu'nun futbol hayatını canlandırmış, futbola sevgi artmıştır. Bolu futbolu yerel basının yanı sıra ulusal basında da yer bulmuştur. Hemen hemen tüm maçların kalabalık bir seyirci topluluğu önünde yapılması bize Bolu'da futbolun ne kadar çok sevildiğini kanıtlar niteliktedir.

3.6.3. Güreş

Cumhuriyetin ilk dönemlerinde Bolu'da sevilen sporlardan biri de Türklerin ata sporu olan güreştir. Güreş müsabakaları, halkevleri kurulmadan önceki dönemde genelde Türk Ocağı tarafından düzenlenmiştir. Bilindiği gibi halkevleri bazı kaynaklara göre 1921 yılında kurulan Türk Ocaklarının devamı niteliğinde sayılmaktadır (Özçelik ve Dokuyan, 2014, 878-879). Bolu'da düzenlenen güreş müsabakaları her zaman büyük

ilgi görmüş ve kalabalık bir seyirci topluluğu önünde gerçekleşmiştir. Örneğin 1925 yılının Nisan ayında Türkiye ağır sıklet şampiyonu Demirtürk lakaplı Urfalı Raşit pehlivan Bolu'ya gelerek Türk Ocağı yararına büyük ilgi gören iki gösteri yapmıştır. Bayramda yine gelip, bir iki gösteri daha yapacağını belirterek Gerede'ye gitmiştir (Kılıç ve diğerleri, 2016, 115).

Yine aynı yıl 12 Haziran Cuma günü Türk Ocağı tarafından Karaçayır mevkiinde düzenlenen at yarışlarının ertesi gününde program dâhilinde pehlivan güreşleri düzenlenmiştir. Havanın güzel olduğu bu günde düzenlenen güreşlere bir önceki güne nazaran daha fazla seyirci katılmıştır (Kılıç ve diğerleri, 2016, 195).

14 Kasım 1930 Cuma günü ise Bolu Türk Ocağı yararına Karaağaç Mevkiinde pehlivan güreşleri ve bunun yanında spor eğlenceleri yapılmıştır (Akşam Gazetesi, 1957 SÇ 05-4343.Sayı-0416, 13 Teşrinisani 1930, 4).

Bolu'da güreş müsabakaları tüm hızıyla devam ederken ülkemizde de 1931 yılında kalabalık seyirci topluluğu önünde “başaltı” ve “baş” seçmeleri yapılmıştır. Bu seçmelere “baş” kategorisinde ülkenin en yetenekli güreşçileri olan Kara Ali, Çoban Mehmet, Manisalı Rifat, Bulgaristanlı Arif, Dinarlı Mehmet, Kırkağaçlı Hasan ve Edirneli Himmet ile birlikte Bolulu Cemal'de katılmıştır. Bolulu Cemal'in başpehlivanlık için finale kaldığı bilinmektedir (Hakimiyeti Milliye Gazetesi, 1957 SÇ 25-3711.Sayı-0576, 13 Teşrinisani 1931, 5). Bu müsabakaların hangi ilde yapıldığıyla ilgili bir bilgi bulunmadığı için merak konusu olsa da Bolulu Cemal'in finale kalması büyük bir başarı olarak görülebilir.

1932 yılının ilkbaharında Bolu Halkevi'nin spor kolu tarafından ödüllü yağlı güreş müsabakaları düzenlenmiştir. Bu müsabakalar büyük ilgi görmüştür (Cumhuriyetin Onuncu Yıl Dönümü Çalışma Broşürü, 1933, 3).Yine aynı yılın Temmuz ayında ise Bolu'da 20'ye yakın pehlivanın katıldığı güreş müsabakaları düzenlenmiştir. Hakemlerin tartışılan kararları ve seyircilerin müdahalesi sonucunda müsabaka anlaşılmaz ve tatsız geçmiştir. Akşam Gazetesi muhabirinin anlatımına göre basına ayrılan alan biraz uzak olduğundan tartışmanın sebebi anlaşılammıştır. Ancak

daha sonra tartışmanın en büyük sebebinin hakemler olduğu söylenmiştir. Yakın zamana kadar Bolu'da ikamet eden başpehlivan Cemal de son güreşlere katılmak için gelmesine rağmen yine bir anlaşmazlık yüzünden güreşlere katılmamıştır. Bu güreş müsabakalarında sonuç olarak Tekirdağlı Hüseyin pehlivan “baş”, Bursalı İbrahim pehlivan “orta”, Hendekli Bekir pehlivan da "ayak" müsabakalarını kazandıkları ilân edilerek kendilerine 150, 75 ve 25 lira mükâfat verilmiştir (Akşam Gazetesi, 1957 ŞÇ 05-4932.Sayı-0046, 4.07.1932, 9).

Bilindiği gibi 17 Temmuz Bolu genelinde Atatürk ve gençlerin spor bayramı olarak kutlanmaktadır. 17 Temmuz 1935 Çarşamba günü bu özel gün sebebiyle Gerede'nin Tuz Pazarı alanında bir kutlama yapılmıştır. Kutlama saat dokuzda halkın toplanmasıyla başlamıştır. Açılış töreninden sonra saat 12'de Ramazan Dede Çamlığında (Esentepe) ilçe ve çevrelerden gelen kişilerle birlikte yaklaşık 11 bin kişinin önünde pehlivan güreşleri yapılmıştır. “Ayak” güreşine sekiz sporcu katılmış ve buradan Geredeli Yusuf ile Adalı Mehmet Ali berabere kalmışlardır. Daha sonra “Orta” güreşleri başlamıştır. Bu kategoriye ise Mandralı Ahmet ile Bulgaryalı Salim Pehlivan çıkmışlardır. Salim Pehlivan rakibini 23 dakikada yenerek bu müsabakayı kazanmıştır. Daha sonra yapılan “baş altı” güreşlerine Manisalı Rifat pehlivan ile Gönenli Hamdi pehlivan çıkmışlardır. Rifat pehlivan 25 dakikada rakibini yenmiştir. Son olarak yapılan “baş” kategorisinde ise Bulgarlı Arif Pehlivan ile Mülayim Pehlivan, Kara Ali Pehlivan ile de Molla Pehlivan çıkmışlardır. Bulgarlı Arif Pehlivanı yenen Mülayim ile Molla Pehlivanı yenen Kara Ali Pehlivan finale kalmışlardır. 20 dakika sonra iki pehlivan berabere kalmış ve yağlı güreş sona ermiştir (Bolu Gazetesi, 1.08.1935, 2). Aynı yıl 7 Eylül'de her sene kurulan panayırda da güreş müsabakaları yapılmıştır. Çeşitli pehlivanların katıldığı müsabakaları Tekirdağlı Hüseyin Pehlivan baş kategorisinde kazanmıştır (Bolu Gazetesi, 12.09.1935, 1). Tekirdağlı Hüseyin 1933 yılı ile 1935-1942 yılları arasında, sekiz yılı üst üste olmak üzere toplam dokuz yıl Kırkpınar Başpehlivanı olmuştur. 1934 yılında yapılan final müsabakasında da Gostivarlı Mülayim ile berabere kalmıştır (Erdem, 2013, 651).

15 Temmuz 1937 Perşembe günü yayımlanan Bolu Gazetesi'nde; 25 Temmuz 1937 Pazar günü Mudurnu Halkevi tarafından baş kategorisine 50, orta kategorisine 30,

ayak kategorisine ise 20 lira ikramiye verilen bir güreş müsabakası düzenleneceği haber verilmiştir (Bolu Gazetesi, 15.07.1937, 2). Ancak düzenlenen bu güreşin yağlı güreş mi yoksa karakucak güreşi mi olduğu ile ilgili herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

1941 yılının Mart ayında halkevi salonunda kalabalık bir seyirci önünde serbest güreş müsabakaları düzenlenmiştir. En hafif sıklette birinciliği Hakkı Özçimen alırken, Mehmet Varoğlu da ikinci olmuştur. Hafif sıklette Düzce'den İsa Ayvacı birinci, Bolu'dan Sefer Mutlu ise ikinci olmuştur. Orta sıklette yapılan müsabakalarda ise Bolu'dan Abdurrahman Demirtaş birinciliği elde ederken ikinciliği ise Düzce'den Nuri Bayraktar elde etmiştir (Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-7044.Sayı-0481, 17.3.1941, 2).

6 Eylül 1946 Pazar günü Halkevi sosyal yardım kolu yararına yağlı pehlivan güreşleri düzenlenmiştir. Bu müsabakalarda her zaman olduğu gibi çok ilgi çekmiştir (Abant Dergisi, 1946, 2(11), 35).

Görüldüğü üzere güreş, daha çok Bolu Halkevinin faaliyetleri kapsamında halkla buluşturulmuştur. Geleneksel bir spor olarak halkın en fazla takip ettiği sporların başında gelmektedir. Dönemin kaynakları incelendiğinde müsabakalara katılımın gerek sporcu sayısı gerekse izleyici sayısı itibarıyla yoğun olduğu görülmüştür. Hemen hemen tüm müsabakaların sonunda sporculara belirli ödüller verilmiştir. Halkın sürekli ilgisi, verilen ödüller ile birleştiğinde ülke çapında meşhur Tekirdağlı Hüseyin gibi pehlivanların Bolu'ya gelmesini sağlamıştır.

3.6.4. Atletizm

Atletizm, insanlık tarihinin en eski dönemlerinden günümüze kadar gelen bir spor dalıdır. Tüm dünyada yaygın olarak yapılan atletizm her zaman halkın ilgisini çekmiştir. Bolu'da da sevilen sporların başında gelmektedir. 1937 yılında kış atletik spor programı kapsamında çeşitli mesafelerde yapılan atletizm müsabakaları iki aşamadan oluşmuş ve ilçelerde birinci gelenler merkezde yapılacak bölge birinciliği müsabakalarında yarışmıştır (Ulus Gazetesi, 1957 SÇ-5882.Sayı-0459, 14.12.1937, 6).

1938 yılında Bolu merkez ile Düzce, Gerede, Mudurnu, Göynük ve Akçakoca ilçelerinde kır koşuları düzenlenmiştir. Gerede Halkevi tarafından senenin üçüncü koşusu 16 Ocak 1938 Pazar günü saat 14'de yapılmıştır. Yarışların hakemliğini Ticaret Bankası Müdürü Seyfi, Ortaokul Beden Eğitimi Öğretmeni Ahmet Yenal, Noter Kâtibi Ömer ile tüccardan Tevfik ve Zeki yapmışlardır. Yarışmanın başlamasına saatler kala koşucuların geçeceği tüm yollar ve caddeler seyirciler ile dolmuştur. Sporcular koşu alanına faytonla getirilmişlerdir. İlk koşu olan 3.000 m koşusuna dokuz sporcu katılmıştır. Halkevi önünde biten yarışın birinciliğini 10.40 dakika ile ortaokul öğrencilerinden Haydar, ikinciliği ise 11.2 dakika ile Mustafa kazanmışlardır. Kazananlara halkevince hediyeler verilmiştir. İkinci koşu olan 6.000 m koşusuna ise dokuz sporcu katılmıştır. Koşucular Beçi köyüne kadar otomobille getirilmişler ve orada yoklamaları yapıldıktan sonra yarışa başlamışlardır. Bu yarışın birinciliğini 26.29 dakika ile Muzaffer elde ederken, 26.3 dakika ile Nuri ikinci, 29.2 dakika ile de Tahsin üçüncü olmuştur. Bu yarışlar sonrasında da sporculara Halkevi tarafından kıymetli hediyeler verilmiştir (Bolu Gazetesi, 20 Kanunsani 1938, 2).

Düzce Halkevi tarafından 13 Şubat 1938 tarihinde dördüncü yaya koşusu yapılmıştır. Hakemliğini Ticaret Bankası Direktörü Seyfi, Halkevi Başkan Vekili Mehmet, Kâtip Gösterişli ve Ömer'in yaptığı koşular saat 14'de başlamıştır. 3.500 m ve 7.000 metreden oluşan koşulardan ilk olarak yapılan 3.500 m koşusuna dört sporcu katılmıştır. Sporcuların geçecekleri yollar seyircilerle dolmuştur. Birinci 15.5 dakika ile Fethi olurken ikinciliği 16.3 dakika ile İbrahim almıştır. İkinci koşu ise 7.000 m koşusudur. Bu koşuya dokuz sporcu katılmıştır. 32.45 dakika ile Muzaffer birinci, 34.5 dakika ile Nuri ikinci, 37.15 dakika ile İsa üçüncü gelmiştir. Her iki koşu sonrası dereceye giren sporculara halkevi tarafından hediyeler verilmiştir (Bolu Gazetesi, 17.02.1938, 1). Aynı tarihte Bolu merkezde yapılan 3.500 m'lik teşvik koşusunda birinciliği 13.43 dakika ile Mehmet Varol elde etmiştir. 7.000 m'lik koşuda ise birinciliği 29.12 dakika ile Mustafa Ceylan kazanmıştır. Aynı gün 400 m'lik bayrak koşusu da yapılmıştır. Üç takımın katıldığı bu yarışta 1.6 dakika ile birinci takım, lider bitirmiştir (Bolu Gazetesi, 17.02.1938, 1). Bu müsabakaların sonucunda ilçelerde birinci ve ikinci dereceyi kazanan atletler arasında 8 Mart 1938 Salı günü Bolu'nun Karaçayır mevkiinde bölge müsabakası yapılmıştır. Yapılan müsabakalar sonucunda 3.000 m

koşusuna altı ilçeden 11 atlet katılmış ve bunlardan 11.56.9 dakika ile Bolu'dan Mehmet Varol birinci olmuştur. İkinciliği ise 11.59.4 dakika ile yine Bolu'dan İbrahim Kutlu alırken, üçüncülüğü 12.8 dakika ile Mudurnu'dan Sabri Yerlikaya elde etmiştir. 6.000 metrelik müsabakaya ise toplam on atlet katılmıştır. Bu müsabakalarda Bolu'dan Mustafa Ceylan 23.42.9 dakika derecesi ile birinci, Düzce'den Muzaffer Uğuroğlu 24.1.3 dakika ile ikinci, Mudurnu'dan Mustafa Türkoğlu ise 24.46.5 dakika ile üçüncü olmuştur. Havanın yağışlı ve rüzgârlı olmasına rağmen tüm devlet büyükleri ile kalabalık bir seyirci grubu sahayı doldurmuş ve müsabakalar çok heyecanlı geçmiştir. (Bolu Gazetesi, 10.03.1938, 1).

Bununla beraber 20 Mart 1938'de Ankara'da yapılması planlanan kır koşuları Türkiye birincilik müsabakaları Ankara, Bolu, Balıkesir, Kocaeli, İzmir, İstanbul, Muğla, Kastamonu ve Ordu bölgeleri arasında yapılacağı ve Bolu bölgesinin bu müsabakaya üç kişiden oluşan bir takımla katılacağı Bolu Gazetesi tarafından aktarılmıştır. Bu esasa göre bölge birincilik müsabakasında birinci dereceyi alan Mustafa/Mehmet Ceylan ile ikinci ve üçüncü dereceyi alan Muzaffer Uğuroğlu/Uğuroğlu ile Mustafa Türkoğlu hazırlıklarına önceden başlamışlardır (Bolu Gazetesi, 10.03.1938, 1).

16 Nisan 1945 tarihinde Atletizm teşvik müsabakaları yapılmıştır. Sporcular bu müsabakalarda ümit verici sonuçlar elde etmişlerdir (Abant Dergisi, 1945, 1(5), 35).

Bolu atletizm alanında sadece il genelinde yapılan organizasyonlarla sınırlı kalmamakta, Türkiye geneli organizasyonlara da katılmak için gayret göstermektedir. Atletizm Federasyonu tarafından 1946-1947 sezonunda Türkiye Kır Koşusuna katılmak için elemeler gerçekleştirilmiştir. İlk olarak 44 bölgede yapılan kır koşuları birinciliklerinden sonra elemeler İstanbul, Zonguldak, Sivas, İzmir ve Bilecik olmak üzere beş merkezde düzenlenmiştir. Bolu bölgesinden dereceye giren sporcularda elemelere Zonguldak ilinde katılmışlardır (Ulus Gazetesi, 1957 ŞÇ 25-9233.Sayı -0489, 30.03.1947, ?).

Atletizmin dünya genelinde en eski spor branşlarından biri olduğu bilinmektedir. Cumhuriyetin ilk dönemlerinde Bolu'da da ilgi çekmeyi başarmış spor branşlarının başında gelmektedir. Bolu'da yaya ve bayrak koşusu merkezde, kır koşuları ise daha çok ilçelerde gerçekleştirilmiştir. Ayrıca yarış hakemleri bu alanda uzman kişilerden ziyade atletizm sporuna ilgisi olan ilin ileri gelenleri aracılığı ile yapılmıştır. Bolu'da atletizm il sınırlarında kalmayıp ülke geneline de taşınmıştır. Sporcular Türkiye geneli organizasyonlara katılmaları o dönem için umut verici görülmektedir.

3.6.5. Kampçılık ve Dağcılık

Cumhuriyetin ilk dönemlerinde Bolu Halkevi tarafından çeşitli zamanlarda gezinti ve kamplar da düzenlemiştir. Kayak ve su sporlarında olduğu gibi kampçılık için de yine en gözde alan Abant'tır. Bolu'nun 40 km güneybatısında yer alan Abant Gölü civarında 1932 yılında spor ve izcilik kampı düzenlenmiştir (Cumhuriyetin Onuncu Yıl Dönümü Çalışma Broşürü, 1933, 3).

1933 yılında havaların kötü gitmesi nedeniyle kamp yapılamasa da (Cumhuriyetin Onuncu Yıl Dönümü Çalışma Broşürü, 1933, 3), 1935 yılında Abant Gölü kenarında 10 gün boyunca devam eden bir kamp düzenlenmiştir (Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-5072.Sayı-0556, 09.09.1935, 5).

Yine 1935 yılının yaz aylarında Halkevinin tüm şubelerinden ikişer üyenin katılımı ile Abant'ta kamp kurulmuştur. Burada şube üyelerinin kendi kulüplerine ait incelemelerde bulunmaları sağlanmış ayrıca kampa dışardan da katılım olabileceği yerel basın tarafından halka duyurulmuştur (Bolu Gazetesi, 1.08.1935, 1).

1935 ve 1936 yıllarında Abant'ta 15'er gün süren spor kampları kurulmuştur (BCA, Fon Kodu 490.1.0.0. Yer No: 982.808.1-144; BCA, Fon Kodu 490.1.0.0. Yer No: 982.808.1-120). 1936 yılında kurulan kampın malzemeleri, kamp hayatına teşvik edilen esnaf tarafından temin edilmiştir. Kamp için istekli olan halk da bu kampa katılmıştır (BCA, Fon Kodu 490.1.0.0. Yer No: 982.808.1-120).

Bu kamplar Atatürk'ün Bolu'ya gelişi olan 17 Temmuz günlerinde de düzenlenmektedir. Yine 1937 yılında Halkevi tarafından Abant'ta çok sayıda kişinin katılacağı bir kamp hazırlanmıştır (Akşam Gazetesi, 1957 SÇ 05-6735.Sayı-0239, 18.07.1937, 2).

Bolu'nun bir kamp bölgesi niteliği taşıması çeşitli amaçlarla birçok kampın açılmasını sağlamıştır. Sadece 1948 yılında açılan kampların listesi şu şekildedir:

1.Devre: 7-22 Temmuz tarihleri arasında 15 gün boyunca her dereceli okul öğretmenleri için oyun ve dinlenme kampı (Kontenjan 50).

2.Devre: 25 Temmuz-9 Ağustos tarihleri arasında 15 gün süre ile her dereceli okulların öğretmenleri ve yakın aileleri için (Kontenjan 50).

3.Devre: 12-27 Ağustos tarihleri arasında 15 gün süre ile 20 yaşından yukarı (Lise ve üniversite gençleri) okullar için (Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-9676.Sayı-1117, 20.6.1948, 6).

Bilindiği gibi dağcılık, dağlarda yürüyüşün yanı sıra kamp kurmayı da kapsayan bir doğa sporudur. Her yaşta yapılabilen ve çok faydalı bir spor olan dağcılık ve kampçılık için Bolu elverişli bir bölgedir (Abant Dergisi, 1944, 1(1), 46). Ocak-Şubat 1946 yılında yayımlanan Abant Dergisinin yedinci sayısında Halit Timoçin, dağ sporlarıyla ilgili şöyle demektedir.

“Dağ sporlarına elverişli oluş bakımından (Bolu), birinci derecede bir bölgedir. Yeşil ormanları, adım başında soğuk suları, Abant, Çubuk, Sünnet ve Yeniçağa göller ile bu bölge, bir tabiat güzelliği merkezidir. Uludağ, Erciyes ve sair dağların da bazı hususiyetleri olmakla beraber Bolu dağları kadar bütün güzellikleri kendisinde toplamış dağlar, yeryüzünde az bulunur. Erciyes'in, dibinde dinlenilecek bir ağacı, kapanıp kana kana içilecek bir suyu, Uludağ'ın ise baktıkça yorgunluğu giderecek bir yeşil gölü yoktur. Bir İngiliz dağcı ekibini Abant'a götürdüğüm zaman, kafile başkanları, hâkim bir tepeden gölü ve civarını seyrettikten sonra:

“Avrupa'nun birçok dağlarını dolaştım, bu kadar çekici ağaç, çiçek ve renk nevilerini kendinde toplamış yere rastlamadım” demişti...

... Halkevinin spor faaliyeti programında kuru dağcılığa geniş yer ayrılmıştır. Bu yıl Abant'ta bir kamp kurulacak, Karadere ormanlarında ve Köroğlu kayalıklarına birkaç gün devam edecek dağ gezileri tertiplenecektir.

Dağ sporlarının insan bünyesi üzerinde çok iyi tesirleri görülmektedir. İkinci faydası da yurttan mevcut dağların, gençlerimiz tarafından tanınması, sevilmesidir...

...Yaz ve kış dağ sporlarını yapanlar tabiatla baş başa kalmanın zevkini tattıkları için yaşları ne olursa olsun bir daha bu sporu terk edemezler. Dağ sporlarında yaş farkı aranmaz. Esasen dağcılığın zahmetine en çok orta yaşlıların dayandığı tecrübelerle sabit olmuştur...

...Çok zevkli ve heyecanlı anlar yaşatan dağ sporlarını gençlere aşulamak için Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü durmadan çalışmaktadır. Yakın zamanda çok mühim bir dağ merkezi halini alacak olan Bolumuzda da gençliğin bu spora kıymet vereceğine şüphe yoktur" (Abant Dergisi, 1946, 2(7), 62 - 63).

Halit Timoçin yazısında Bolu'nun dağ sporları için elverişli bir bölge olduğu üzerinde durmuştur. Halkevinin dağcılığı (kamp) programına aldığı, dağcılığın insan vücudu üzerinde olumlu etkilerinin olduğu ve civar bölgelerdeki dağların gençler tarafından tanınıp sevilmesini sağladığından bahsedilmiştir. Bu yazıda dağcılığın nasıl yapılması gerektiği de okuyuculara aktarılmıştır.

3.6.6. Su Sporları

Bolu'nun Abant gibi çok sayıda göle sahip olması su sporları ile ilgili farklı etkinliklerin yapılmasına imkân tanımıştır. Bu imkânları değerlendiren Bolulu sporcular farklı zamanlarda su sporları ile ilgili etkinlikler yapmışlardır. Buna benzer bir etkinlik 1937 yılının yaz aylarında yapılmıştır. Abant gölünde yapılan spor etkinliklerinin bir parçası olarak yapılan yüzme müsabakalarında Akçakocalı sporculardan Ahmet birinciliği Sadettin ise ikinciliği elde ederken, Düzceli sporculardan Avni ise üçüncü olmuştur (Bolu Gazetesi, 22.07.1937, 1).

Bir diğ er su sporları etkinliğ i ise 24 Ağ ustos 1941 Pazar g ünü halkevi sporcuları tarafından yine Abant'ta yapılmı ş tır (Duygular Dergisi, 1941, (5), 16). Duygular Dergisinde bahsi ge ç en su sporları ile ilgili ayrıntı verilmediğ inden hangi su sporları olduğu anla ş ılamasa da bunların y üzme ve kürek yarış ları gibi etkinlikler olduğu tahmin edilmektedir.

18 Temmuz 1944 tarihinde Bolu Halkevi, Beden Terbiyesi'yle birlikte Abant'ta bir y üzme müs abakası düzenlemi ş tir (Abant Dergisi, 1944, (2), 65).

28 Temmuz 1946 Pazar g ünü Abant Bayramı kutlanmı ş tır. Aslında her sene 17 Temmuzu takip eden Pazar g ünü yapılan bayram, o sene se ç imlere denk gelmesi sebebiyle 28 Temmuz g ünü yapılmı ş tır. Bayramda saat 17'de y üzme müs abakaları yapılmı ş tır. Bu y üzme müs abakalarına tüm il ve il ç e halkevlerinin yanı sıra isteyen herkes katılabilmı ş tir (Abant Dergisi, 1946, 2(10), 35-36).

Bolu'da su sporlarının yalnızca göller ile sınırlı kalmadığ ı, Karadeniz'e kıyısı olan Akç akoca ilçesinde de y üzme ve kürek yarış maları yapıldığ ı bilinmektedir. 7 Eylül 1935 tarihinde Akç akoca'da kayık yarış ları (Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-5072.Sayı-0554, 9.09.1935, 3), 1946 yılı Eylül aylarında ise Akç akoca Halkevi tarafından y üzme ve kürek yarış maları düzenlenmi ş tir. Bu müs abakalarda sporcular ba ş arılı sonuçlar elde etmi ş lerdir (Abant Dergisi, 1946, 2(11), 35).

Genel olarak Bolu'nun coğ rafi yapısının su sporlarına uygunluğu bu her türlü su sporunun geliş mesine katkı sağ lamı ş tır. Su sporları daha ç ok Abant G ölü ve ç evrede bulunan diğ er göllerde yapılmasının yanında Akç akoca'da kürek ve y üzme sporları yapıldığ ı da görülmü ş tür. Etkinlikler çoğ unlukla yaz dönemlerinde ve önemli kutlama günlerinde yapılmı ş tır. Her bran ş alanında olduğu gibi bu alanda da Bolu Halkevinin aktif katılımı göze ç arpmaktadır.

3.6.7. Voleybol

Halkevi Spor Şubesinde çok sık olmasa da yapılan etkinlikler arasında voleybol da yer almaktadır. 26 Haziran 1936 Pazar günü Akçakoca Halkevi sporcuları Ereğli gençleri ile tanışmak ve bir voleybol maçı yapmak üzere vapurla Ereğli'ye gitmişlerdir. Müsabaka Pazar gününe denk geldiği için yüzlerce seyirci parkta yerini almıştır. Saat 5'te oyuncular bembeyaz formalar ile sahaya çıkmışlar ve uzun uzun alkışlanmışlardır. İlk seti 7-15 ile Akçakoca halkevi sporcuları kazanmışlardır. İkinci seti ise 15-13 skorla Ereğlililer kazanmışlardır. Üstünlüğü belirleyen seti ise Akçakoca takımı 7-15 ile kazanmıştır. Ereğliler büyük bir misafirperverlik göstermiş ve Akçakoca'nın sporcularını bir dakika bile yalnız bırakmamışlardır. Gece oyuncuların şerefine çay ziyafeti ve salon oyunları düzenlenmiştir. Ereğli'de bir gece kalan Akçakocalı sporcular ertesi akşam vapurla Akçakoca'ya dönmüşlerdir (Bolu Gazetesi, 9.07.1936, 1).

16 Ağustos 1936 tarihinde Zonguldak'tan gelen bir sporcu grubuyla Bolulu sporcular bir voleybol maçı düzenlenmiştir. Bu maçı Zonguldak takımı kazanmıştır. Bir gün sonra yapılan rövanş maçını ise Bolu Halkevi sporcuları kazanmıştır. Maçtan sonra Halkevinde sporcular şerefine bir akşam ziyafeti de verilmiştir (Ulus Gazetesi, 1957 ŞÇ 25-5405.Sayı-0385, 17.08.1936, 2).

1937 yılında Abant'ta yapılan spor müsabakaları kapsamında bir de Voleybol maçı düzenlenmiştir. Bolu ve Akçakoca sporcularının karşılaştığı maçta kazanan taraf Akçakoca olmuştur (Bolu Gazetesi, 22.07.1937, 1).

1944 yılının Eylül aylarında Nallıhan'dan Mudurnu'ya gelen gençlerle Mudurnu halkevi sporcuları bir voleybol maçı yapmışlardır. Böylelikle aralarındaki kardeşlik ve samimiyet kuvvetlenmiştir (Abant Dergisi, 1944, 1(2), 65).

Görüldüğü gibi Bolu'da zaman zaman voleybol müsabakaları da yapılmış ve bu müsabakalar tıpkı futbolda olduğu gibi dostluk çerçevesinde gerçekleşmiştir.

Özellikle farklı il ve ilçelerin takımlarıyla maçlar yapılması çevre illerle dostluğu ilerletmede bir araç olarak değerlendirilmiştir.

3.6.8. Avcılık ve Atıcılık

Bolu'nun coğrafi yapısı, ormanlık ve dağlık bir bölge olması avcılık için uygun bir ortam hazırlamıştır. 1933 yılında Bolu'nun çeşitli semt ve ormanlarında avcılık faaliyetleri düzenlenmiş, düzenlenen bu faaliyetler sayesinde de Bolu'nun tüm avcıları birlik ve beraberliği sağlamışlardır (Cumhuriyetin Onuncu Yıl Dönümü Çalışma Broşürü, 1933, 3).

1935 yılının bahar aylarında Gerede Halkevi Spor ve Avcılar Kolu 15 kişilik bir grupla Mengen Geyik Gölü Ormanlarında bir süre avı düzenlemiştir. Bu süre avına çevre köy avcıları da katılmış ve büyük bir av gezisi olmuştur. Bu avdan bir hafta sonra da 15 gün sürecek bir süre avı düzenlemeyi planlamışlardır (Bolu Gazetesi, 14.03.1935, 1).

Bolu'nun yerel gazetelerinde avcılık ile ilgili haberler de kendine yer bulmuştur. Bolu Gazetesi'nin 12 Aralık 1935 tarihinde yayımlanan sayısında Gerede Halkevi Spor Şubesinin süre avına gitmek için hazırlandığı haberi yer almaktadır (Bolu Gazetesi, 12 Birinci Kanun 1935, 2). Yine aynı gazetenin 23 Ocak 1936 Perşembe günü yayımlanan sayısında Mudurnu Halkevi tarafından yakında süre avına çıkılması için hazırlıkların başladığı bildirilmiştir (Bolu Gazetesi, 23 İkinci Kanun 1936, 2).

17 Mart 1938 Perşembe günü ise Gerede Halkevi Spor Şubesi avcıları kolunun Mengen'in Sarıkadılar köyünde yaptığı bir süre avında bir ayı ve birçok domuz itlaf edilmiştir (Bolu Gazetesi, 17.03.1938, 1).

Bolu'da avcılığın yanında atıcılık ile ilgili etkinlikler de düzenlenmiştir. Beden Terbiyesi Genel Direktörü General Cemil Taner'in Bolu'da olduğu süre içerisinde kış

sporlarının yanında atıcılığa da yer verilmiştir. 23 Şubat 1941 tarihinde Cemil Taner'in de hazır bulunduğu bir yerde atış müsabakaları yapılmıştır. Bu müsabakalarda birinciliği 50 puanla Nureddin Saymaz, ikinciliği Bülend Korkut ve üçüncülüğü ise yine 49 puanla Cevat Kızıltan elde etmiştir (Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-7029.Sayı-0383, 2.3.1941, 4). Bir diğer atıcılık etkinliği ise yine aynı yılın Haziran ile Ağustos ayları arasında Halkevinin spor kolu tarafından düzenlenmiştir. Halk, atış müsabakalarına büyük ilgi göstermiştir. Aynı zamanda dereceye giren sporculara çeşitli hediyeler verilmiştir (Duygular Dergisi, 1941, (4), 16).

Görüldüğü üzere avcılık, Bolu'da ormanlık alanların fazla oluşu sebebi ile kendine daha geniş yer bulmuştur. Halk tarafından daha çok spor faaliyetinden ziyade geçim kaynağı olarak görülmüştür. Bolu merkez ve çevre ilçelerdeki Halkevinin etkinliklerinde yakın köylerdeki köy avcılarının katılımı ile toplu sürekle avının yapılmaya çalışılması avcılığın geçim kaynağı olarak yapılmasının yanında spor branşı haline getirilme çabası da görülmektedir. Ayrıca bir diğer branş olan atıcılık faaliyetlerinin gelişmesinde ve o dönemde atış müsabakalarının düzenlenmesinde Beden Terbiyesi Genel Direktörü General Cemil Taner'in etkisinin büyük olduğu görülmüştür.

3.6.9. At Yarışları

Bolu'da Cumhuriyetin ilk dönemlerinde sevilen sporlardan biri de at yarışlarıdır. 12 Haziran 1925 Cuma günü Türk Ocağı tarafından Karaçayır Mevkiinde, yağmur ve güneşten korumalı, ayrıca bir büfenin de bulunduğu bir alanda çeşitli at yarışları düzenlenmiştir. Beklenmedik bir kalabalık seyircinin önünde yapılan at yarışlarına dört at katılmıştır. Saat yedi civarında başlayan yarışlarda Düzce'den Kasapzade Ziya Bey'in atı birinci olurken Bolu'dan Refet Efendinin atı ise ikinci olmuştur. Gerçekleşen bir diğer koşu ise beş atın katıldığı tahammül (dayanıklılık) koşusudur. Bu koşuda birinciliği Bolu'dan Talat Efendi'nin atı elde ederken ikinciliği ise Düzce'den Cemal Efendi'nin atı elde etmiştir. Tahammül koşusunun ardından 1.600 metrelik halk koşusu gerçekleştirilmiştir. Halk koşusunda birinciliği Bolu'dan Dumanoğlu

Ahmed, ikinciliği ise yine Bolu'dan Karazade Ali Efendilerin atları kazanmıştır. At yarışlarının yanında bir de Merkeb koşusu gerçekleşmiştir. Birinciliği Hacı Rıfadzade Mehmed, ikinciliği ise Avrupalızade Ahmed Efendilerin merkepleri kazanmıştır. Son olarak sekiz atın katılımıyla gerçekleşen 3.200 metrelik sürat koşusu yapılmıştır. Bu yarışta birinciliği ve ikinciliği Bolu'dan Talat Efendi'nin atları kazanmıştır (Kılıç ve diğerleri, 2016, 195).

Yine 24 Haziran 1932 Cuma günü senenin ilk at yarışı Bolu'da yapılmıştır. İlginin oldukça fazla olduğu yarışlara vali dâhil çevre il ve ilçelerden bile seyirciler gelmiştir. İlk olarak sürat koşusu yapılmıştır. Bu koşuda Talat beyin atı birinci gelmiştir. Tay koşusunda ise birinciliği Şemseddin beyin Dumanı almıştır. Daha sonra ise halk koşusu yapılmıştır. En heyecanlı koşu olan halk koşusunda ise birinciliği, rakibi ile yan yana koşan ve onu son dakikada geçen Çakıcı isimli at elde etmiştir. Daha sonra yapılan mukavemet koşusunda birinciliği yine Talat beyin atı elde etmiştir. En son yapılan engelli subay koşusunda ise birinciliği Faik Bey elde etmiştir. Diğer illerden gelen atlar arasından da birinciliği genellikle Bolu atları almışlardır (Akşam Gazetesi, 1957 SÇ 05-4929.Sayı-0009, 1.07.1932, 8).

Bunun yanında 1932 yılının ilk ve sonbahar ayları ile 1933 yılının ilkbahar ayında Halkevinin Koşu ve Binicilik Kolu tarafından ödüllü at yarışları yapılmıştır (Cumhuriyetin Onuncu Yıl Dönümü Çalışma Broşürü, 1933, 3).

3.6.10. Bisiklet

Bisiklet yarışları, Cumhuriyetin ilk dönemlerinde Bolu'da çok sık yapılmayan bir etkinliktir. Özellikle at yarışları arasında bisiklet yarışlarına da yer verilmiştir. 12 Haziran 1925 Cuma günü Türk Ocağı tarafından Karaçayır mevkiinde düzenlenen at yarışları arasında bir de 1.600 metrelik bisiklet yarışı gerçekleştirilmiştir. Bisiklet yarışında birinciliği Düzce'den Mustafa Efendi, ikinciliği ise Bolu'dan Hafız Mustafa Efendi kazanmıştır (Kılıç ve diğerleri, 2016, 195).

24 Haziran 1932 Cuma günü senenin ilk at yarışı arasında da bir bisiklet yarışına yer verilmiştir. Bisiklet yarışında Bolu'dan Mehmet Efendi, diğer ilçelerden müsabakaya katılanlar arasında birinci olmuştur. (Akşam Gazetesi, 1957 SÇ 05-4929.Sayı-0009, 1.07.1932, 8).

Bolu Halkevinin Spor Şubesi tarafından 1932 yılının ilk ve sonbahar ayları ile 1933 yılının ilkbahar ayında ödüllü bisiklet müsabakaları yapılmıştır (Cumhuriyetin Onuncu Yıl Dönümü Çalışma Broşürü, 1933, 3).

1944 yılında ise Halkevinin bisikletçileri Gere de ilçesine 52 kilometrelik bir bisiklet seyahati yapmışlardır. Gidiş ve dönüş olarak bakıldığında iyi bir derece elde etmişlerdir (Duygular Dergisi, 1941, (4), 16).

Bisiklet sporunun aslında sürekli yapılmasına rağmen, diğer branşlara göre daha az ilgi görmesinden dolayı yerel ve ulusal gazetelerde kendine fazla yer bulamadığı düşünülmektedir.

3.6.11. Diğer Sporlar

Yukarıda bahsedilen sporlar dışında Bolu'da masa tenisi, eskrim, boks, satranç, salon oyunları ve tenis ile ilgili etkinlikler de yapılmıştır. Örneğin 1933 yılında Halkevi salonunda bu spora istekli gençler tarafından masa tenisi oynanmıştır (Cumhuriyetin Onuncu Yıl Dönümü Çalışma Broşürü, 1933, 3).

Ayrıca 1935 yılında Spor Şubesi tarafından ilgilenenler için eskrim, boks ve beden terbiyesi dersleri de verilmiştir (BCA, Fon Kodu 490.1.0.0. Yer No: 982.808.1-139). Halkevi binasının spor salonunda masa tenisi, satranç ve diğer salon oyunlarının oynandığı, ordu evine ait tenis kortunda da tenis oynandığı, binicilik ve atçılık sporlarına da önem verildiği bilinmektedir (Özçelik, 2018, 139-141). Ayrıca Bolu Halkevi tarafından yapılan spor faaliyetleri için antrenmanlar sürekli olarak devam etmektedir. Abant Dergisinin beşinci sayısında yayımlanan habere göre, 1945 yılının bahar

aylarında Halkevi spor kolundaki gençlerin Beden Terbiyesi Gençlik Kulübü ile beraber spor hareketlerine çalıştıkları haberi buna örnek gösterilebilir (Abant Dergisi, 1945, (5), 35).

Cumhuriyetin ilk dönemlerinde Bolu'da gerçekleştirilen çeşitli spor faaliyetlerinin dönemin büyük illerine göre daha az olduğu söylenebilir. Bunun sebebini Halit Timoçin Abant Dergisi'nde bize aynen şöyle anlatmaktadır:

“Bolu'da arzu edilen şekilde spor yapılamamasının başlıca sebebi eleman noksanıdır. Nüfusun azlığı, şehirde iş sahası olmaması da işimizi güçleştiren sebeplerden bazılarıdır. Ortaokulda oyun ve cimmastik yaparak tam spor yapacak çağa giren genç, ya tahsiline devam veyahut hayatını kazanmak için Bolu'dan ayrılıyor. Bu suretle genç elemanlarımızı elimizden kaçıırıyoruz. Fakat yakın bir istikbalde Bolu'da spor birdenbire canlanacaktır. Yeni teşekkül edilecek işletme ve onun fabrikalarında çalışacak yüzlerce genç istifade edeceğimiz daimi elemanlar olacaklardır. Bolu'nun dertlerinden biriside stadsızlıktır. Vilayetimize geldiği günden beri spor ve gençlik davası ile çok yakından alakadar olan kıymetli Vali ve Bölge Başkanımız şehir stadyumu olmayan elverişli kara gözler çayırının istimlakı için alakadarlara emirler vermişlerdir. Etrafı kapalı ve nizami bir şekilde tanzim edilmiş tertemiz ve yemyeşil bir spor alanına kavuştuğumuz gün burası gençlerin açık hava mektebi olacak ve şimdiye kadar stat noksanlığı yüzünden yapamadığımız birçok spor nevelerini burada yaparak şimdi gazete sütunlarında hasretle takip ettiğimiz gençlik hareketlerine katılıp çocuklarımızın muvaffakiyetini alkışlamak fırsatını bulacağız” (Abant Dergisi, 1944, 1(1), 45-47).

Halit Timoçin'e göre Bolu'da istenilen düzeyde spor yapılamamasının başlıca sebebi nüfusun az olması ve iş imkânlarının yetersiz olmasından dolayı eleman eksikliğidir. Ortaokulda spor temelini oyun ve cimmastik yaparak alan gençler ya liseye devam etmediği için ya da Bolu'da iş imkânının az olmasından dolayı Bolu'dan ayrılmaları sebebiyle sporda devamlılık sağlanamamaktadır. Bir diğer sebep olarak da Bolu'da spor yapacak tesisin ve stadın olmaması gösterilmektedir.

3.7. İlgili Literatür/Araştırmalar

Araştırmanın bu bölümünde beden eğitimi ve sporla ilgili ülkemizde yapılan bazı çalışmalar ele alınacaktır. İlk olarak halkevleriyle ilgili çalışmalar burada değerlendirilecektir.

3.7.1. Bolu Halkevi ile İlgili Çalışmalar

Polat (2010) “Halkevleri’nden Bir Kesit Bolu Halkevi (1923-1969)” adlı tezinde, ilk olarak halkevlerinin kuruluş ve örgütlenmesi, Türk Ocaklarının kapatılması ve halkevlerinin açılması, halkevlerinin temel ilkeleri ve ilk idare heyeti, halkevlerinin yasal kimliği ve ideolojik yapısı, halkevlerinin Türk toplumuna katkıları hakkında bilgi vermiştir. Daha sonra halkevlerinin faaliyetleri, şubeleri, işlevsel yapısı, halkodaları, halkevi dergileri, halkevlerinin dil çalışmaları, halkevlerinin kapatılması ve yeniden açılması incelenmiştir. Araştırmanın son bölümünü ise Bolu Halkevi oluşturmaktadır. Bu bölümde Bolu Halkevinin kuruluşu, Bolu halkevi şubeleri ve faaliyetleri, Bolu Halkevi dergisi olan Abant Dergisi, Atatürk’ün Bolu’ya gelişi, Atatürk günü ve Abant Bayramı, Bolu Halkevinde verilen etkinlikler, toplantılar ve konferanslar, Bolu Halkevinin düzenlediği anma ve yıldönümü kutlamaları, bilinen Bolu halkevi başkanları araştırılmıştır. Bu araştırmanın Bolu Halkevi Spor Şubesi bölümünde futbol, koşu ve binicilik, güreş, avcılık, kampçılık ve gezi, salon oyunları gibi kollarından birer örnek verilmiştir.

Okay (2011) “Bolu Halkevi Dergisi Abant’ın Halkbilim Açısından İncelenmesi” adlı makalesinde, halkevi dergilerinin yayımlandıkları yörenin tarihi, kültürel, edebi ve sanatsal birikimini yansıtmaları bakımından önemli olduğu söylemiş, bu anlamda Bolu Halkevi Dergisi olan Abant’ın Bolu’nun tarihi, kültürel, sosyal ve ekonomik özelliklerini içermesi açısından dikkate değer olduğunu bildirmiştir. Bu makalede Abant dergisinin Bolu halk kültürü ve inançları bağlamında yansıttıkları halkbilim açısından değerlendirilmiştir

Özçelik ve Dokuyan (2014) “Bolu Halkevi ve Faaliyetleri” isimli makalesinde, halkevlerinin faaliyette bulunduğu 1932-1951 yılları arasında geçen sürede Bolu Halkevinin incelemişlerdir. Araştırma sonucunda Bolu Halkevinin diğer halkevleri gibi açtığı şubeler ile bir kültür merkezi olma özelliği kazandığını, gerçekleştirdiği faaliyetler ile Bolu’nun sosyal, kültürel ve ekonomik kimliğinin oluşmasında önemli bir yere sahip olduğunu tespit etmişlerdir. Bu çalışmadan önce Bolu Halkevine dair yapılan çalışmalarda arşiv belgelerinin ya hiç kullanılmadığı ya da çok kısıtlı kullanıldığını ortaya çıkartmışlardır. Bu sebeple bu çalışma diğerlerine oranla kullandığı kaynaklar bakımından farklılık arz ettiğini tespit etmişleridir. Bolu Halkevinin kuruluşu ve faaliyetleri hakkında arşiv kaynaklarını temel alınarak yaptıkları bu çalışmada söz konusu kuruluşun tarihi ve Bolu’nun gelişimine sağladığı katkıyı tespit etmeye çalışmışlardır. Bu çalışma Bolu Halkevi faaliyetleri dışında, Bolu şehir tarihine de önemli katkılar sağlayacağını söylemişlerdir. Bu çalışma ile Bolu Halkevinin kuruluş amacı doğrultusunda çalıştığı ortaya çıkmıştır. Bu sürece ışık tutma amacını taşıyan çalışma üç bölümden meydana gelmiştir. Birinci bölümde Bolu Halkevinin kuruluş süreci, başkanları, mali kaynakları ve işleyişi ele alınmıştır. İkinci bölümde ise Bolu Halkevinin ulusal bayramlarda, anma törenlerinde ve yöresel etkinliklerde üstlendiği rol incelenmiştir. Üçüncü bölümde Bolu’da faaliyet gösteren Halkevi şubelerinin çalışmalarına değinilmiştir. Bolu Halkevinin şubeleri amaçları doğrultusunda yaptıkları çalışmalarla Bolu’nun kültürel, sosyal ve ekonomik açıdan gelişimine hizmet ettiği söylenmiştir. Bunun yanında Bolu Halkevinin Spor Şubesinin faaliyetlerinin de irdelendiği bu çalışmada Halkevi tarihi boyunca yapılan kayak etkinliklerinin büyük bölümüne yer verilmiştir.

Özçelik (2018) “Sosyal ve Kültürel Hayatta Bolu Halkevleri” adlı kitabında Bolu için Halkevinin önemli bir yere sahip olduğunu, dönemin en önemli kültür kurumu olan Halkevlerinin amacının çalışmalarıyla halkın bilgi ve kültür seviyesini yükseltmek olduğunu, Bolu Halkevi de ilk açılan 14 halkevinden biri olduğu ve Cumhuriyet dönemi Bolu’sunun sosyal dokusunun zenginleşmesine, kültürel ve eğitim açısından da gelişmesine büyük katkılar sağladığını anlatmıştır. Bu çalışmada Bolu Halkevinin kültürel faaliyetlerden sportif etkinliklere, sağlıktan tarihsel araştırmalara uzanan geniş yelpazedeki çalışmaları ayrıntılı bir biçimde ele alınmaktadır. Halkevinin Spor

Şubesinin incelendiği bölümde ise yapılan sportif faaliyetlerin büyük bölümü branş ayrımı yapılmadan tarih sırasıyla ayrıntılı bir biçimde anlatılmıştır.

3.7.2. Bolu'daki Okullar ile İlgili Çalışmalar

Tarhan, Kılıç ve Solak (2016) “Altın Yaprak Dergisi (1925): Ahmet İzzet ve Mehmet Zekai Bey’in Kaleminden Terbiye Notları” adlı makalesinde, 1925 yılında Bolu Muallimler Birliği tarafından Osmanlıca olarak çıkarılan Altın Yaprak dergisini incelemiştir. Bolulu öğretmenlerin makalelerinin yer aldığı eğitim, kültür, tarih, fen, edebiyat ve haber içeriğine sahip bir eğitim dergisi olan Altın Yaprak dergisi toplamda 13 sayı ve on beş günde bir çıkarılmıştır. Ancak bazen ayda üç defa yayın yapıldığı da tespit edilmiştir. Derginin Bolu Vilayet Matbaasında basıldığı, içerisinde öğrenci yazılarına ve reklamlara da rastlandığı söylenmiştir. Bu dergide farklı konularda yayımlanan köşe yazılarından birisi de makalenin konusunu teşkil eden “Terbiye Notları” isimli yazılardır. Bu yazılar Bolu’da Tarih, Coğrafya ve Ruhیات muallimi olarak görev yapan Mehmet Zekâi Bey ve Ahmet İzzet Bey tarafından Altın Yaprak Dergisi’nde bir makale dizisi şeklinde yayımlanmıştır. “Terbiye Notları”nda terbiyenin tarihçesinden; terbiyenin hissî, ahlâkî, ilmî ve iktisadî boyutlarından, terbiye unsurlarından bahsedilmiştir. Bu çalışma, Cumhuriyet’in ilk yıllarında kuruluş ve eğitim felsefesinin taşradaki yansımaları anlamamız adına bize ışık tutmaktadır. Bu araştırmada, seri şekilde yayımlanan bu makalelerin orijinal (Osmanlıca) metinleri tespit edilmiş ve bu makaleler içerik olarak değerlendirilmiştir.

Kılıç, Solak ve Tarhan (2016) “Altın Yaprak (Cumhuriyet’in İlk Yıllarında Eğitime Taşradan Bir Bakış)” adlı kitabında, Ankara’da kurulan Türkiye Muallimler Birliğinin Anadolu’nun birçok ilinde şubelerinin açıldığı, Bolu’da da Bolu Muallimler Birliği adıyla faaliyete geçen kuruluşun, öğretmenlerin desteğiyle önemli çalışmalar yürüttüğü ve birliğin en önemli faaliyetlerinden birisinin “Altın Yaprak” adıyla çıkarmış olduğu eğitim ve kültür dergisi olduğu anlatılmıştır. Altın Yaprak Dergisinin 1 Mart 1925 ile 31 Ağustos 1925 tarihleri arasında, toplam on üç sayı olarak yayımlandığı, Bolu Vilayet Matbaası’nda basılan derginin yazar kadrosu öğretmenlerden oluştuğu,

Derginin Bolu'nun tarihi, coğrafi, kültürel ve iktisadi hayatının geliştirilmesine yönelik yayın politikası izlemiş olduğu, yazıların ise genellikle eğitim başta olmak üzere dil, edebiyat, tarih, coğrafya ve fen alanlarında yazıldığı tespit edilmiştir. Dergide eğitim konularında yazılmış makaleler ve haberlerin ön planda olduğu söylenmiştir. Bu yazılarda eğitim usullerinden, eğitimdeki yeniliklerden, değişikliklerden ve eğitim-öğretim uygulamaları ile ilgili güncel haberlerden bahsedilmektedir. Ayrıca okullarda uygulanan beden eğitimi ve spor faaliyetleri ayrıntılı olarak yer almıştır. Bu sayede Cumhuriyetin ilk dönemlerinde Bolu'nun okullarında, beden eğitimi ve sporun nasıl olduğu hakkında fikir vermektedir. Bu çalışma, Altın Yaprak Dergisi'nin orijinal Osmanlıca nüshalarının yeni Türk Alfabesine transkript edilerek değerlendirilmesini içermektedir. Eser Cumhuriyet'in ilk yıllarında yeni Türk devletinin kuruluş ve eğitim felsefesinin taşraya yansımalarına bir örnek olarak önemli bilgiler içermektedir.

Özkaya (2016) "Cumhuriyet Dönemi'nde Bir Eğitim Dergisi: Bolu'da Altın Yaprak" adlı çalışmasında, Bolu'da 1925 yılında Muallimler Birliği tarafından çıkarılan Altın Yaprak dergisi, döneme dair önemli bilgileri içinde barındırdığından dolayı incelenmiştir. Bu çalışmada 13 sayı çıkmış Arap alfabeli bir yayın olan Altın Yaprak'ın yayınlanma amacı, genel özellikleri ve tüm yazıların açıklamalı dizini yapılmıştır. Derginin kısa süreli ömrüne rağmen şehrin entelektüel yapısına katkı sağladığının görüldüğü anlatılmıştır.

Kılıç ve Tarhan (2017) "Cumhuriyetin İlk Yıllarında Anadolu'dan Eğitime Bir Bakış: Yeşil Yaprak Dergisi" adlı makalesinde, Yeşil Yaprak dergisinin Bolu Muallimler Birliği tarafından 1 Aralık 1925 ile 31 Mayıs 1926 yılları arasında, toplam 13 sayı olarak yayımlandığını, Altın Yaprak Dergisi'nin devamı niteliğini taşıyan bu dergi hakkında henüz akademik bir çalışma yapılmadığını tespit edilmiştir. Bu makalede, dergide yer alan Bolu ilinin eğitim-öğretim uygulamaları ile yörenin sosyal ve kültürel hayatına ilişkin bilgiler ve haberlere yer verilmiştir. Derginin yazar kadrosunun, Bolu Muallimler Birliği üyesi öğretmenleri, imtiyaz sahibi ve aynı zamanda Bolu Maarif Müdürü İbrahim Fehmi Bey, derginin mesul müdürü daha önce de çeşitli dergiler çıkartmış olan Agâh Tuğrul Bey'den oluştuğu tespit edilmiştir. Bu araştırmada Yeşil Yaprak dergisinin tüm sayıları gözden geçirilerek dergide çıkan yazı

ve haberler incelenmiş, derginin yazar kadrosu, yayın ilkeleri ve politikası hakkında veriler değerlendirilmiştir. Bolu'nun eğitim tarihine ait bilgilerin yanı sıra Cumhuriyet'in ilk yıllarında yürütülen eğitim uygulamaları da dergide yer alan haberler çerçevesinde aktarılmıştır. Aktarılan eğitim uygulamalarında beden eğitimi ile ilgili de birçok bilgi aktarılmıştır. Milli Kütüphane ve Beyazıt Kütüphanesi'nde yer alan Hakkı Tarık Us koleksiyonundan dijital nüshalar temin edilerek yapılan çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır.

Kılıç ve Tarhan (2018) "Yeşil Yaprak-Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Eğitime Taşradan Bir Bakış" adlı kitabında, Muallimler Birliği'nin Bolu Şubesi üyesi öğretmenler tarafından Altın Yaprak ve Yeşil Yaprak adıyla iki eğitim dergisi çıkarıldığı, bu çalışma ile Altın Yaprak Dergisinden sonra çıkarılan Yeşil Yaprak adıyla yeni bir dergi daha yayımlanmaya başlandığından söz edilmiştir. Bolu Muallimler Birliği tarafından ikinci yayın organı olan ve 1925-1927 yıllarında çıkartılan Yeşil Yaprak dergisinin, bir eğitim dergisi olmasının yanı sıra, kültür, sanat, edebiyat ve maarif haberlerinin yer aldığı süreli bir yayın organı olduğundan söz edilmiştir. Muallimler Birliği mesleki bir örgüt olmasının yanı sıra erken Cumhuriyet döneminin en önemli sivil toplum kuruluşlarından birisi olduğuna değinilmiştir. Birliğin merkez ve taşra şubelerinin yayımladığı dergiler birinci elden kaynak olma özelliği taşımaktadır. Dönemin eğitim, edebi, siyasi, ekonomik ve sosyal durumu ile ilgili bilgiler içeren Yeşil Yaprak Mecmuası hakkında yapılan bu çalışma alandaki diğer araştırmalara da kılavuzluk edeceği söylenmiştir. Bu çalışma da yer alan okullarda yürütülen beden eğitimi ve spor faaliyetleri bize dönemin beden eğitimi dersleri hakkında birçok bilgi sunmaktadır.

3.7.3. Farklı İllerde Yapılan Spor Faaliyetleri ile İlgili Çalışmalar

Dursun (2010) "Konya'da Spor (1938-1950)" adlı tezinde, 1938-1950 yılları arasında Konya'da faaliyet gösteren spor branşlarını, sporcuları, kulüp yapılanmalarını ve halkın spora karşı yaklaşımını incelemiştir. Bu çalışmada Konya'da ki yerel gazeteler, arşiv kaynakları ve internet sitelerinden yararlanılmıştır. Sonuç olarak, bu

çalışma ile Konya’da belirtilen dönemde hemen her spor branşının var olduğu ve bunların içinden en aktifinin futbol ve atletizm olduğu görülmüştür. Ayrıca güreşin de aktif olduğu ve atlı sporlar ile atıcılığında desteklendiği tespit edilmiştir. Bunun yanında sporcuların birden çok branşla ilgilendikleri ve tesislerin alt yapılarının yine bu dönemde yapıldığının görüldüğü fikrine ulaşmıştır.

Ayhan (2017) “Erken Cumhuriyetten İl Sürecine Bartın Spor Tarihi (1923-1991)” isimli tezinde, Bartın sporunu erken cumhuriyet döneminden Bartın’ın il olma sürecine kadar geçen süre içerisinde irdelemiş, spor olaylarının basına yansımalarını analiz etmiştir. Bu çalışma 1923-1991 yılları arasında Bartın spor tarihi esas alınmıştır. Bu tezde Bartın’ın ilk gazetesi olan “Bartın Gazetesi” arşivi taranmış, Bartın Halkevi raporları, Bartın Gençlik Hizmetleri Spor İl Müdürlüğü raporları, çeşitli kitap, dergi ve kültür envanterleri kaynak olarak incelenmiştir. Ek olarak kişisel görüşme formu kullanılarak dönemin spor olaylarında aktif rol almış kişilerle görüşmeler yapılmıştır. Sonuç olarak Erken Cumhuriyet döneminden Bartın’ın il olma sürecine kadar geçen süreçte Bartın spor tarihinde Beden Terbiyesi ve sporun gelişim aşamasını ortaya koymak amacıyla, spor olayları ve branşları incelenmiştir.

IV. BÖLÜM

4. Sonuç

Bu çalışmada 1923-1950 yılları arasında Bolu'da yapılan beden eğitimi ve spor faaliyetleri ayrıntılı bir biçimde incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda Bolu'da yürütülen beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin Cumhuriyet öncesi dönemlere kadar uzandığı görülmektedir. Cumhuriyet öncesi dönemlerde genellikle düğün ve bayramlarda düzenlenen at yarışları, avcılık ve güreş Bolu'da en aktif olan spor etkinlikleridir. O dönemlerde düzenlenen at yarışları genellikle merkezde Karaçayır Mevkiinde ve Düzce'de Maarif Çayırında yapılmıştır. Bolu ve çevresinin ormanlık bir alan olması nedeniyle avcılığın spordan çok ekonomik ihtiyaçları karşılamak için yapılan bir etkinlik olduğu bilinmektedir.

Cumhuriyetin ilk dönemlerinde, Osmanlı döneminden gelen bu sporlar ve gelenekler devam ettiği gibi modern sporlar da Bolu'da yapılmıştır. Cumhuriyet tarihi boyunca Türk Sporunu geliştirmek adına kurulan Türkiye İdman Cemiyeti İttifakı, Türk Spor Kurumu, Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü gibi teşkilatlanmalar ile Beden Terbiyesi Kanunu'nun getirdiği yükümlülükler ülke genelinde olduğu gibi Bolu'da da beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin daha bilinçli, planlı ve programlı yapılmasını sağlamıştır. Cumhuriyetin ilk dönemlerinde Bolu'da bulunan Orta Mektep, Erkek Sanayi Mektebi, Bolu İmam Hatip Mektebi, Bolu Orman Mektebi ve Düzce Orta Mektebi gibi okullar en aktif okullar olarak göze çarpmaktadır. Bu okullarda spor ve izci birlikleri kurulmuştur. Kurulan izci ve spor birlikleri, yapılan tüm spor faaliyetlerinin daha planlı ve programlı yapıldığına işarettir. Bunun yanında Bolu Orman Mektebi açılışından itibaren gerek spor faaliyetleri ve spor tesisleri, gerekse spor teşkilatlanması açısından dönemin şartları düşünüldüğünde daha çağdaş bir yapıya sahip olduğu bilinmektedir.

Cumhuriyetin ilk dönemlerinde Bolu'daki okullarda izciliğin, diğer spor branşlarına nazaran daha çok faaliyet gösterdiği bilinmektedir. Törenlerde, milli bayramlarda, düzenlenen gezilerde izciler ön plana çıkmaktadır. İzciler için düzenlenen yemin törenlerine halkın her zaman büyük bir ilgisi olduğu dönemin gazete ve dergilerinden anlaşılmaktadır. Törenler devlet büyükleri, öğrenci velileri ve halkın katılımıyla kalabalık bir topluluk önünde yapılmaktadır. Orta Mektep, izcilik açısından en aktif okul olarak göze çarpmaktadır. Gerek okul döneminde gerekse yaz tatillerinde izcilik faaliyetleri Bolu ve ilçelerinde sürekli devam etmiştir. Bolu'nun okullarında en az izcilik kadar aktif olan bir diğer spor branşı ise atletizmdir. Her spor branşına olduğu gibi atletizme de Bolu halkının ilgisi yoğun olmuştur. Bolu'da ki okullarda düzenlenen atletizm müsabakalarında izcilerin yanında kız öğrencilerin de yarışmalarda yer aldıkları görülmektedir. Futbol, her yerde olduğu gibi Bolu'daki okullarda da kendine yer bulmuştur. Okullar arasında Karaçayır Mevkiinde maçlar düzenlenmiş, bu maçları kalabalık seyirci gruplarının yanında zaman zaman dönemin valisi de takip etmiştir. Okullarda futbolun yanında basketbol, voleybol ve hentbol gibi takım sporlarının da yapıldığı bilinmektedir. Özellikle ülke genelinde açık alan hentbolunun Bolu'nun okullarında da oynanması ülke genelinin yakından takip edildiğinin göstergesidir. Kayak, Bolu'nun coğrafi yapısı ve iklim koşullarının uygunluğu sayesinde okullarda kendine yer bulmuştur. Özellikle Orta Mektep ve Orman Mektebi'nin kayak sporu ile uğraştıkları yerel ve ulusal basın sayesinde bilinmektedir.

1925-1944 yılları arasında Bolu'da görev yapan Beden Eğitimi Öğretmeni Mehmet Can Bey'in (Canyolaç) örnek çalışmalar yaptığı ve beden eğitimi ve spor faaliyetlerinde ön planda olduğu görülmektedir. Mehmet Can Bey Bolu'dan ayrıldığı 1944 yılına kadar izcilik, atletizm, voleybol, futbol, basketbol ve hentbol gibi branşlarda gerek organizasyon gerek hakemlik gibi birçok faaliyette bulunarak çevre halkının bu spor branşlarına ilgisinin artmasını sağlamış ve özellikle de öğrencilerine iyi bir lider olmuştur. Bolu'da beden eğitimi ve sporun gelişmesine önemli katkılar sağlamış ve her kesimden insanın takdirini toplamıştır.

Cumhuriyetin ilk dönemlerinde Bolu'nun spor hayatını okulların yanı sıra Bolu Halkevi de canlandırmış, sporun tanıtımı ve yaygınlaştırılması konusunda Bolu Halkevi

önemli bir sorumluluk almıştır. Okullarda yapılan spor etkinliklerinin yanında halkla birlikte öğrenciler de Bolu Halkevinin Spor Şubesine kayıt olup spora devam etmişlerdir. Cumhuriyetin ilk dönemlerinde açılan Bolu Halkevi Spor Şubesi spor faaliyetlerinin daha disiplinli ve daha sistemli yapılmasını sağlamıştır. Kayaktan masa tenisine kadar pek çok alanda Halkevi tarafından gençlere eğitim verilmiştir. Beden eğitimi ve spor faaliyetlerine önce amatörce başlanmış daha sonraları planlı ve sistemli bir şekilde yürütülmüştür. Spora ilgi duyan vatandaşların sayısı her geçen gün artmıştır. Bolu’da yapılan spor faaliyetleri bazı özel ve önemli günlerde bir spor şöleni olarak her yıl kutlanmıştır. Milli bayramlar ve Atatürk’ün Bolu’ya gelişi olan 17 Temmuz günü bu özel ve önemli günlerin başında gelmektedir. Bu günlerde yapılan kutlamaların genellikle Abant’ta yapıldığı bilinmektedir. Yapılan spor etkinliklerinde halk, Abant Gölü çevresini doldurarak etkinliklere büyük ilgi göstermiştir. Ayrıca vali, kaymakam gibi ilin ileri gelenleri de bu etkinliklerde sürekli hazır bulunmuşlardır. Abant Gölü civarına kayak ve dağ sporları için tesisler de yapılmıştır. Bunun dışında o yıllarda Orman Okulu civarında bir stadyum yapımına başlanmıştır. Cumhuriyetin ilk dönemlerinde Bolu’da Beden Terbiyesi Bölge Müdürlüğü’nün kurulmasından sonra kadrolu antrenör olarak her türlü sportif faaliyetin başında Halit Timoçin’in görev yaptığı görülmektedir. Halit Timoçin’de en az Mehmet Can Bey kadar Bolu’nun spor hayatını canlandırmak adına çok çalışmış, sporun gelişmesi, il geneline yayılması ve çevre halkı tarafından sevilmesine katkı sağlamıştır.

Bolu’da okul faaliyetleri dışında düzenlenen spor faaliyetlerinin büyük bir bölümü Bolu Halkevi Spor Şubesi bünyesinde yürütülmüştür. İlin coğrafi yapısı ve iklim koşullarının elverişli olması nedeniyle Bolu’da ve Halkevi bünyesinde yürütülen spor faaliyetleri arasında en aktif sporlardan biri kayaktır. Özellikle Pazar günleri çocuklar kızaklarla, gençlerse kayakla hafta sonu tatillerini geçirmişlerdir. Bu sebeple kayak gittikçe yaygın hale gelmiş ve kar devam ettiği sürece her zaman yapılmıştır. Hatta kayak için hazırlıklara yaz aylarından başlandığı da bilinmektedir. Kayak alanı olarak genellikle Abant Gölü çevresi ve Gerede’de Esentepe bölgesi kullanılmıştır. Bunun yanında Ilıcalar Bölgesi ve Elmalık Köyünde de kayak yapıldığı görülmektedir. Abant ve Gerede’ye yapılan kayak evleri sayesinde açılan kayak kursları daha uzun süreli olarak düzenlenmeye başlanmıştır. Bazı kurslara bilgi birikimleri ve

deneyimlerinden faydalanılmak için çeşitli bölgelerden spor eğitmenleri davet edilmiştir. Bolulu kayakçılar Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan kayak birincilikleri müsabakalarına da katılmışlardır. Kursların kalabalık bir seyirci önünde yapılması ve kayak müsabakalarını dönemin valisinin de izlemesi, Bolu'da kayağa verilen önemi bir kez daha bize kanıtlamaktadır. Bazı kurslara bayan sporcular da katılmıştır. Ayrıca Bolulu gençler yeri geldiğinde Uludağ'da açılan kayak öğretmenliği kurslarına bile katılmışlardır. Bolu'dan kayakçıların kayak öğretmeni yetiştirmek için Uludağ'da açılan kursa katılmaları, Bolulu kayakçıların faaliyetlerini il dışında da sürdürdüklerinin ve bu işi ne kadar çok önemsedikleri ve ciddiye aldıklarının bir işaretidir. Yaklaşık olarak 1940 yılından başlamak üzere 1944 yılına kadar geçen süre içerisinde 260 gence kayak eğitimi verilmiştir. Bu gençlere kayak bakımı hakkında bilgilerin yanı sıra kayak teknikleri ile ilgili bilgiler de en ince ayrıntısına kadar öğretilmiştir. Bazı kurslara öğrencilerin köylerden seçilmesi, kayak sporunun ne kadar çok yaymak ve geniş kitlelere ulaştırmak çabası içerisinde olduğunun bir göstergesi niteliğindedir. Hemen hemen her kursun sonunda yarışmalar yapılmış, hatta sporculara ödüller verilmiştir. Kayak yerel ve ulusal gazetelerde her zaman kendine yer bulmuştur.

Bolu'da en az kayak kadar aktif olarak yapılan bir diğer spor branşı ise futboldur. Futbol tüm ülkede olduğu gibi Bolu'da da önemli bir yere sahiptir. Ancak dönemin büyük illerine nazaran futbol faaliyetlerinin daha az olduğu da söylenebilir. Yine de Bolu'nun takımları da kendi aralarında ve çevre illerin takımlarıyla futbol müsabakaları yapmış ve yapılan maçlarda iyi sonuçlar alınmıştır. Özellikle halkevinin kurulmasından sonra Bolu'da düzenlenen futbol maçları gözle görülür biçimde artmıştır. Bununla birlikte maçlardaki sportif başarının da aynı oranda arttığı söylenebilir. Halkevi Bolu futboluna hem kendi takımlarını kurmasıyla rekabet düzeyini arttırarak hem de futbol kulüpleri arasında müsabakalar düzenleyerek hizmet etmiştir. Çeşitli takımlarla yapılan müsabakalar neticesinde sporcular önemli deneyimler ve başarılar kazanmıştır. Bu çabalar Bolu'nun futbol hayatını canlandırmış, futbola karşı ilgiyi daha da arttırmıştır. Hemen hemen tüm maçların kalabalık bir izleyici topluluğu önünde yapılması, hatta bazı maçların ücretli olmasına rağmen dönemin şartlarını düşünüldüğünde yine de alanın dolması bize Bolu'da futbolun ne kadar çok sevildiğini kanıtlar niteliktedir. Halkevi futbolcuları çalışmalarını bir süre Karaçayır sahasında

sürdürmüşlerdir. Daha sonra belediye, sporcuların tam anlamıyla bu sporu yapabilmeleri için Karagözler Çayırını halkevine tahsis etmiştir. Karagözler Çayırının halkevinin kullanımına tahsis edilmesi, o dönemlerde Bolu için önemli bir gelişmedir. Hatta Karagözler Çayırına tribün yapılması, yapılan karşılaşmaların izlediğinin bir kanıtı niteliğindedir. Sonuç olarak Bolu'nun bir spor alanına kavuştuğu söylenebilir. Halkevi tarafından kurulan “Yeşilova” ve “Abant” kulüpleri sayesinde futbola ilginin bir kat daha arttığı görülmektedir. Bolu takımının, Kocaeli Şampiyonu unvanıyla gelen Adapazarı İdman Yurdu takımını yenmesi büyük bir başarı olarak görülebilir. Bunun yanında bir kulüp başkanının tarafsız ve adilane maçı yönetmesi fair play açısından oldukça dikkat çekicidir. Burada sporun dostluk ve kardeşliği destekleyen yönü temsil edilmiştir. Bolu'da 1937 yılının sonlarına doğru spor kulüplerinde bazı değişiklikler yapılmıştır. Bu değişikliğe göre Bolu'nun halkevi takımları olan Abant Spor Kulübü ile Yeşilova Spor Kulübü, Düzce'nin takımları olan Sönmez Spor Kulübü ile Siyah Beyaz Spor Kulübü birleştirilmiştir. Böylelikle kulüpler daha da güçlenmiştir. Bolu'da futbol kendine yerel basında yer bulduğu gibi ulusal basında da yer bulmuştur.

Türklerde cumhuriyet öncesi dönemlerde de çok sevilen ve halk tarafından her daim takip edilen, aynı zamanda ata sporumuz olan güreş, Cumhuriyetin ilk dönemlerinde Bolu'da da sevilmiş, her zaman ilgi görmüş ve kalabalık seyirci topluluğu önünde gerçekleşmiştir. Güreş, halkevleri kurulmadan önceki dönemde genelde Türk Ocağı tarafından düzenlenmiştir. Hemen hemen tüm müsabakaların sonunda sporculara belirli ödüller verilmiştir. Halkın sürekli ilgisi, verilen ödüller ile birleştiğinde ülke çapında meşhur Tekirdağlı Hüseyin ve ağır sıklet şampiyonu Demirtürk lakaplı Urfalı Raşit pehlivan gibi güreşçilerin Bolu'ya getirilmesini sağlamıştır. Ayrıca Bolulu güreşçiler ülke genelinde yapılan müsabakalara da katılmışlardır. 1931 yılında yapılan müsabakalarda Bolulu Cemalin finale kalması büyük bir başarı örneğidir. Güreş hemen hemen her etkinliğin bir parçası olmuştur. 17 Temmuz gibi Bolu için önemli günlerde ve neredeyse kurulan tüm panayirlarda düzenlenmiştir.

Bunun yanında halkevi tarafından düzenlenen bir diğer spor branşı ise atletizmdir. Tüm dünyada yaygın olarak yapılan atletizm her zaman halkın ilgisini çekmiştir. Bolu'nun merkez ve ilçelerinde çeşitli mesafelerde koşular düzenlenmiştir.

Bolulu sporcular atletizm alanında sadece il genelinde yapılan organizasyonlara katılmakla sınırlı kalmamış, Türkiye geneli organizasyonlara katılmak için de gayret göstermişlerdir.

Cumhuriyetin ilk dönemlerinde Bolu Halkevi tarafından çeşitli zamanlarda, Bolu için özel ve önemli günlerde yüzlerce kişinin katıldığı gezinti ve kamplar düzenlenmiştir. Bolu'nun bir kamp bölgesi niteliği taşıması dağcılığın ve kampçılığın yaygınlaşmasını sağlamıştır. Kurulan kamplar için en gözde mekân birçok branşta olduğu gibi Abant'tır.

Bolu'nun Abant gibi çok sayıda göle sahip olması kampçılık ve dağcılık dışında su sporları ile ilgili farklı etkinliklerin yapılmasına imkân tanımıştır. Bu imkânları değerlendiren Bolulu sporcular çeşitli zamanlarda su sporları etkinlikleri yapmışlardır. Bu etkinliklerden Abant bayramında düzenlenen yüzme müsabakaları öne çıkmaktadır. Bu yüzme müsabakalarına tüm il ve ilçe halkevlerinin yanı sıra isteyen herkes katılabilmektedir. Bolu'da su sporlarının yalnızca göller ile sınırlı kalmadığı, Karadeniz'e kıyısı olan Akçakoca ilçesinde de yüzme ve kürek yarışmaları yapıldığı bilinmektedir.

Bolu'nun coğrafi yapısı, ormanlık ve dağlık bir bölge olması avcılık için uygun bir ortam hazırlamıştır. Bolu'nun çeşitli semt ve ormanlarında avcılık faaliyetleri düzenlenmiş, düzenlenen bu faaliyetler sayesinde de avcılar arasında birlik ve beraberlik sağlanmaya çalışılmıştır. Bolu'da avcılığın yanı sıra atıcılık ile ilgili etkinliklerde düzenlenmiştir. Atıcılık faaliyetlerinde Beden Terbiyesi Genel Direktörü General Cemil Taner'de katılmıştır.

Cumhuriyetin ilk dönemlerinde bu sporların dışında bisiklet, voleybol, binicilik, at yarışları, masa tenisi, satranç, tenis, eskrim ve boksun yanı sıra diğer salon oyunları da oynanmıştır. Bunun yanında halka beden terbiyesi dersleri de verilmiştir. Bolu Halkevi tarafından yapılan beden eğitimi ve spor faaliyetleri bunlarla da sınırlı kalmamakta her geçen gün artarak devam etmekte ve antrenmanlar sürekli yapılmaktadır. Bolu'da yapılan tüm bu etkinliklere çok sayıda seyircinin gelmesi,

sporun ne kadar çok sevildiğinin bir kanıtı niteliğindedir. Ayrıca gerek okullarda düzenlenen beden eğitimi ve spor müsabakalarında gerekse halkevi tarafından düzenlenen müsabakalarda dereceye girenlere ödülleri verilmesi bu işi ne kadar ciddiye ve düzen içerisinde yapıldığının bir göstergesi olarak yorumlanabilir. Tüm bu etkinlik ve organizasyonlara rağmen o dönemde bazı kesimler tarafından Bolu'da diğer illere nazaran istenilen düzeyde spor yapılamadığı da düşünülmektedir. Bunun başlıca sebebi olarak, ortaokulda spor temelini oyun ve cimmastik yaparak alan gençlerin ya liseye devam etmediği ya da Bolu'da iş imkânının az olmasından dolayı Bolu'dan ayrılmaları gösterilmiştir. Sporda başarı için devamlılığın önemi düşünüldüğünde yer yer haklılık paylarının olduğu söylenebilir.

Sonuç olarak Bolu'nun günümüze aktarılan spor mirası Cumhuriyet'in ilk dönemlerinde Halkevi Spor Şubesi ve okullardaki beden eğitimi ve spor faaliyetleri aracılığıyla sağlanmakta, çok sayıda kişi spor faaliyetlerine katılarak Bolu'nun kültürel ve sosyal yaşantısına katkı sağlamaktadır. Bunun yanında Cumhuriyetin ilk dönemlerinde yapılan beden eğitimi ve spor faaliyetleri ile Bolu'nun spor altyapısı da oluşturulmuştur. Yalnızca Bolu merkezinde değil Düzce, Gerede, Mudurnu ve Göynük gibi ilçelerde de spor faaliyetleri yürütülmüştür. Bu sayede çok sayıda Bolulunun spor aracılığıyla sosyalleşmesi sağlanmıştır. Sporun tanıtımı, yaygınlaştırılması hususunda özellikle Mehmet Can Bey ve Halit Timoçin gibi önderlerin olması Bolu için büyük bir şanstır.

Bunun yanında ilin sporcularının kendi aralarında yaptıkları müsabakalar ile farklı illerin sporcuları ile yapılan müsabakaların dostluk havası içerisinde ve centilmence geçmesi, bize o yıllarda spordan beklenen gayenin gerçekleştiği hakkında bilgi vermektedir. Müsabakalarda sonuçlar ne olursa olsun sporcuların en ufak olumsuz bir olay ile karşılaşmamaları, Cumhuriyetin ilk dönemlerinde sporun yalnızca spor olduğunun ve kazanmanın ya da kaybetmenin sporun bir parçası olduğunun bilindiğini göstermektedir. Kalabalık seyirci kitleleri önünde yapılan müsabakalarda bile kavgaya ve taşkınlığa gibi olayların yaşanmaması buna en güzel örnektir. Ayrıca hemen hemen tüm branşlarda yapılan müsabakalar sonucunda tüm sporculara çay partisi verilmesi, sporcuların rakip takımla bir araya gelerek dostluk ve kardeşlik çerçevesi içerisinde

eğlenmeleri günümüzde nadir görülen bir durumdur. Aradan geçen yıllar da sporun geçmişten günümüze nasıl bir seyir izlediği hakkında bilgi vermektedir.

Cumhuriyetin ilk dönemlerinde Bolu'da yapılan beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin araştırıldığı bu çalışma ile 1923-1950 yılları arasında Bolu'da yapılan beden eğitimi ve spor faaliyetlerine ışık tutulmuştur. Bunun yanında bu çalışma Bolu'nun beden eğitimi ve spor tarihi alanına da katkı sağlanmıştır.

KAYNAKÇA

Abant Dergisi Bolu Halkevi Kùltür Dergisi, (1944), (1), Sayı 1

Abant Dergisi Bolu Halkevi Kùltür Dergisi, (1944), (1), Sayı 2

Abant Dergisi Bolu Halkevi Kùltür Dergisi, (1944), (1), Sayı 3

Abant Dergisi Bolu Halkevi Kùltür Dergisi, (1945), (1), Sayı 4

Abant Dergisi Bolu Halkevi Kùltür Dergisi, (1945), (1), Sayı 5

Abant Dergisi Bolu Halkevi Kùltür Dergisi, (1946), (2), Sayı 7

Abant Dergisi Bolu Halkevi Kùltür Dergisi, (1946), (2), Sayı 10

Abant Dergisi Bolu Halkevi Kùltür Dergisi, (1946), (2), Sayı 11

Akın, Y. (2004). *Gùrbüz ve Yavuz Evlatlar (Erken Cumhuriyet'te Beden Terbiyesi ve Spor)*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Akşam Gazetesi, 1957 SÇ 05-4343.Sayı-0416, 13 Teşrinisani 1930

Akşam Gazetesi, 1957 SÇ 05-4767.Sayı-0183, 16 Kanunusani 1932

Akşam Gazetesi, 1957 SÇ 05-4817.Sayı-0803, 8.03.1932

Akşam Gazetesi, 1957 SÇ 05-4929.Sayı-0009, 1.07.1932

Akşam Gazetesi, 1957 SÇ 05-4932.Sayı-0046, 4.07.1932

Akşam Gazetesi, 1957 SÇ 05-6050.Sayı-0755, 22.08.1935

Akşam Gazetesi 1957 SÇ 05-6443.Sayı-1118, 24.09.1936

Akşam Gazetesi, 1957 SÇ 05-6735.Sayı-0239, 18.07.1937

Akşam Gazetesi, 1957 SÇ 05-6811.Sayı-0023, 2 Teşrinievvel 1937

Akşam Gazetesi, 1957 SÇ 05-7407.Sayı-0427, 6.06.1939

Akşam Gazetesi, 1957 SÇ 05-8357.Sayı-0162, 28 Kanunusani 1942

Alpargu, M., Özçelik, İ. ve Yavuz, N. (2003). *Atatürk İlkeleri ve Türk İnkılap Tarihi* (2.Baskı). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

Altınok, K. (1992). *Atatürkçü Düşünce Sisteminde Gençlik ve Spor*. Ankara: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Yayın Şubesi.

Aracı, H. (2006). *Öğretmenler ve Öğrenciler için Okullarda Beden Eğitimi ve Spor* (6.Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Arslan, E. (2011). Türkiye Cumhuriyeti'nin İlkokullarda İzlediği İlk Öğretim Programı: "1924 İlk Mektepler Müfredat Programı." *Elementary Education Online*, 10 (2), 717-734,

Atabeyoğlu, C. (1985). Spor-Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Spor. *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi*. Cilt 6. İstanbul: İletişim Yayınları, 1474-1479.

Ayhan, B. (2017). *Erken Cumhuriyetten İl Sürecine Bartın Spor Tarihi (1923-1991)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bartın Üniversitesi. Bartın.

Bayazit, A., ve Boz, E. (2017). Osmanlı Devleti ve Türkiye Cumhuriyeti Dönemi Yenileşme Hareketlerinin Türk Spor Kültürüne Etkileri Tanzimattan Cumhuriyete Spor. *International Journal of Cultural and Social Studies (IntJCSS)*, 3 (SI), 211-228.

BCA, Fon Kodu: 30.10.0.0. Yer No: 145.40.2-2

BCA, Fon Kodu: 30.18.1.2. Yer No: 107.109.2-2

BCA, Fon Kodu: 490.1.0.0. Yer No: 982.808.1-89

BCA, Fon Kodu: 490.1.0.0. Yer No: 982.808.1-120

BCA, Fon Kodu: 490.1.0.0. Yer No: 982.808.1-139

BCA, Fon Kodu: 490.1.0.0. Yer No: 982.808.1-144

BCA, Fon Kodu: 490.1.0.0. Yer No: 1070.1101.3-27

BCA, Fon Kodu: 490.1.0.0. Yer No: 1070.1101.3-28

BCA, Fon Kodu: 490.1.0.0. Yer No: 1070.1101.3-31

BCA, Fon Kodu: 490.1.0.0. Yer No: 1070.1101.3-58

BCA, Fon Kodu: 490.1.0.0. Yer No: 1070.1101.3-59

BCA, Fon Kodu: 490.1.0.0. Yer No: 1101.22.1-1

BCA, Fon Kodu: 490.1.0.0. Yer No: 1101.22.1-13

BCA, Fon Kodu: 490.1.0.0. Yer No: 1101.22.1-22

BCA, Fon Kodu: 490.1.0.0. Yer No: 1101.22.1-23

BCA, Fon Kodu: 490.1.0.0. Yer No: 1101.22.1-40

BCA, Fon Kodu: 490.1.0.0. Yer No: 1121.89.3-1

Beden Terbiyesi Kanunu, 1938. 10 Şubat 2019 tarihinde https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc018/kanuntbmmc018/kanuntbmmc01803530.pdf adresinden alındı.

Bilge, N. (1994). Spor Tekkeleri. *X. Türk Tarih Kurumu Kongresi, Ankara: 22-26 Eylül 1986, Kongreye Sunulan Bildiriler, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Kurumu Türk Tarih Kurumu Yayınları, C.V.* Ankara: 2191-2200.

Bilir, P. (2008). Yeni Beden Eğitimi Öğretim Programı ve Köy Enstitülerinde Beden Eğitimi Derslerinin Yapılandırıcı Öğretim Yaklaşımı Açısından Değerlendirilmesi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 6 (3) 145-150.

Birgören, H. (Ed.). (2017). *Tozlu Raflar Hatıraların İzinde Bolu*. Bolu: Bolu Belediye Başkanlığı Tarafından Basılmıştır.

Bolu 1967 İl Yıllığı. (1968). İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

Bolu 1998 İl Yıllığı. (1998). Ankara: Plaka Matbaa.

Bolu Gazetesi, 15 İkinci Teşrin 1934

Bolu Gazetesi, 14.03.1935

Bolu Gazetesi, 4.07.1935

Bolu Gazetesi, 1.08.1935

Bolu Gazetesi, 29.08.1935

Bolu Gazetesi, 12.09.1935

Bolu Gazetesi, 26.09.1935

Bolu Gazetesi, 10 Birinci Teşrin 1935

Bolu Gazetesi, 14 İkinci Teşrin 1935

Bolu Gazetesi, 12 birinci kanun 1935

Bolu Gazetesi, 23 İkinci Kanun 1936

Bolu Gazetesi, 9.07.1936

Bolu Gazetesi, 20.08.1936

Bolu Gazetesi, 3.09.1936

Bolu Gazetesi, 17.09.1936

Bolu Gazetesi, 1.07.1937

Bolu Gazetesi, 15.07.1937

Bolu Gazetesi, 22.07.1937

Bolu Gazetesi, 23.09.1937

Bolu Gazetesi, 30.09.1937

Bolu Gazetesi, 20 Kanunisani 1938

Bolu Gazetesi, 17.02.1938

Bolu Gazetesi, 10.03.1938

Bolu Gazetesi, 17.03.1938

Bolu Gazetesi, 2.09.1938

Büyüköztürk, Ş; Kılıç Çakmak, E; Akgün, Ö. E; Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012).
Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi.

C.H.F. Halkevleri Talimatnamesi. (1932). Hakimiyeti Milliye Matbaası.

Canbaş, H. (Ed.). (2010). *Anılarla Boluspor (1965 – 2011)*. Ankara: Ena Grup

Cumhuriyet Halk Fırkası Bolu Halkevi, (1933). *Cumhuriyetin Onuncu Yıl Dönümü
Çalışma Broşürü*, Bolu: Bolu Vilayet Matbaası.

Cumhuriyetin 15. Yılında Bolu, (1938). Bolu Vilayet Matbaası.

Çandarlıoğlu, G. (2003). *Tarih metodu (araştırma-yazma)*. İstanbul: Türk Dünyası
Araştırmaları Vakfı.

Çepni, S. (2007). *Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş*. Trabzon: Prof. Dr. Salih
ÇEPNİ.

Dursun, N. (2010). *Konya'da Spor (1938-1950)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
Selçuk Üniversitesi. Konya.

Duygular Dergisi Bolu Halkevi Mecmuası, (1941). Sayı 1, Vilayet Matbaası.

Duygular Dergisi Bolu Halkevi Mecmuası, (1941). Sayı 2, Vilayet Matbaası.

Duygular Dergisi Bolu Halkevi Mecmuası, (1941). Sayı 4, Vilayet Matbaası.

Duygular Dergisi Bolu Halkevi Mecmuası, (1941). Sayı 5, Vilayet Matbaası.

Duygular Dergisi Bolu Halkevi Mecmuası, (1942). Sayı 7, Vilayet Matbaası.

Elevülü, E. (2014). Mohaç Atletizm Kır Koşusu. 06.05.2019 tarihinde <http://www.hurriyet.com.tr/mohac-atletizm-kir-kosusu-37022487> sitesinden alınmıştır.

Erdem, H. (2013). *Doğuşundan Günümüze Kırkpınar* (3). İstanbul: Dahi Yayıncılık Eğitim Basım Ticaret.

Evcin, E. (2015). Atatürk'ün Spora ve Sporculara Bakışı Dr./Kültür Ve Turizm Uzmanı, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Araştırma Ve Eğitim Genel Müdürlüğü, Ankara.

Fişek, K. (1985). *100 Soruda Türkiye Spor Tarihi*. İstanbul: Gerçek Yayınevi.

Fişek, K. (1998). *Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Spor Yönetimi*. Ankara: Spor Kitabevi.

Gazipaşa İlkokulu. (08.12.2012). Tarihçe. 15 Mart 2019 tarihinde http://gazipasailkokulu.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/14/01/703004/icerikler/tarhc_e_87750.html?CHK=33f4a8d9eaddef2132ba494574d9c3e6 sitesinden alınmıştır.

Gündüz, F. (2007). Okmeydanı. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. Cilt 33, İstanbul, 339-340.

Güneş, A. (2003). *Okullarda Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi* (3.Baskı). Ankara, Pegem A Yayıncılık.

Güven, Ö. (1996). Türkiye’de Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni Yetiştiren Okulların Eğitimini Hazırlayıcı Çalışmalar. *Beden Eğitimi Spor Bilimleri Dergisi*. 1(2), 70-82.

Hakimiyeti Milliye Gazetesi, 1957 ŞÇ 25-3711.Sayı-0576, 13 Teşrinisani 1931

Hakimiyeti Milliye Gazetesi, 1957 ŞÇ 25 3817.Sayı-0450, 29.02.1932

Hakimiyeti Milliye Gazetesi, 1957 ŞÇ 25-4336.Sayı-0350, 15.08.1933

Hakimiyeti Milliye Gazetesi, 1957 ŞÇ 25-4778.Sayı-0342, 12 İkinci Teşrin 1934

Halkevleri 1940, (1940), Ankara: Ulus Matbaası.

İnkılap İlkokulu. (13.09.2015). Geçmişten Geleceğe İnkılap İlkokulu. 15 Mart 2019 tarihinde http://inkilapio.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/14/01/703008/icerikler/gecmisten-gelecegeinkilapilkokulu_57074.html?CHK=4d24707c73b452fe03aea0e8bf87ef13 sitesinden alınmıştır.

Kafesoğlu, İ. (1998). *Türk Milli Kültürü*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.

Karasar, N. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. (19. Baskı) Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Karasar, N. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. (26. Baskı) Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Kaya, M. (2013). *II. Meşrutiyet’ten Çok Partili Hayata Geçişte Bolu’nun İdari ve Sosyal Durumu (1908-1950)*. Bolu: Bolu İl Özel İdaresi Yayınları.

- Kılıç, F. ve Tarhan, M. (2014). Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Bolu'da Eğitim Uygulamaları. *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14 (3), 157-190.
- Kılıç, F. (Ed.). (2016). *Altın Yaprak (Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Eğitime Taşradan Bir Bakış)*. Bolu: Siyasal Kitabevi.
- Kılıç F. ve Tarhan, M. (2017). Cumhuriyetin İlk Yıllarında Anadolu'dan Eğitime Bir Bakış: Yeşil Yaprak Dergisi. *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18 (1), 241-262.
- Kılıç, F. ve Tarhan, M. (2018). *Yeşil Yaprak (Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Eğitime Taşradan Bir Bakış)*. Bolu: Siyasal Kitabevi.
- Milli Egemenlik Ortaokulu. (05.12.2012). Tarihçe. 10 Mart 2019 tarihinde http://bolumilliegemenlikoo.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/14/01/703056/icerikler/tarihce_198292.html sitesinden alınmıştır.
- Okay, Y. (2011). Bolu Halkevi Dergisi Abant'ın Halkbilim Açısından İncelenmesi. *ODÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*. 2(4), 96-113.
- Önsoy, R. (1991). Cumhuriyetten Bugüne İlk ve Ortaöğretimimiz ve Bazı Meseleleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. (6), 1-23.
- Özçakır, S. (2013). *II. Meşrutiyet Dönemi Beden Eğitiminde Çağdaş Dönüşümler*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özçakır, S. (2017). Tarih Temelleri, Mirzeoğlu (Ed.), *Spor Bilimlerine Giriş* (9-26), Düzeltilmiş ve geliştirilmiş 2.Baskı, Ankara: Spor Yayınevi ve Kitabevi.

- Özçelik, F. ve Dokuyan, S. (2014). Bolu Halkevi ve Faaliyetleri. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* 9(4), 877-900.
- Özçelik, F. (2018). *Sosyal ve Kültürel Hayatta Bolu Halkevleri*. İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık.
- Özdemir, N. (2013). Türkiye Cumhuriyeti'nin Katıldığı İlk Uluslararası Organizasyon: 1924 Paris Olimpiyatları. *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, (51), 717-744.
- Özdemir, N. (2016). Bolu Orman Mektebi. *Mudurnulular Derneği Bülteni*, (9), 56-61.
- Özdemir, N. ve Tunçkol, M. (2016). Bir Erken Cumhuriyet Anadolu Kasabasında Sosyal ve Ekonomik Yaşam. Yıldırım, E. A. (Ed.), *Anadolu'dan Bir Tanık: Bengüboz'un Objektifinden Mudurnu'da Erken Cumhuriyet Dönemi* (99-174). Ankara: Koç Üniversitesi VEKAM.
- Özkaya, H. (2016). Cumhuriyet Dönem'nde Bir Eğitim Dergisi: Bolu'da Altın Yaprak. *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16 (1), 273-299.
- Özmaden, M. (2010). Türkiye İdman Cemiyeti İttifakı (TİCİ) Dönemi Milli Ruh ve Milli Temsil, Siyasi ve Milli Propaganda İle Ülkeyi Tanıma-Tanıtma Çabaları. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7 (1), 1440-1457.
- Perk, H. (2011). Vali Ali Rıza OSKAY'ın Hatıratında Bolu ve Atatürk'ün Bolu'ya Gelişi. Bolu Belediyesi Bolu Araştırmaları Merkezi.
- Polat, C. (2010). *Halkevleri'nden Bir Kesit: Bolu Halkevi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Sakarya İlkokulu. (06.12.2012). Okulumuzun Tarihçesi. 15 Mart 2019 tarihinde <http://bolusakaryailkokulu.meb.k12.tr/> sitesinden alınmıştır.

Sarı, H. (1999). *Türk Spor Tarihinde Atatürk*. İstanbul: Toplumsal Dönüşüm Yayınları.

Sivaz, B. A. (2009). *Milli Mücadele Döneminde Erzurum ve Çevresinde Yapılan Beden Eğitimi ve Spor Faaliyetleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Sivaz, B. A. (2016). *İttihat ve Terakki Partisinin Beden Eğitimi ve Spor Politikaları ve Uygulamaları*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Solak, M., Tarhan, M. ve Kılıç, F. (2016). Bolu Türk Ocağı'nın Faaliyetlerinden Bir Kesit. *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16 (3), 211-230.

Soyer, F. (2004). Osmanlı Devletinde (1839-1908 Tanzimat Dönemi) Beden Eğitimi ve Spor Alanındaki Kurumsal Yapılanmalar ve Okul Programlarındaki Yeri Konusunda Bir İnceleme. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24 (1), 209-225.

Spor Ansiklopedisi 3. (2005). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Sungur, E. (2002). *İzmir Spor Tarihi*. İzmir: İzmir İl Özel İdare Yayını.

Süme, M. (2013). *Evliya Çelebinin İzinde Bolu*. Ankara: Bengü Yayınları.

Tarhan, M., Kılıç, F. ve Solak, M. (2016). Altın Yaprak Dergisi (1925): Ahmet İzzet ve Mehmet Zekai Bey'in Kaleminden Terbiye Notları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16 (4), 1795-1812.

Tayga, Y. (1990). *Türk Spor Tarihine Genel Bakış*. Ankara: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Spor Eğitimi Dairesi Başkanlığı Yayını.

Tunçkol, M. (2015). *II. Milli Mücadele Günlerinde Bolu Seçme Anılar -1*. Mudurnulular Derneği Yayını

Turan, R. (2008). Eğitim ve Öğretimdeki Gelişmeler: Yeni Devlet Yeni Eğitim, (Tosun (Ed.), *Türkiye Cumhuriyeti Tarihi II* (99-185), 6. Baskı, Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi.

Türkiye Hentbol Federasyonu. Tarihçe. 18 Nisan 2019 tarihinde <http://www.thf.org.tr/thf/hakkinda/tarihce/1> sitesinden alınmıştır.

Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-5052.Sayı-0396, 20.08.1935

Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-5072.Sayı-0556, 09.09.1935

Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-5405.Sayı-0385, 17.08.1936

Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-5722.Sayı-0021, 3.7.1937

Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-5730.Sayı-0093, 11.7.1937

Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-5740.Sayı-0190, 21.7.1937

Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-5809.Sayı-0829, 28.9.1937

Ulus Gazetesi, 1957 SÇ-5882.Sayı-0459, 14.12.1937

Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-5924.Sayı-0271, 25.1.1938

Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-6430.Sayı-0703, 28.6.1939

Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-6855.Sayı-0457, 2.9.1940

Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-7004.Sayı-0215, 5.2.1941

Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-7005.Sayı-0221, 6.2.1941

Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-7008.Sayı-0239, 9.2.1941

Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-7020.Sayı-0321, 21.2.1941

Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-7029.Sayı-0383, 2.3.1941

Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-7044.Sayı-0481, 17.3.1941

Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-7346.Sayı-20.1.1942

Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-7350.Sayı-0137, 24.1.1942

Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-7358.Sayı-0186, 1.2.1942

Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-7728.Sayı-0232, 8.2.1943

Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-8048.Sayı 0849, 31.12.1943

Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-8080.Sayı-0176, 1.2.1944

Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-8235.Sayı-0021, 5.7.1944

Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-8487.Sayı-0363, 14.3.1945

Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-9115.Sayı-0901, 2.12.1946

Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-9116.Sayı-0908, 3.12.1946

Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-9233.Sayı -0489, 30.03.1947

Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-9676.Sayı-1117, 20.6.1948

Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-9745.Sayı-0343, 29.8.1948

Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-9767.Sayı-0715, 27.10.1948

Ulus Gazetesi, 1957 SÇ 25-9890.Sayı-0060, 17.1.1949

Uzun, H. (2012). *Cumhuriyetin İlk On Yılında Türkiye’de Spor*”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi. İzmir.

Vakit Gazetesi, 62 SÇ 102 – 4518.Sayı – 0367, 7.08.1930

Yarar, B. (2014). Osmanlı’dan Cumhuriyete Geçiş Süreci ve Erken Cumhuriyet Türkiye’sinde Modern Sporun Kuruluşu. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Güz (21), 301-317.

Yıldırım, A. (1999). Nitel Araştırma Yöntemlerinin Temel Özellikleri ve Eğitim Araştırmalarındaki Yeri ve Önemi. 09.03.2019 tarihinde <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/5326/1485> Sitesinden alınmıştır.

Zeyrek, Ş. (2006). *Türkiye’de Halkevleri ve Halkodaları (1932-1951)*. Ankara: Anı Yayıncılık.

EKLER

- EK-1. Arşiv Belgeleri**
- EK-2. Gazete ve Dergiler**
- EK-3.“Darül Eytem (Yetim Öksüz Yurdu) Menfaatine, Karaçayır At Koşusu Hatırası.1339/1923”**
- EK-4. Raşit Pehlivan’ın Beşkavak’ta taş kaldırma gösterisi, 29 Mayıs 1925**
- EK-5. 1928 – 1929 Futbol Takımı**
- EK-6. 20.06.1929 Futbol Takımı**
- EK-7. 18.07.1930 Futbol Takımı**
- EK-8. 18.03.1932 Futbol Takımı**
- EK-9. 1935 Yılında Bolu Orta Mektebi Öğrencileri Beden Eğitimi Dersinde**
- EK-10. 1935 İzciler Abant’ta**
- EK-11. Mudurnu Halkevi Voleybol Takımı Kırmızı Beyaz Formasıyla, 1935 Sonrası**
- EK-12. 1935 – 1936 Yılları Arasında Cimnastik**
- EK-13. 1937 - 1938 Yılları Arasında Bolu’da Güreş**
- EK-14. 1938 Yıllarına Ait Atletizm (Kros) Yarışmaları**
- EK-15. 1938 Yılına Ait Atletizm Müsabakası**
- EK-16. 1938 - 1939 Yılları Arasında Kayak**
- EK-17. 1939 - 1940 Bolu’daki Voleybol Çalışmaları**
- EK-18. 1940’lardan Bir Kartpostal. Orta Mektep Hatırası, Okuldan ve Öğretmenlerden Görüntüler (Semih Dimicioğlu Arşivi)**
- EK-19. İzcilerin Gezi Hatırası (Murat Peçenek Arşivi)**
- EK-20. Halkevi Önünde Sporcularla (Murat Turan Arşivi)**
- EK-21. Karadeniz Sahilinde Yapılan Kürek Müsabakalarından Görüntüler**
- EK-22. Bayram Kutlamaları**
- EK-23. 1950 Öncesi Bolu’da Bisiklet Sporu**
- EK-24. Cimnastik Hareketleri**
- EK-25. Kayak Sporlarından Bir Poz**
- EK-26. Bolu Halkevine ait Fotoğraflar**
- EK-27. Tez Başlık Değişikliği Tutanağı**

Ek 1. Arşiv Belgeleri

T . C.
BOLU VALİLİĞİ

91/24

S U R E T

Yüksek Beden Terbiyesi Genel Direktörlüğüne

Çok kalabalık bir halkın iştirâkiyle Bolu vilâyeti Beden terbiyesi bölgesinde Gerede kazası Kayak sporları müessesesi Bolu Valisinin bir nutkiyle Gerede Esentepe'de törenle açılmıştır. Bu vesile ilede halk ve gençlik Millî Şeflerine bağlılık tezahüratında bulunmuş ve gençler Kayak ve spor gösterileri yapmışlardır.

Malumât ve hürmetler sunarım. 6/2/94I

Gerede'de Bolu Valisi
A.D.Evrendilek

Aslının aynıdır. 14/2/94I

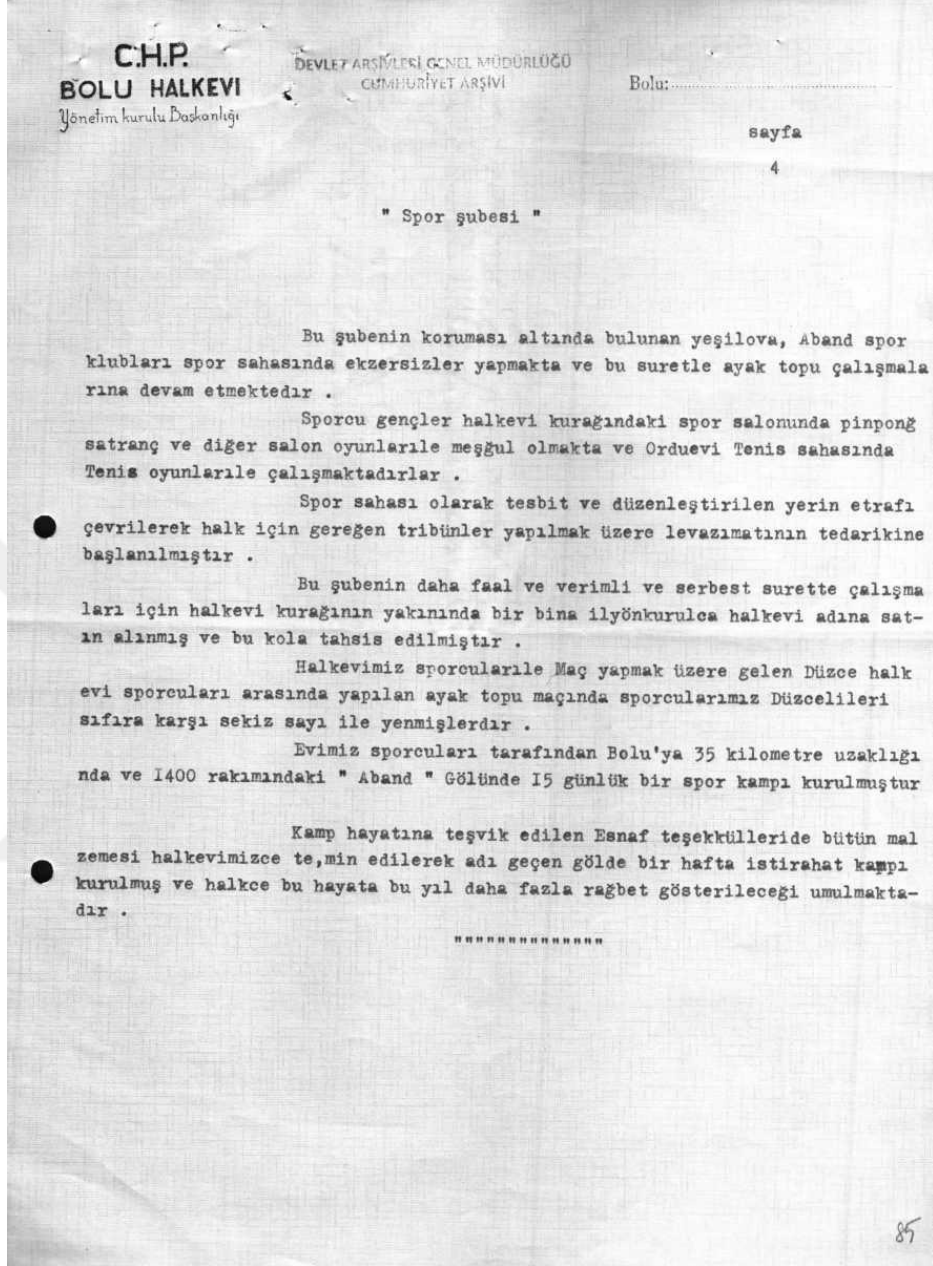

A.Ş.

030	10			1145	40	2
-----	----	--	--	------	----	---

2

Kaynak: BCA, Fon Kodu: 30.10.0.0. Yer No: 145.40.2-2

Kaynak: BCA, Fon Kodu: 490.1.0.0. Yer No: 982.808.1-120

C. H. P.
BOLU HALKEVİ

Bolu : 12.4.946

Sayı :
DEVLET 130

Kaydedildi P. Genel Sekreter:
46174 16 Nisan 1946

C. H. P.
Genel Sekreterliğine
Ankara

1002

1.4.946 Gün ve 5/2759 sayılı emirlerine karşılıktır :

Halkevimiz spor kolu çalışmalarını destekleyecek olan aşağıda adları ve sayısı yazılı spor araçları alınarak demirbaşa kaydedilmiştir.

Bütün Halkevi gençliğinin hepsinden değeri kadar faydalanmasına önem verileceğini üstün saygılarımla arz ederim.

C.H.P. Bolu Halkevi Başkanı
Y.Mimar
Bedri Ucar

16 - 12 - 946

Adet		
5	Çift	Kayak fotini
5		Rüzgâr ceketi
5	Çift	Kayak eldiveni
5	"	Kayak tozluğu
4		Kalem

490 01 1121 89 3

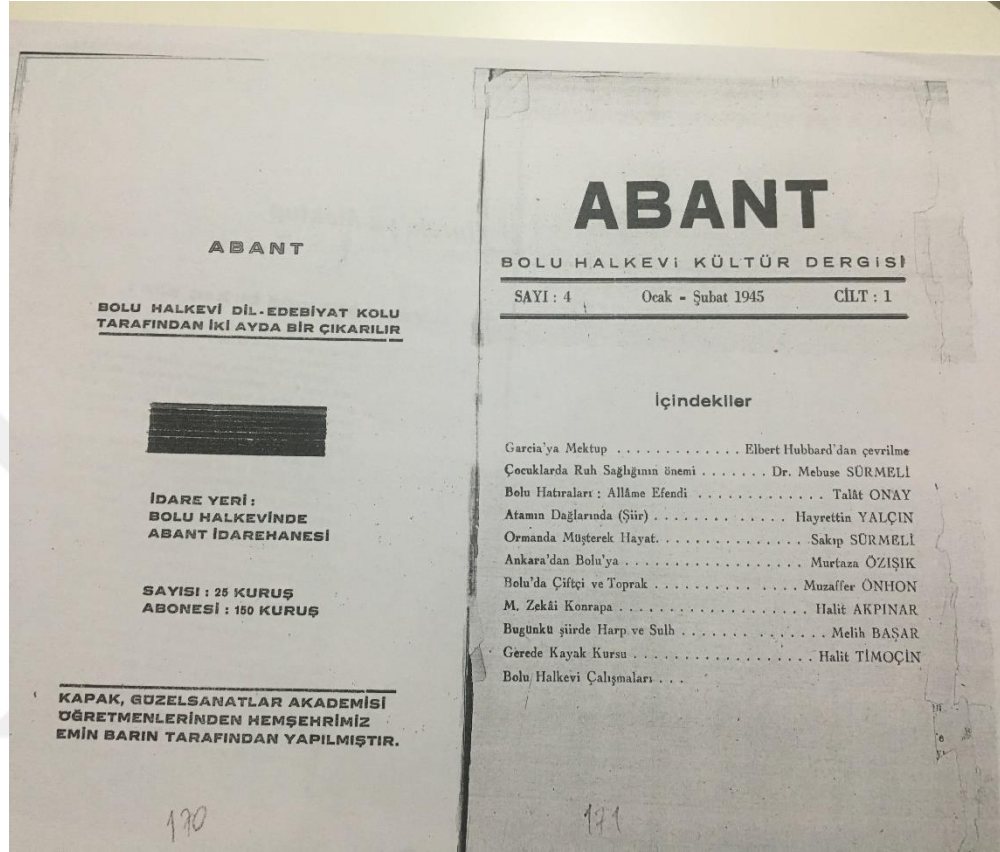
Gönderilen makrelelerin kaydedilmesine uygun olur. 12.4.1946

Hesap İşleri ve Spor 17. IV. 1946

-32+1 fotograd -

Kaynak: BCA, Fon Kodu: 490.1.0.0. Yer No: 1121.89.3-1

Ek 2. Gazete ve Dergiler

Kaynak: Bolu Kent Müzesi, Abant Dergisi Sayı:4

Halka parasız Sinema
Halkevi her hafta muayen günlerinde belediye sinemasında halka parasız sinema gösterime başlamıştır. Yoksul çocuklara fakir halka ve pazar günü akşam da köylülere parasız filmler gösterilecek ve ayrıca az bir ücret mukabilinde halka ve memurlara mahsus günlerde ayrılmıştır. Halkevimize Bolunum sinema ihtiyaçlarını da temin etmiş ve propağanda filmlerini de getirecek parasız halka gösterecektir.

Yedi Günlük Ulusal İli Gazetesi

BOLU

Sayı 1135 ● Perşembe 17 Şubat 1938

Sayı her yerde
100
Paradır

Genel Meclis Zabıt Hülâsası

Toplantı : 1
Günü : 3. Şubat. 938 Perşembe
(Geçen haftadan devam)

Bunu müteakip Mehmet Sezai Kasapoğlu Düzce söz alarak İhsan Yalçın Gerede'nin meclisi muhteremin hissiyatına layiyle tercüman olduğunu, idare amirlerinin bütçeleri dahilindeki bütün işleri sayın İlbayınızın yüksek şahsiyetlerinden aldıkları ilham ve direktiflerle tam bir muvaffakiyetle başarmış ve bilhassa hayırdırklar işlerinde Adapazarından Geredeye kadar olan yol üzerinde geçmiş yıllara nasib olmayan bir salah görülmüş olduğunu ve bunda kıymetli İlbayın yüksek irşadları, ifli ve cesaretli çalışan Nafia müdürü Nazım Berkşanın takdire şayan mesailerini olduğunu her şahada yapılan işlerin çok güzel ve şayanı memnuniyet bulunduğunu beyan ve kıymetli İlbayla değerli mesai arkadaşlarını tebrik eder müzakerenin kifayetini ve izahnamenin aynen ve hafiyen kabulünü teklif etti.

Makamı Riyasetten : Gerek vilâyet ve daimi encümen ve gerekse çalışan arkadaşları hakkında hey'eti muhteremce gösterilen hissiyatı samimaneyle teşekkül edilmiş ve gösterilen müsbet başarıların şerefi daha ziyade isabetli ve denk bir bütçe veren sayın meclise ve Cumhuriyet işyarlarına yaradır bir ferahatla çalışan mesai arkadaşlarına ait olduğunu beyan ve tevdi edilecek bütçe ile gelecek mesai yılında da daha verimli başarılarla sayın meclisin huzuruna çıkılacağı ümidi izhar edildikten sonra izahname ve daimi encümen mütaleanesi rey'e konularak söz birliği ile kabul edildi.

Ruznamede müzakere edilecek başka bir madde kalmadığından önümüzdeki 8 Şubat/938 Salı gününden itibaren salı ve Cuma günleri saat on dörtte umumî toplantı yapılmasına ve haftanın diğer günlerinde de encümen halinde çalışılmasına karar verilerek celp'e tahlil edildi.

Toplantı - 2 -
genel meclisin 8-2-938 salı günü toplantısına ait zabıt hülâsasıdır

İhsan Yalçın, Yusuf Turan Gerede ve Vasfi Nuhoglu Bolu'dan başka bütün üyeler mevcut olduğu halde Genel meclis İlbay Salim Gündoğan'ın başkanlığında açıldı.

Zabıtı sabık hülâsası okunarak söz birliğiyle kabul edildi, ve müteakiben ruznamedeki evrakın okunmasına başlandı.

Adapazarı - Filyos demir yoluna şu sırada başlanamayacağına dair Nafia vekâletinin meclis temenniyatına karşılık yazısının hifzına.

Düzceden satın alınan tütünlerin mahallinde işletilmesi yolundaki teklifin tervecine imkân olmadığına dair Gümrük ve İnhisarlar Vekâleti karşılık yazısının hifzına.

Evlenme masraflarının azaltılması yolundaki dileğin göz önünde tutulduğuna dair yüksek Dahiliye Vekâleti yazısı okunarak malûmat hasil edilmekle hifzına.

Bolu'da Ziraat kombinasi tesis hakkındaki dileğin önümüzdeki yıllarda dikkat nazarına alınabileceğine dair Ziraat Vekâleti karşılık yazısı okunarak bu sene için de tekrar ziraat vekâletinden temenniyat yapılmak üzere evrakın yüksek vilâyet katına takdimine.

Mudurnu - Göynük arası postası hakkında Nafia vekâleti (devemi sa. sü. de)

Vilâyette spor hareketleri

Spor bülgesince tanzim ve muhtelif kazalarda tatbik edilmekte olan kır koşuları programı serisinin dördüncüsü 13.2.938 pazar günü Bolu merkezinde Düzce, Gerede, Mudurnu, Göynük Akçakoca ilçelerinde ve muayyen olan yerlerinde tatbik edilmiştir.

Vilâyet merkezinde yapılan 3500 metrelik teşvik koşusunda 13 dakika 43 saniye ile birinciliği Mehmet Varol ve 7000 metrelik koşuda 29 dakika 12 saniyede Mustafa Ceylan almışlardır.

Aynı günde bayrak koşusu tertip edilmiştir.

Bu koşuya üç takım iştirak bunlardan birinci takım 400 metreyi 1 dakika 60 saniye ile birinciliği kazanmıştır. Bundan sonra atınlık müsabakaları yapılmış bu müsabakalarda bölge asbaşkanı Lütfi Gören Sait Gündoğan ile İbrahim Erdemirin muvaffakiyetleri görülmüştür. Bu münasebetle halkın spora olan alakasının tahminlerin fekinde bir kula bahkalk kütlesine heyecanlı alkalar göstermekte idi.

14.2.938 pazartesi günü bölgenin kayakçıları 15 kişilik bir grup Gerede ilçesi yakınında olup 1250 rakımda bulunan ibricak mevkiine giderek üç saat kayak sporu yapmışlardır.

Yapılmakta olan atletizm, atıcılık, kavakçılık spor hareketlerini spor bülgesi başkanı İlbay Salim Gündoğan adım adım takip etmekte ve amatör gençlerin meyil ve isteklerini artırmak yolunda teşvikatta bulunmakta ve her türlü yardımlarını esirgememektedir.

Bundan dolayı bütün gençler Halkevi ve spor bülgesi kuruğu önünde neş'eli toplantılar yapmaktadır.

Tohumluk buğday dağıtılıyor

Köy tarlaları için Eskişehir İslah İstasyonundan mübaya ve celp edilen tohumluk buğdayların köylere tevziine başlanmıştır.

Düzce'de Düzce Spor gücü menfaatına müsamere

Düzce, (Husus) — Yeni teşekkül eden Düzce gücü spor kulübü bu hafta "kör", piyesi ile büyük şair Abdulkah Hamid'in meşhur eserlerinden "Eşer", i oynayacaktır. Her iki piyesin temsilinde çok kıymetli ve münevver gençlerimiz rol almışlardır.

Kazanın genç ve faal kaymakamı İsmail Baykalın yakından gösterdikleri yüksek alaka ile çok zengin bir dekor hazırlanmıştır. Provalara hararetle devam ediliyor.

Programda milli oyunlar da vardır; Ayrıca yine öğretmenler tarafından alafanga güzel ve kıymetli parçalar çalınacaktır.

Sayın İlbayın, bu müsamereye şeref vermeleri muhtemeldir.

düzce halkı dördüncü yaya koşusu yapıldı

Düzce, (Husus) — 13-2-938 günü saat 14 de dördüncü kır koşusu yapıldı.

Birinci koşu 3500 metre idi Dört genç iştirak etti.

Muayyen olan saatte koşucuların geçecekleri yollar binlerce seyirci ile dolu idi.

Hakem heyeti Ticaret bankası direktörü Seyfi, Halkevi reis vekili Mehmet, kâtip Gösterişli ve Ömerden mürekkepti. Muayyen saatte koşu başladı. Birinci 15 dakika 5 saniyede Fethi İkinci 16 dakika 30 saniyede İbrahim geldiler ve kendilerine Halkevince kıymetli hediyeler verildi.

İkinci koşu 7000 metre idi. 9 genç iştirak etti. 32 dakika 45 saniyede Muzaffer birinci, 34 dakika 50 saniyede Nuri İkinci, 15 saniyede İsa üçüncü geldiler, bunlara da münasip hediyeler verildi.

Tayın

Yedinci muntka köy kâtipi Mustafa Mengü Vilâyet idare heyeti kitabetine tayin kılınmıştır.

Kendisine yeni vazifesinde de muvaffakiyetler dileriz.

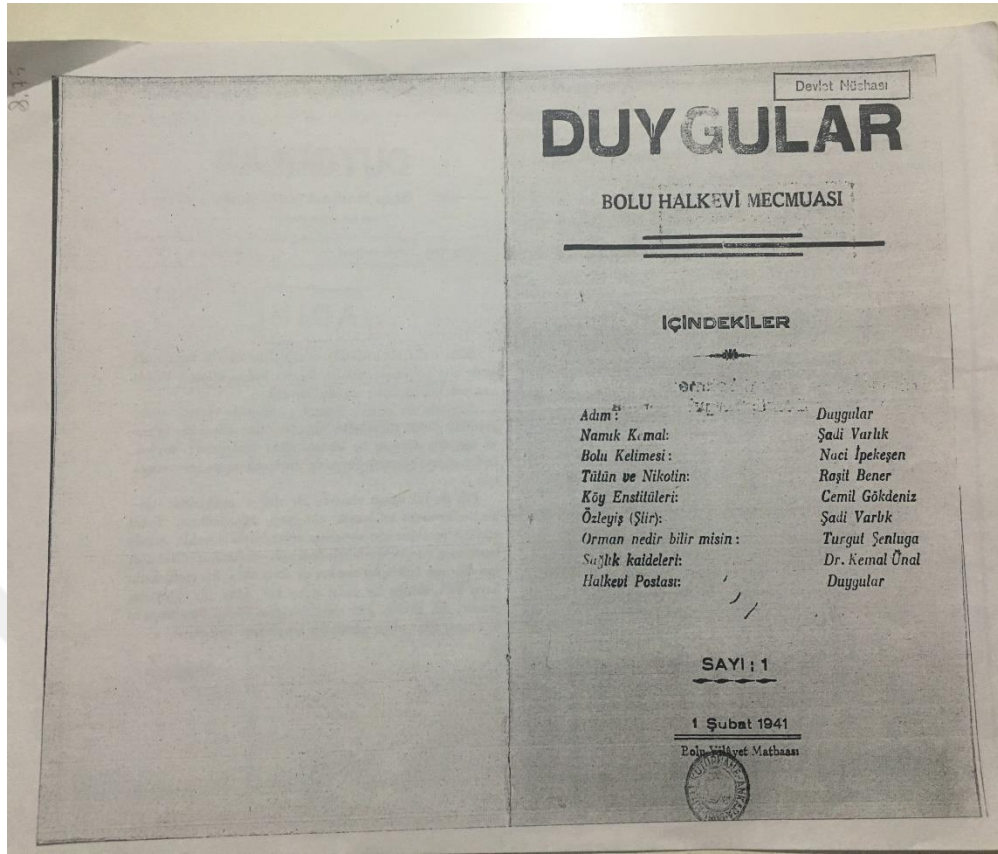
İstifa

Köycülük merkez bürosu kâtiplerinden bay Fuat Başaran ahvali sıhhiyesine binan vazifesinden istifa etmiştir.

Köy işleri

Köycülük merkez bürosu 938 senesi köy bütçelerinin, köy bütçeleri durum cedvellerinin ve üç sene zarfında başarılan işlerin tanzim ve tevhidile meşgul olmaktadır.

Bu meyanda 936 ve 937 yılları köy bütçelerinin gelir ve giderindeki fazlalık ve noksanlığı gösterir grafikleri de hazırlanmıştır.

Kaynak: Bolu Kent Müzesi, Duygular Dergisi, 1 Şubat 1941, Sayı:1

Ek 3: “Darül Eytem (Yetim Öksüz Yurdu) Menfaatine, Karaçayır At Koşusu Hatırası.1339/1923”

Kaynak: Selahattin İkiş arşivi, akt. Tunçkol, M. (2015). II. Milli Mücadele Günlerinde Bolu Seçme Anılar -1. (Yayın yok), s.201.

Ek 4: Raşit Pehlivan'ın Beşkavak'ta taş kaldırma gösterisi, 29 Mayıs 1925

Kaynak: Özdemir, N. ve Tunçkol, M. (2016). Bir Erken Cumhuriyet Anadolu Kasabasında Sosyal ve Ekonomik Yaşam. Yıldırım, E. A. (Ed.), *Anadolu'dan Bir Tanık: Bengüboz'un Objektifinden Mudurnu'da Erken Cumhuriyet Dönemi* (99-174). Ankara: Koç Üniversitesi VEKAM, 134.

Ek 5: 1928 – 1929 Futbol Takımı

Kaynak: Ed. Canbaş, H. (2010). Anılarla Boluspor (1965 – 2011) Syf: 30 – 31

Ek 6: 20.06.1929 Futbol Takımı

Kaynak: Ed. Canbaş, H. (2010). Anılarla Boluspor (1965 – 2011) Syf: 32 – 33

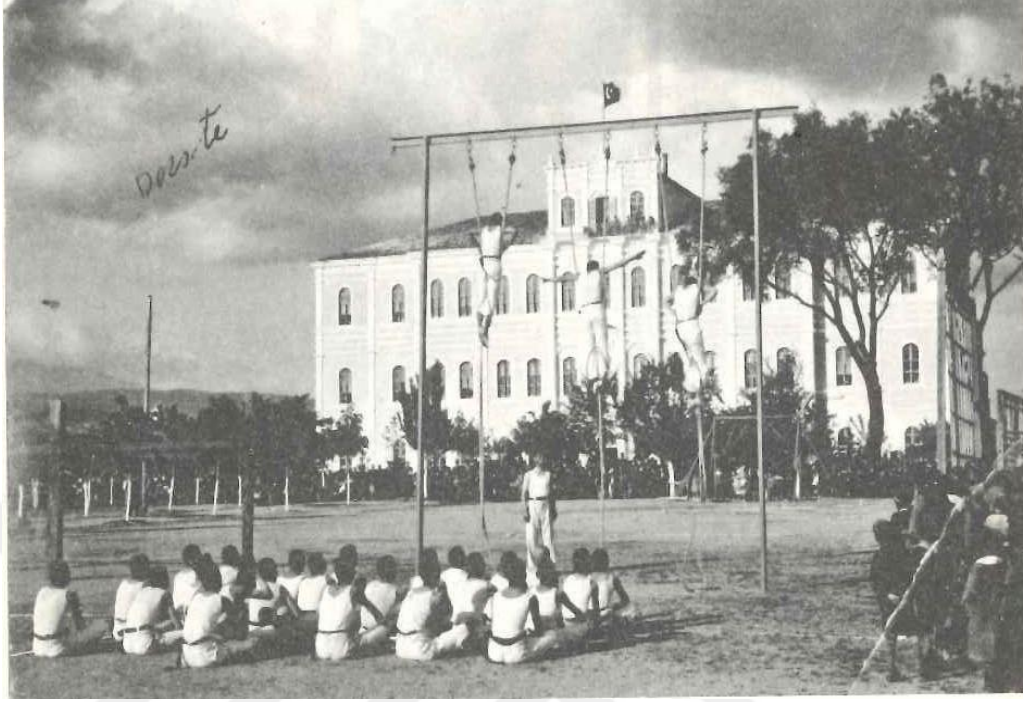
Ek 7: 18.07.1930 Futbol Takımı

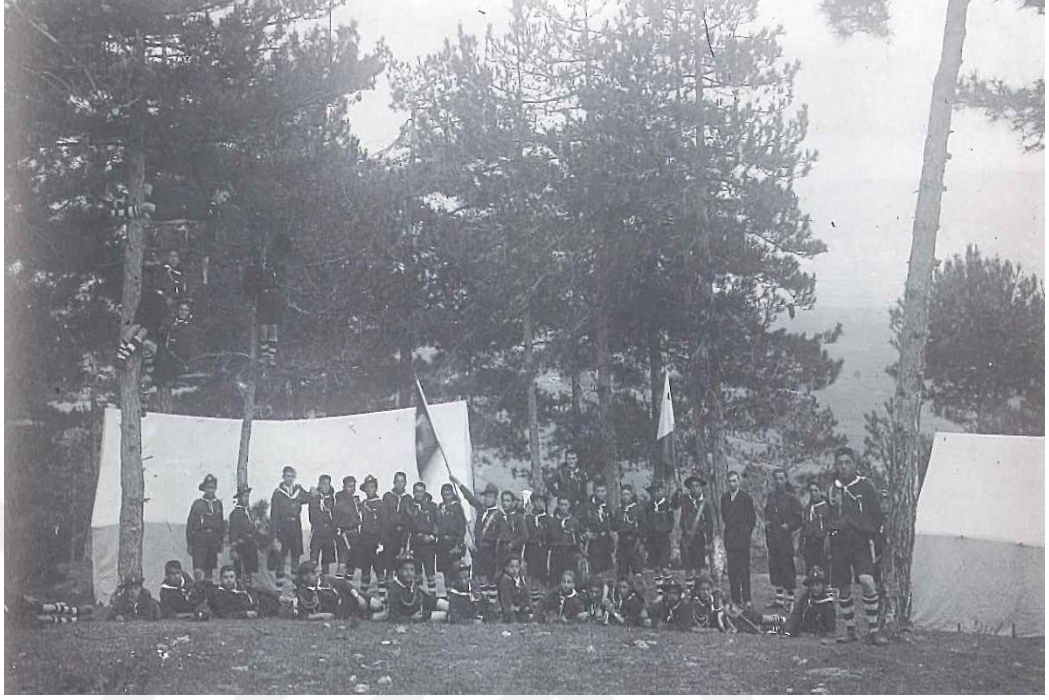
Kaynak: Ed. Canbaş, H. (2010). Anılarla Boluspor (1965 – 2011) Syf: 34 – 35

Ek 8: 18.03.1932 Futbol Takımı

Kaynak: Ed. Canbaş, H. (2010). Anılarla Boluspor (1965 – 2011) Syf: 38 – 39

Ek 9: 1935 Yılında Bolu Orta Mektebi Öğrencileri Beden Eğitimi Dersinde

Kaynak: Siyami Palazoğlu Arşivi akt. Kaya, M. (2013). II. Meşrutiyet'ten Çok Partili Hayata Geçişte Bolu'nun İdari ve Sosyal Durumu. Bolu İl Özel İdaresi Yayınları, s.176.

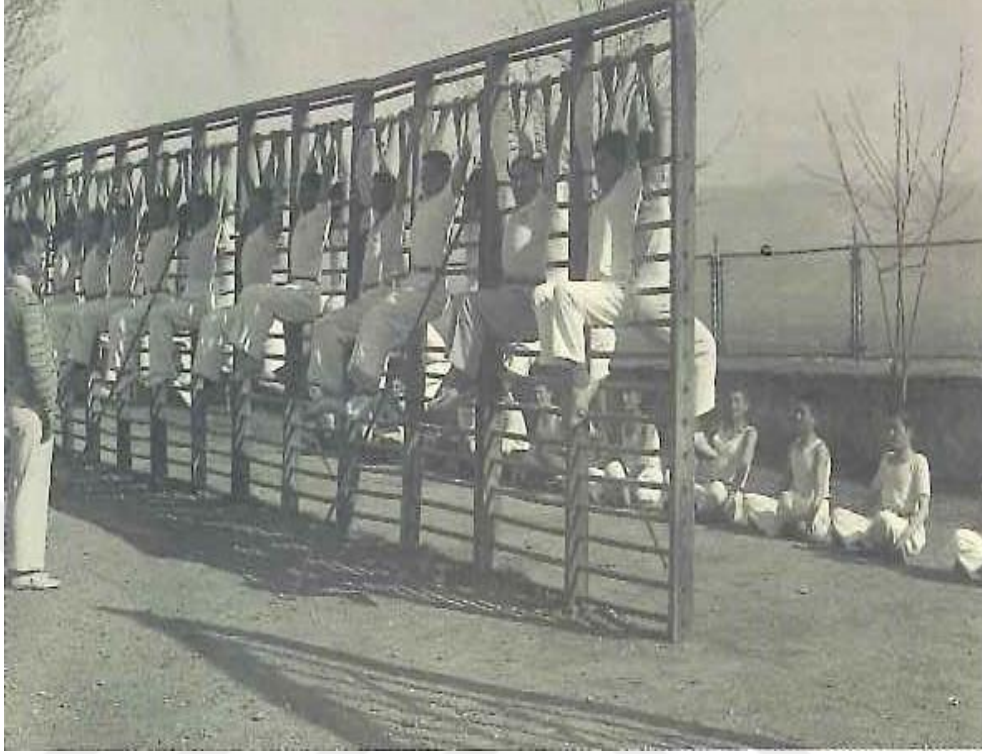
Ek 10: 1935 İzciler Abant'ta

Kaynak: Bolu 1998 İl Yıllığı, 1998, 303.

Ek 11: Mudurnu Halkevi Voleybol Takımı Kırmızı Beyaz Formasıyla, 1935 Sonrası

Kaynak: Özdemir, N. ve Tunçkol, M. (2016). Bir Erken Cumhuriyet Anadolu Kasabasında Sosyal ve Ekonomik Yaşam. Yıldırım, E. A. (Ed.), *Anadolu'dan Bir Tanık: Bengüboz'un Objektifinden Mudurnu'da Erken Cumhuriyet Dönemi* (99-174). Ankara: Koç Üniversitesi VEKAM, 152.

Ek 12: 1935 – 1936 Yılları Arasında Cimnastik

Kaynak: Bolu 1998 İl Yıllığı, 1998, 303.

Ek 13: 1937 - 1938 Yılları Arasında Bolu'da Güreş

Kaynak: Bolu 1998 İl Yıllığı, 1998,.301.

Ek 14: 1938 Yıllarına Ait Atletizm (Kros) Yarışmaları

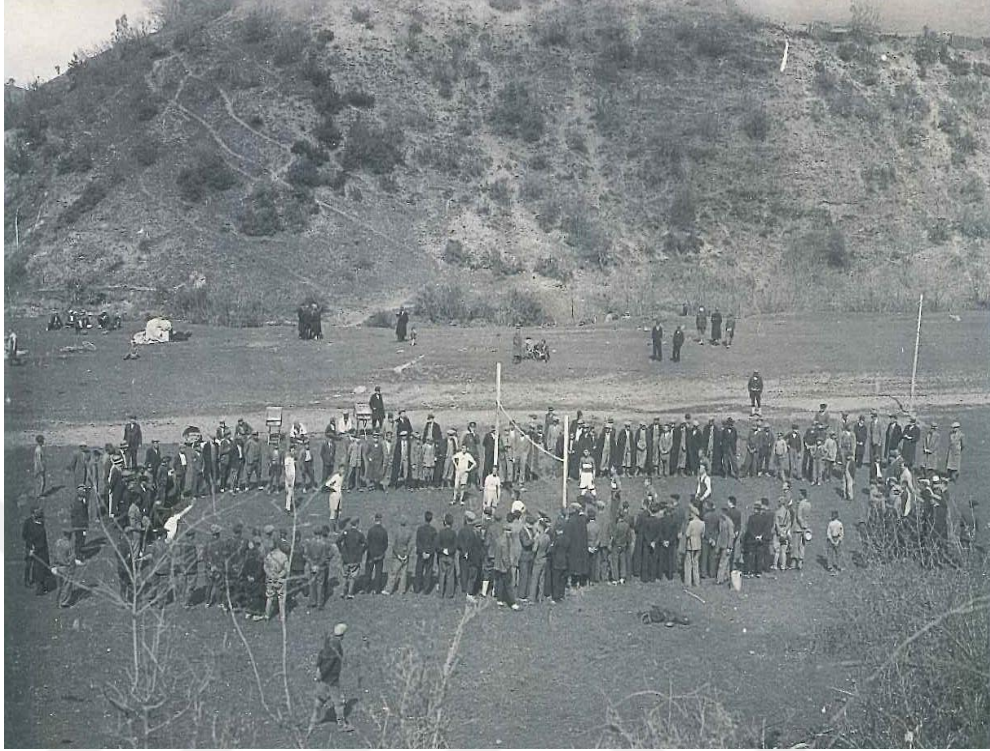
Kaynak: Bolu 1998 İl Yıllığı, 1998,.302.

Ek 15: 1938 Yılına Ait Atletizm Müsabakası

Kaynak: Bolu 1998 İl Yıllığı, 1998, 300.

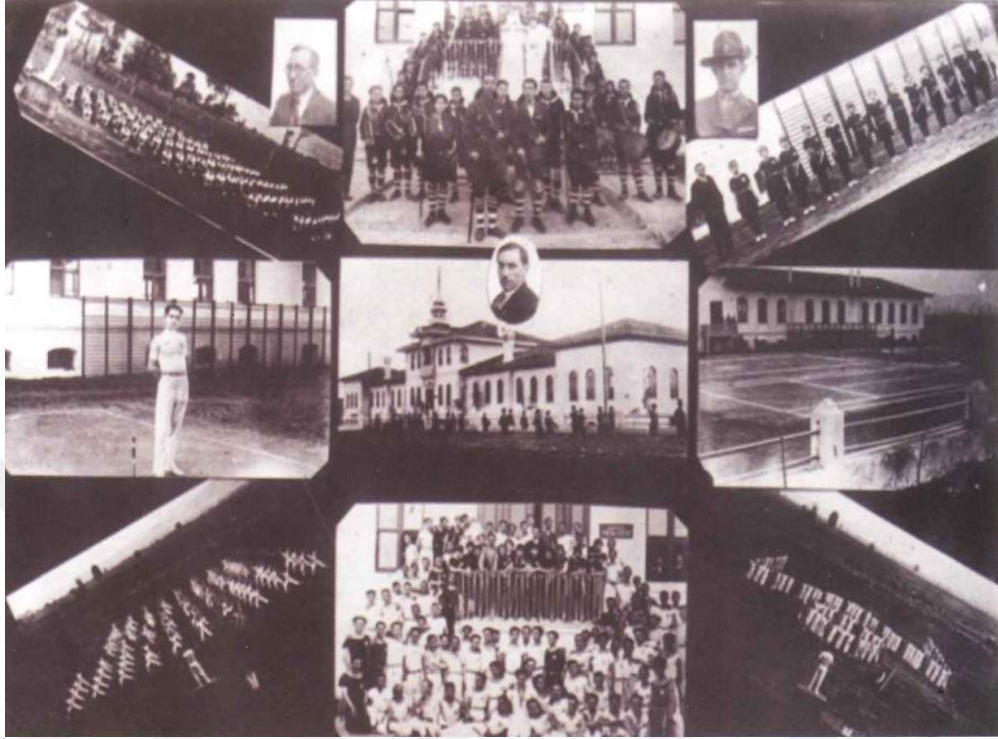
Ek 16: 1938 - 1939 Yılları Arasında Kayak

Kaynak: Bolu 1998 İl Yıllığı, 1998,.302.

Ek 17: 1939 - 1940 Bolu'daki Voleybol alışmaları

Kaynak: Bolu 1998 İl Yıllığı, 1998, 301.

Ek 18: 1940'lardan Bir Kartpostal. Orta Mektep Hatırası, Okuldan ve Öğretmenlerden Görüntüler (Semih Dimicioğlu Arşivi)

Kaynak: Semih Dimicioğlu arşivi akt. Ed. Birgören, H. (2017). *Tozlu Raflar Hatıraların İzinde Bolu*, 237.

Ek 19: İzcilerin Gezi Hatırası (Murat Peçenek Arşivi)

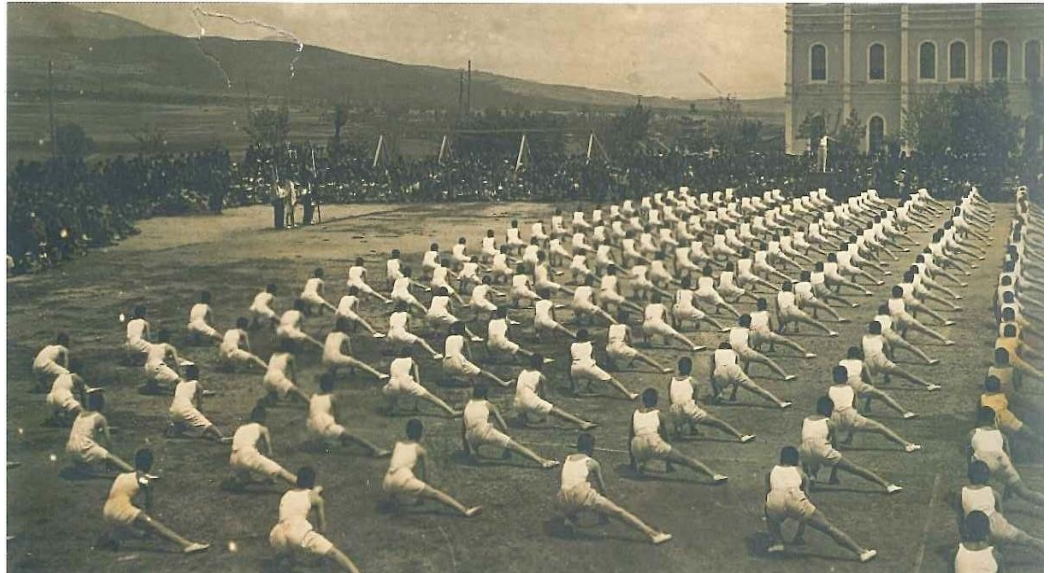
Kaynak: Murat Peçenek arşivi akt. Perk, H. (2011). Vali Ali Rıza OSKAY'ın Hatıratında Bolu ve Atatürk'ün Bolu'ya Gelişi. Bolu Belediyesi Bolu Araştırmaları Merkezi, s.68.

Ek 20: Halkevi Önünde Sporcularla (Murat Turan Arşivi)

Kaynak: Murat Turan arşivi akt. Perk, H. (2011). Vali Ali Rıza OSKAY'ın Hatıratında Bolu ve Atatürk'ün Bolu'ya Gelişi. Bolu Belediyesi Bolu Araştırmaları Merkezi, s.69.

Ek 21: Karadeniz Sahilinde Yapılan Kürek Müsabakalarından Görüntüler

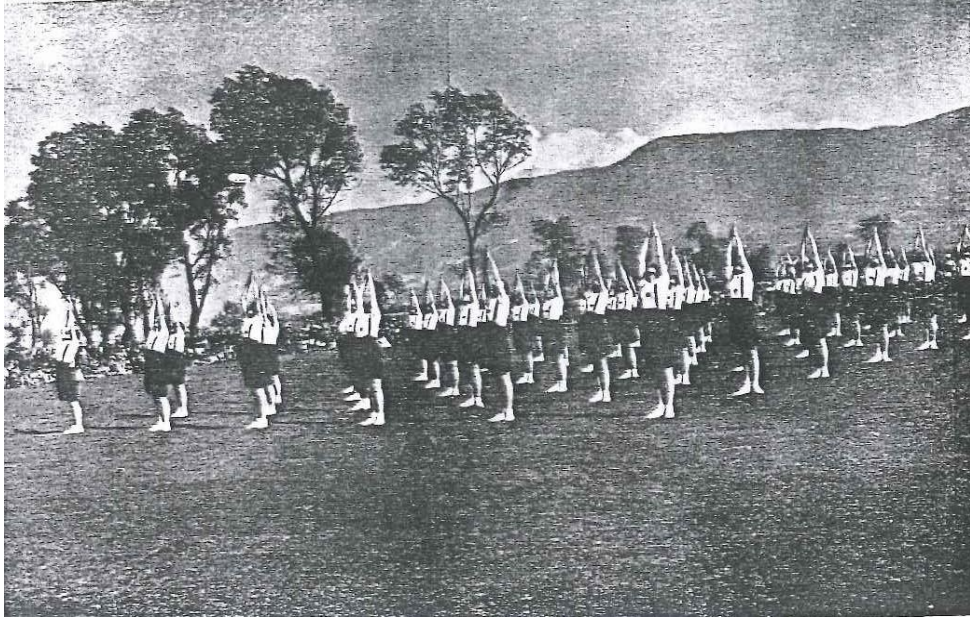
Kaynak: Bolu 1998 İl Yıllığı, 1998, 303.

Ek 22: Bayram Kutlamaları

Kaynak: Bolu 1998 İl Yıllığı, 1998, 304.

Ek 23: 1950 Öncesi Bolu'da Bisiklet Sporu

Kaynak: Bolu 1998 İl Yıllığı, 1998, 310.

Ek 24: Cimnastik Hareketleri

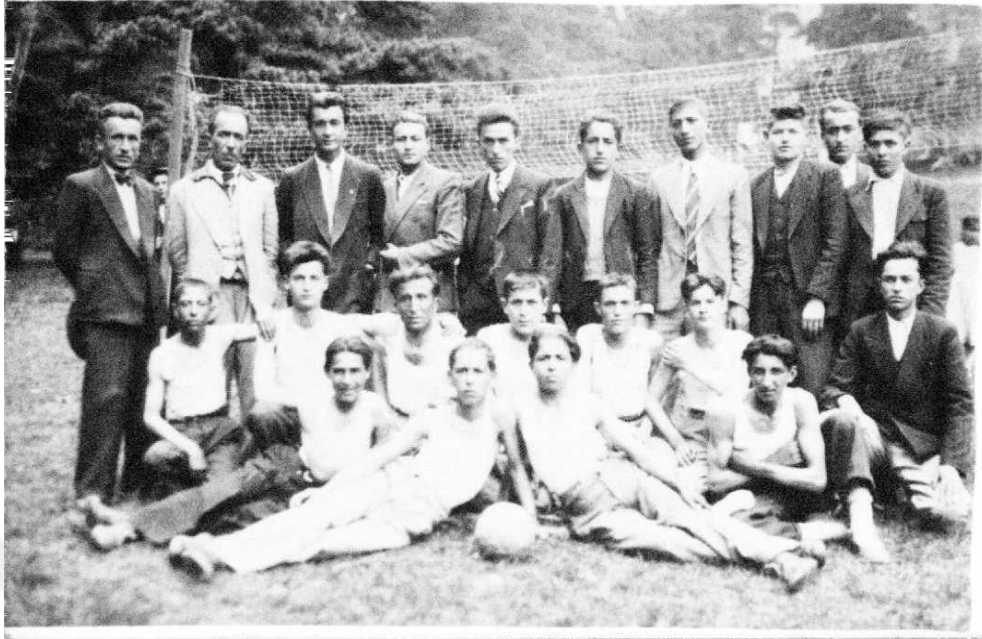
Kaynak: Cumhuriyetin 15 inci Yılında Bolu, 1938, 67.

Ek 25: Kayak Sporlarından Bir Poz

Kaynak: Cumhuriyetin 15 inci Yılında Bolu, 1938, 69.

Ek 26: Bolu Halkevine ait Fotoğraflar

Kaynak: BCA, Fon Kodu: 490.1.0.0. Yer No: 1070.1101.3-31

Kaynak: BCA, Fon Kodu: 490.1.0.0. Yer No: 1070.1101.3-28

Kaynak: BCA, Fon Kodu: 490.1.0.0. Yer No: 1070.1101.3-27

Kaynak: BCA, Fon Kodu: 490.1.0.0. Yer No: 1070.1101.3-58

Kaynak: BCA, Fon Kodu: 490.1.0.0. Yer No: 1070.1101.3-59

Ek 27: Tez Başlık Değişikliği Tutanağı**TUTANAK**

Beden Eğitimi Öğretmenliği Anabilim Dalı, Beden Eğitimi Öğretmenliği Bilim Dalı yüksek lisans programı öğrencisi Zafer ÖZGÜN'ün 08.08.2019 tarihinde yapılan tez savunmasında "Cumhuriyetin İlk Yıllarında (1923-1950) Bolu'da Yapılan Beden Eğitimi ve Spor Faaliyetleri" tez başlığının "Cumhuriyetin İlk Dönemlerinde (1923-1950) Bolu'da Yapılan Beden Eğitimi ve Spor Faaliyetleri" olarak değiştirilmesinin uygun olduğuna. (08.08.2019)

Dr. Öğr. Üyesi Sabri ÖZÇAKIR

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Ünal KARLI

Üye

Doç. Dr. Uğur SÖNMEZOĞLU

Üye

ÖZGEÇMİŞ

Zafer ÖZGÜN

Tabaklar Mahallesi
İzzet Baysal Caddesi
No:2 Bolu Valiliği

İş Tel: 0 (374) 215 37 60

e-mail: zaferozgun14@gmail.com

GENEL BİLGİLER

Eğitim : Yüksek Lisans
Doğum Yeri ve Tarihi : Bolu-1982
Yabancı Dil : İngilizce

EĞİTİM BİLGİLERİ

1988-1993 Sakarya İlköğretim Okulu
1993-1996 50.Yıl Ortaokulu
1996-1999 Bolu Atatürk Lisesi
2002-2006 Abant İzzet Baysal Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü
2007 Polis Meslek Eğitim Merkezi
2014-2019 Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü

İŞ DENEYİMİ

2003/2005 - Türkiye Basketbol Federasyonu İl Hakemi
2004/2005 - Türkiye Hentbol Federasyonu İl Hakemi
2005/2008 - Türkiye Basketbol Federasyonu C Klasman Hakemi
2007/2014 - İstanbul Emniyet Müdürlüğü – Polis Memuru
2014/Devam Ediyor - Bolu Valiliği – V.H.K.İ.
2014/2016 - Türkiye Basketbol Federasyonu Teknik Komiser
2016/2017 - Türkiye Basketbol Federasyonu Müsabaka Gözlemcisi

2017/ Devam Ediyor - Türkiye Basketbol Federasyonu Lig Temsilcisi

SERTİFİKALAR

Bilgisayar Operatörlüğü – İşletmenliği Kursu Sertifikası

Motosiklet Kullanıcı Eğitimi Sertifikası

Polis Savunma Taktikleri Temel Eğitim Kursu Sertifikası

Temel Trafik ve Kaza İnceleme Eğitimi Kursu Sertifikası

